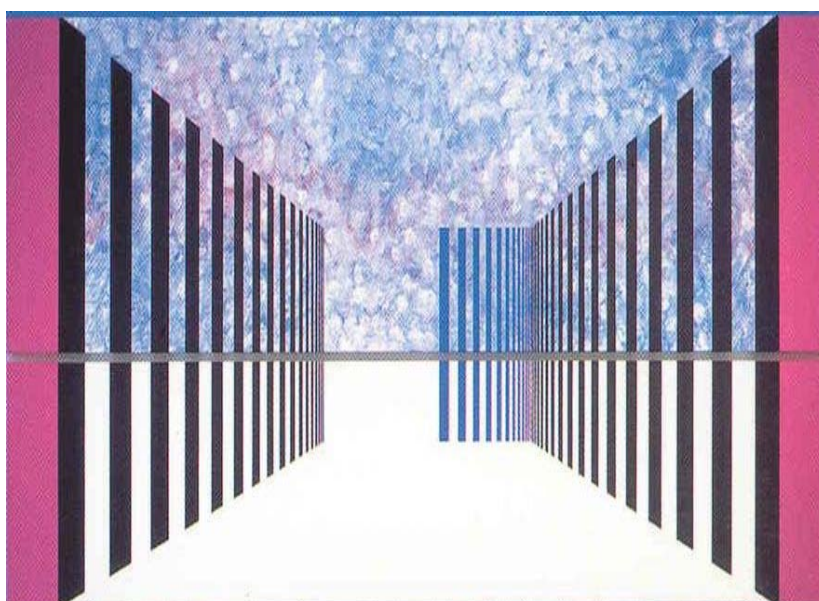

Career Gate Test K.17

Τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού
προσαρμοσμένο στην ελληνική πραγματικότητα
Ταξινόμηση K17, έκδοση Χ72-334 Α.Ε.-Ε.Ε.

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΘΕΤΟ

Προσωπική έκθεση

www.epaggelmatikosprosanatolismos.com

Ιούλιος 2007

Αγαπητέ Γονέα,

Η αναζήτηση και διασφάλιση του επαγγελματικού μέλλοντος των παιδιών μας αποτελεί αναμφίβολα **κορυφαίο πρόβλημα** της εποχής. Για το σκοπό αυτό, παρέχουμε στους μαθητές μας το Career Gate Test K.17 Επαγγελματικού Προσανατολισμού, με τη μορφή της προσωπικής έκθεσης που κρατάτε στα χέρια σας.

Το C.G.T. K.17 είναι ένα **σύγχρονο, δοκιμασμένο, επιστημονικά ορθό και εύχρηστο τεστ** σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, που μπορεί να βοηθήσει πρακτικά και άμεσα τους νέους μας, με τη συνδρομή των Συμβούλων Καριέρας, των εκπαιδευτικών και των γονέων, να πάρουν την πιο κρίσιμη απόφαση της ζωής τους, αυτή που αφορά την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος. Πρόκειται για ένα **σταθμισμένο και προσαρμοσμένο** στην ελληνική πραγματικότητα, αυτοματοποιημένο τεστ, που διερευνά διάφορες πτυχές της προσωπικότητας, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα των νέων και προσδιορίζει τα επαγγέλματα και τις σπουδές, που τους ταιριάζουν. Παράλληλα, καταγράφει τις διασυνδέσεις τους, με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και επισημαίνει, ποια από τα επαγγέλματα αυτά έχουν θετικές ή περιορισμένες προοπτικές, στην αγορά εργασίας, για τα επόμενα δέκα περίπου χρόνια.

Το τεστ βασίζεται σε **πολυετείς έρευνες** επιστημονικής ομάδας των Πανεπιστημίων Πειραιώς και Αθηνών, που αφορούν τα επαγγέλματα, το εκπαιδευτικό σύστημα, την αγορά εργασίας και τις προοπτικές της, σε συνδυασμό με ψυχομετρικά δεδομένα και διεθνή τεστ ενδιαφερόντων και προσωπικότητας.

Η εξατομικευμένη έκθεση του Career Gate Test K.17, το ατομικό αυτό «*βιβλίο της ζωής*», η **ακτινογραφία της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων** των νέων συμπολιτών μας, αποτελεί μια σοβαρή και αξιόπιστη πυξίδα επιλογών που μπορεί να τους βοηθήσει να πάρουν τις σωστές αποφάσεις και να οικοδομήσουν κατάλληλα το μέλλον τους. Επειδή **το μέλλον ανήκει σε όσους το προετοιμάζουν**, θεωρούμε υποχρέωσή μας να συμβάλουμε σ' αυτή τη μεγάλη απόφαση ζωής των παιδιών μας.

Μαζί με τις καλύτερες ευχές μας για μια ζωή δημιουργική και ευτυχισμένη.

Με Πολλή Εκτίμηση

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΟΤΑΡΑΣ

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	4
2. Τι είναι το Career Gate Test K.17.....	4
3. Τόπος, χρόνος και στοιχεία χρήστη.....	7
4. Βαθμός ειλικρίνειας των απαντήσεων.....	8
5. Διασπορά της προσωπικότητας όπως κατανέμεται στους έξι ψυχολογικούς τύπους του Holland.....	8
6. Περιγραφή των έξι τύπων προσωπικότητας του Holland.....	10
7. Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται στις δεκαεπτά ομάδες επαγγελμάτων της ταξινόμησης K.17.....	13
8. Περιγραφή των δεκαεπτά ομάδων επαγγελμάτων της ταξινόμησης K.17.....	16
9. Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται στις έξι επικρατέστερες ομάδες-υποομάδες της ταξινόμησης K.17.....	31
10. Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται σε 33 επαγγέλματα Ανώτερης-Ανώτατης Εκπαίδευσης (Α.Ε.) και 16 επαγγέλματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Ε.).....	32
11. Επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική καριέρας.....	37
12. Η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	38
13. Ο ρόλος των γονέων.....	40
14. Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος.....	43
15. Σπουδές και επαγγελματική σταδιοδρομία.....	49
16. Τα βασικά κριτήρια για την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος.....	50
17. Επίλογος.....	53

Το Career Gate Test K.17 στηρίζεται στις πολυετείς έρευνες (έρευνα ισοζυγίου επαγγελμάτων και ταξινόμηση K.), του καθηγητή της οικονομικής της εργασίας και διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και επισκέπτη καθηγητή στον επαγγελματικό προσανατολισμό στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Θεόδωρου Κατσανέβα MA (Warwick) Ph.D (LSE) και της επιστημονικής του ομάδας. Η παρούσα εξατομικευμένη προσωπική έκθεση δεν περιέχει ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, αφού πρόκειται για τεστ επαγγελματικών κλίσεων που από τη φύση τους δεν μπορεί να αξιοποιηθούν για οποιονδήποτε λόγο από τρίτους. Παρ' όλα αυτά, από την επιστημονική ομάδα του τεστ τηρείται με τον αυστηρότερο δυνατό τρόπο το απόρρητο των σχετικών αρχείων, τα οποία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθούν, εκτός για αποκλειστικά ερευνητικούς σκοπούς και κυρίως για τη βελτίωση του ίδιου του τεστ. Το εξώφυλλο και σήμα του τεστ, προέρχεται από πίνακα της ζωγράφου Όπυς Ζούνη και χρησιμοποιείται με ευγενική άδεια της ίδιας.

Κάνιγγος 33, Αθήνα 10682, τηλ.: 210-3304348

Website: www.epaggelmatikosprosanatolismos.com

e-mail: info@epaggelmatikosprosanatolismos.com

Copyright © Θοδ. Κατσανέβας

1. Εισαγωγή

Η προσωπική έκθεση του Career Gate Test K.17, που έχεις μπροστά σου, είναι ένα είδος ακτινογραφίας του χαρακτήρα, της προσωπικότητας και κυρίως των επαγγελματικών σου κλίσεων, προτιμήσεων και ενδιαφερόντων. Τα συμπεράσματά της θα πρέπει να τα συζητήσεις με τους γονείς, τους καθηγητές επαγγελματικού προσανατολισμού και κυρίως με τον εαυτό σου. Θα σε βοηθήσουν να μάθεις καλύτερα ποιος είσαι, τι θέλεις και τι μπορείς να κάνεις. Να βρεις ποιες σπουδές και επαγγέλματα σου ταιριάζουν. Να αποκτήσεις αυτογνωσία, το αναγκαίο «*γνώθι σαυτόν*»¹. Να προετοιμαστείς έγκαιρα και έγκυρα για τη μεγάλη, ανηφορική, σπουδαία περιπέτεια της επαγγελματικής και προσωπικής σου ζωής. Να σχεδιάσεις ή να επανασχεδιάσεις σωστά, το μεγάλο ταξίδι στο αύριο που μπορείς να το κάνεις δικό σου.

2. Τι είναι το Career Gate Test K.17

Το Career Gate Test K.17 είναι ένα σύγχρονο, αυτοματοποιημένο τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού που διεκπεραιώνεται με εύκολο και φιλικό τρόπο μέσω ερωτηματολογίου σε υπολογιστή. Το λογισμικό του συστήματος εκδίδει αυτόματα μια προσωπική έκθεση για κάθε χρήστη ξεχωριστά, με τη μορφή καλαίσθητου μικρού βιβλίου 50-60 σελίδων σε σχήμα A4, που περιέχει έγχρωμα ιστογράμματα, πίνακες και συνοδευτικά κείμενα. Με το τεστ διερευνώνται η προσωπικότητα, οι κλίσεις, τα ενδιαφέροντα ενός ατόμου και προσδιορίζονται οι σπουδές και τα επαγγέλματα που του ταιριάζουν. Καταγράφονται οι διασυνδέσεις τους με το εκπαιδευτικό σύστημα και επισημαίνονται ποια από τα επαγγέλματα αυτά έχουν θετικές ή περιορισμένες προοπτικές στην αγορά εργασίας καθώς και οι πιθανές διέξοδοί τους σε άλλα επαγγέλματα ή ειδικότητες. Επίσης, χαρτογραφείται η προσωπικότητα του κάθε ατόμου, όπως κατανέμεται αναλογικά στους έξι τύπους προσωπικότητας του John Holland (πρακτικός, ερευνητικός, καλλιτεχνικός, κοινωνικός, επιχειρηματικός, οργανωτικός-συμβατικός)².

Στο τεστ εμπεριέχεται αυτοματοποιημένος έλεγχος ειλικρίνειας που αποκλείει τη δυνατότητα να εκδοθούν μη έγκυρα συμπεράσματα που δεν προκύπτουν από την πραγματική βούληση του χρήστη.

Η χορήγηση του τεστ διαρκεί μισή ώρα περίπου. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 334 ερωτήσεις ενδιαφερόντων όπως λ.χ. «*θα σε ενδιέφερε να μάθεις πώς λειτουργεί μια ηλεκτρική μηχανή;*», «*θα σου άρεσε να διδάσκεις σε παιδιά;*», «*θα σου άρεσε να φωτογραφίσεις ένα τοπίο;*» κλπ. Οι απαντήσεις συγκεντρώνονται σε ειδικό αρχείο και ύστερα από αυτόματη επεξεργασία μέσω του λογισμικού του συστήματος, τα συμπεράσματα, τυπώνονται σε μορφή εξατομικευμένης έκθεσης.

Η καρδιά του τεστ είναι η διασπορά των προσωπικών ενδιαφερόντων και κλίσεων κάθε ατόμου σε δεκαεπτά μεγάλες ομάδες και υποομάδες της «ταξινόμησης K.17», στις οποίες υπάγονται επαγγέλματα σε δύο επίπεδα εκπαίδευσης: α) σε ανώτερη, ανώτατη ή μεταπτυχιακή εκπαίδευση (Α.Ε.) και β) σε μέση ή μεταλυκειακή επαγγελματική εκπαίδευση ή και εργασιακή εμπειρία (Ε.Ε.). Η πρωτότυπη και

¹ Η γνωστή ρήση που αποδίδεται στον αρχαίο Έλληνα φιλόσοφο Σωκράτη.

² Σχετικά με τη θεωρία του Holland και τους έξι τύπους προσωπικότητας, βλ. κεφ. 5.

κατοχυρωμένη ομαδοποίηση-ταξινόμηση των επαγγελμάτων (ταξινόμηση Κ) και η όλη μεθοδολογία έχει σταθμιστεί και δοκιμαστεί με επιτυχία στην πράξη επί σειρά ετών. Το τεστ έχει καταρτιστεί με βάση οικονομικά, ψυχομετρικά και εκπαιδευτικά δεδομένα, στηρίζεται σε πολυετείς πρωτογενείς έρευνες³, καθώς και σε αναγνωρισμένες διεθνείς θεωρίες συμβουλευτικής-επαγγελματικού προσανατολισμού και ειδικότερα σε αυτή του John Holland. Η επιστημονική ομάδα του **C.G.T.** ανανεώνει και εκσυγχρονίζει συνεχώς τα δεδομένα του τεστ και προωθεί ειδικές εκδόσεις του για επιμέρους ομάδες του πληθυσμού και διάφορες χώρες. Η διάθεσή του γίνεται μέσα από δίκτυο συνεργατών και πιστοποιημένων συμβούλων καριέρας, από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, Δήμους, συλλόγους γονέων, σχολεία, φροντιστήρια, κέντρα εκπαίδευσης και συμβουλευτικής καριέρας. Το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου, ύστερα από δημόσιο, διεθνή διαγωνισμό, το διαθέτει σε όλα τα δημόσια σχολεία της χώρας, στην Τουρκία χορηγείται μέσα από μεγάλο δίκτυο φροντιστηρίων, ενώ προωθείται επίσης με επιτυχία και σε άλλες χώρες.

Τα επαγγέλματα που περιέχονται στο τεστ, η ομαδοποίηση και η ονοματολογία τους, προέρχονται από πολυσχιδή διερεύνηση και αντιπροσωπεύουν την πραγματική εικόνα της σύγχρονης αγοράς εργασίας και του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου και κατά δεύτερο λόγο της Ελλάδας, ενώ γίνεται αναφορά και στη διεθνή πραγματικότητα. Η γενικότερη φιλοσοφία του τεστ συνδυάζει την επιστημονική ορθότητα και αξιοπιστία, με την ταχύτητα και τη φιλικότητα στη διεκπεραίωσή του, ενώ η εξατομικευμένη έκθεση, με τα προσεκτικά επιλεγμένα κατάλληλα κείμενα, είναι εύκολα κατανοητή από το χρήστη και παράλληλα παρέχει πλούσια επιπλέον δεδομένα στο σύμβουλο επαγγελματικού προσανατολισμού.

Η ανανεωμένη και εκσυγχρονισμένη έκδοση X72-334, Α.Ε.-Ε.Ε., εμπεριέχει και νέα στοιχεία, ενώ στηρίζεται σε πλέον σύγχρονο λογισμικό. Οι δεκαεπτά επαγγελματικές ομάδες και υποομάδες της ταξινόμησης Κ.17 είναι οι ακόλουθες:

Οι 17 Επαγγελματικές Ομάδες και οι Υποομάδες τους
«Ταξινόμηση Κ.17»

- 1. Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία, Μεταλλεία, Γεωλογία, Δάση**
- 2. Κατασκευές, Μηχανολογία, Σιδηρουργία, Ξυλουργία, Υαλουργία, Κλωστοϋφαντουργία, Ένδυση, Υπόδηση**
- 3. Χημεία, Ενέργεια, Φάρμακα, Τρόφιμα, Ποτά**
- 4. Πληροφορική, Τηλεπικοινωνίες**
 - 4.1 Λογισμικό (Software)
 - 4.2 Υλισμικό (Hardware)
- 5. Οικονομία, Τράπεζες Διοίκηση**

³ Η έρευνα για τα επαγγέλματα και την ταξινόμηση Κ., στηρίζεται σε μια σειρά πρωτογενών μελετών και δημοσιεύσεων του Θ. Κατσάνεβα και των επιστημονικών συνεργατών του, όπως μεταξύ άλλων οι ακόλουθες: (1989). "Unemployment, demand for skilled labour and vocational training in the regional labour market of Greece", Ministry of Labour, Manpower Employment Organization. (1991,1993,1996,1998,2002,2004). "Οικονομική της εργασίας και εργασιακές σχέσεις", Πειραιάς, Σταμούλης. (1997). "Προοπτικές της αγοράς εργασίας και ανάγκες σε νέες ειδικότητες στην Αττική για την επόμενη πενταετία 1998-2002", Πανεπιστήμιο Πειραιώς και ΟΑΕΔ. (1998). "Επαγγέλματα του μέλλοντος" Αθήνα, Παπαζήσης. (2001). "Έρευνα για τις προοπτικές απασχόλησης στην αγορά εργασίας και τον προσδιορισμό της ζήτησης ειδικοτήτων στις 13 περιφέρειες της χώρας", Πανεπιστήμιο Πειραιώς και ΟΑΕΔ. (2001). "Σπουδές και απασχόληση", Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ως επιστημονικός υπεύθυνος). (2003). "Οδηγός επαγγελμάτων". Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ως επιστημονικός υπεύθυνος). (2005). "Εισροές και εκροές σπουδαστών και αποφοίτων των ΑΕΙ-ΑΤΕΙ στην Ελλάδα", Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (σε συνεργασία με Ηλία Λιβανό). (2004). "Ψυχομετρικά δεδομένα" Αθήνα (σε συνεργασία με Τάνια Καβρουλάκη). (2002 και 2005). "Επιλογή σπουδών και επαγγέλματος" Αθήνα. (2002 και 2004). "Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος και επαγγελματικός προσανατολισμός" Πατάκης.

- 6. Εμπόριο, Δημόσιες σχέσεις**
- 7. Νομικά επαγγέλματα**
- 8. Μεταφορές, Ναυτιλία**
- 9. Τουρισμός**
- 10. Αθλητισμός**
- 11. Ενημέρωση και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας**
- 12. Καλές, Εφαρμοσμένες και Γραφικές Τέχνες**
- 13. Υγεία, Πρόνοια**
 - 13.1 Υγεία
 - 13.2 Πρόνοια
- 14. Εκπαίδευση, Θεωρητικές Επιστήμες**
 - 14.1 Παιδαγωγικά, Φιλολογία, Ξένες γλώσσες
 - 14.2 Ιστορία, Αρχαιολογία, Εθνογραφία, Γεωγραφία
 - 14.3 Κοινωνιολογία, Διεθνολογία, Πολιτικές Επιστήμες
- 15. Φυσικομαθηματικές Επιστήμες**
- 16. Στρατιωτικά και Αστυνομικά Επαγγέλματα**
- 17. Εκκλησιαστικά Επαγγέλματα – Λειτουργήματα**

Από τον παραπάνω πίνακα, είναι εμφανές ότι σύμφωνα με την ταξινόμηση Κ.17, υποομάδες υφίστανται μόνο στις περιπτώσεις των ομάδων: 4. (Πληροφορική-Τηλεπικοινωνίες), 13. (Υγεία, Πρόνοια) και 14. (Εκπαίδευση, Θεωρητικές Επιστήμες).

Στην «ακτινογραφία» αυτή της προσωπικότητας που έχεις στα χέρια σου, καταγράφονται με ακρίβεια και αξιοπιστία οι επαγγελματικές ομάδες και τα επαγγέλματα εκείνα που ταιριάζουν περισσότερο στο χαρακτήρα και τις πραγματικές επαγγελματικές σου κλίσεις, σύμφωνα με την αυτόματη επεξεργασία των απαντήσεων που έδωσες στο ερωτηματολόγιο του τεστ.

Για το σκοπό αυτό, στους σχετικούς πίνακες εμφανίζονται 33 επαγγέλματα που συνδέονται με το εκπαιδευτικό σύστημα σε ανώτερο, ανώτατο ή και μεταπτυχιακό επίπεδο (Α.Ε.) και 16 επαγγέλματα που συνδέονται με τη μέση, μεταλυκειακή επαγγελματική εκπαίδευση ή και εργασιακή εμπειρία (Ε.Ε.).

Το Career Gate Test Κ.17 και τα άλλα τεστ της επιστημονικής ομάδας⁴, χορηγούνται σε διάφορες χώρες, μέσα από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

⁴ Από την επιστημονική ομάδα του Career Gate Test έχουν δημιουργηθεί ή δημιουργούνται κατά περίπτωση, διάφορα άλλα αυτοματοποιημένα τεστ όπως: 1) Career Gate Test Κ.17, Plus, που περιλαμβάνει δύο επιπλέον ενσωματωμένα τεστ προσωπικότητας για την αυτοεκτίμηση και την αποφασιστικότητα, 2) Τεστ ικανοτήτων-δεξιοτήτων (γλωσσικών, αριθμητικών, μηχανικών, χωροαντιληπτικών), 3) Τεστ αυτοαξιολόγησης ικανοτήτων-δεξιοτήτων σύμφωνα με την τυπολογία Holland και την ταξινόμηση Κ.17, 4) Αυτόνομα τεστ προσωπικότητας που μετρούν τη συναισθηματική νοημοσύνη, την αυτοεκτίμηση, την αποφασιστικότητα και τις ηγετικές δυνατότητες, 5) Τεστ των 5 μεγάλων παραγόντων με βάση την τυπολογία Goldberg (συναισθηματική ισορροπία, συνεργατικότητα, εξωστρέφεια, δεκτικότητα νέων εμπειριών, ευσυνειδησία), 6) Τεστ εργασιακών αξιών, 7) Τεστ επιλογής και αξιολόγησης προσωπικού κ.α. Όλα τα τεστ διεκπεραιώνονται εύκολα και σύντομα μέσω υπολογιστή. Η επιστημονική ομάδα του C.G.T. κατάρτιζει επίσης ειδικές εκδόσεις αυτοματοποιημένων τεστ για διάφορες χώρες και επιμέρους ομάδες του πληθυσμού, για μεταπτυχιακούς φοιτητές για σπουδαστές τεχνικών-επαγγελματικών σχολών, για ανέργους, για άτομα με ειδικές ανάγκες, για ειδικές κατηγορίες ανθρώπινου δυναμικού κλπ. Παράλληλα, αναπτύσσει πρωτότυπη διεθνώς σχετική τεχνογνωσία, ανανεώνει και εμπλουτίζει συνεχώς τις σχετικές έρευνες, τα εκπαιδευτικά, οικονομικά-εργασιακά και ψυχομετρικά δεδομένα των τεστ, παράγει και δημοσιοποιεί συναφείς αναλύσεις και στοιχεία, οργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια και επιμορφώσεις για τον επαγγελματικό προσανατολισμό.

3. Τόπος, χρόνος και στοιχεία χρήστη

Τόπος χορήγησης:

Ημερομηνία:

Ωρα έναρξης: Ωρα λήξης:

Επώνυμο:

Όνομα:

Όνομα πατρός:

Ηλικία: ...

Φύλο:

Διεύθυνση:

Πόλη:

Ταχ. Κωδικός:

Τηλέφωνο:

e-mail:

Τόπος γέννησης:

Τόπος καταγωγής πατέρα:

Τόπος καταγωγής μητέρας:

Επάγγελμα πατέρα:

Επάγγελμα μητέρας:

Μέσος όρος βαθμολογίας:

3^{ης} Γυμνασίου: ...

1^{ης} Λυκείου: ...

2^{ας} Λυκείου: ...

3^{ης} Λυκείου: ...

Μαθήματα με βαθμολογία μεταξύ:

18-20: **ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

16-18: **ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

14-16: **ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ**

Κάτω από 14: **ΦΥΣΙΚΗ**

Χόμπυ, ενδιαφέροντα: **ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ, ΣΧΕΔΙΟ**

4. Βαθμός ειλικρίνειας των απαντήσεων

Το λογισμικό του C.G.T. K.17 ελέγχει αυτόματα την ειλικρίνεια των απαντήσεών σου στο ερωτηματολόγιο, εξετάζοντας τη συνέπεια και τη σοβαρότητά τους. Αν ο βαθμός ειλικρίνειας είναι κάτω από ορισμένα επιτρεπτά όρια, το λογισμικό του τεστ δεν εκδίδει αποτελέσματα. **Σύμφωνα με τον αυτόματο αυτό έλεγχο, ο βαθμός ειλικρίνειας των δικών σου απαντήσεων, ανέρχεται σε 79%, ποσοστό που βρίσκεται σε ικανοποιητικά όρια.**

5. Διασπορά της προσωπικότητας όπως κατανέμεται στους έξι ψυχολογικούς τύπους του Holland

Βασικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης κοινωνίας είναι ότι αποτελείται από διαφορετικούς τύπους ατόμων που έχουν πολλές ομοιότητες αλλά και διαφορές στην εμφάνιση, τη χροιά της φωνής, το χαρακτήρα, τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις, τις ικανότητες, τις δεξιότητες, τα ταλέντα.

Κάθε άνθρωπος διακρίνεται για ορισμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, που λείπουν από κάποιον άλλο και το αντίθετο. Ο καθένας μοιάζει με άλλους, αλλά και διαφέρει απ' αυτούς.

Όπως δεν υπάρχουν δύο τύποι όμοιων δακτυλικών αποτυπωμάτων, έτσι και κάθε άνθρωπος, έχει τη δική του ξεχωριστή προσωπικότητα. Δεν είναι όλοι γεννημένοι για τα ίδια πράγματα⁵ όσο και αν παρόμοιες εργασίες μπορούν να εκτελεστούν από διάφορα άτομα. Αυτή η ιδιαιτερότητα του καθενός, άλλωστε, κάνει τη ζωή των κοινωνιών πιο γόνιμη, δημιουργική και ενδιαφέρουσα. Μια κοινωνία όπου οι άνθρωποι θα ήταν σε όλα ίδιοι, δε θα είχε λόγο ύπαρξης. Και το αντίθετο, μια κοινωνία όπου οι άνθρωποι θα διέφεραν σε όλα μεταξύ τους, θα είχε προβλήματα συνοχής και δε θα επιβίωνε.

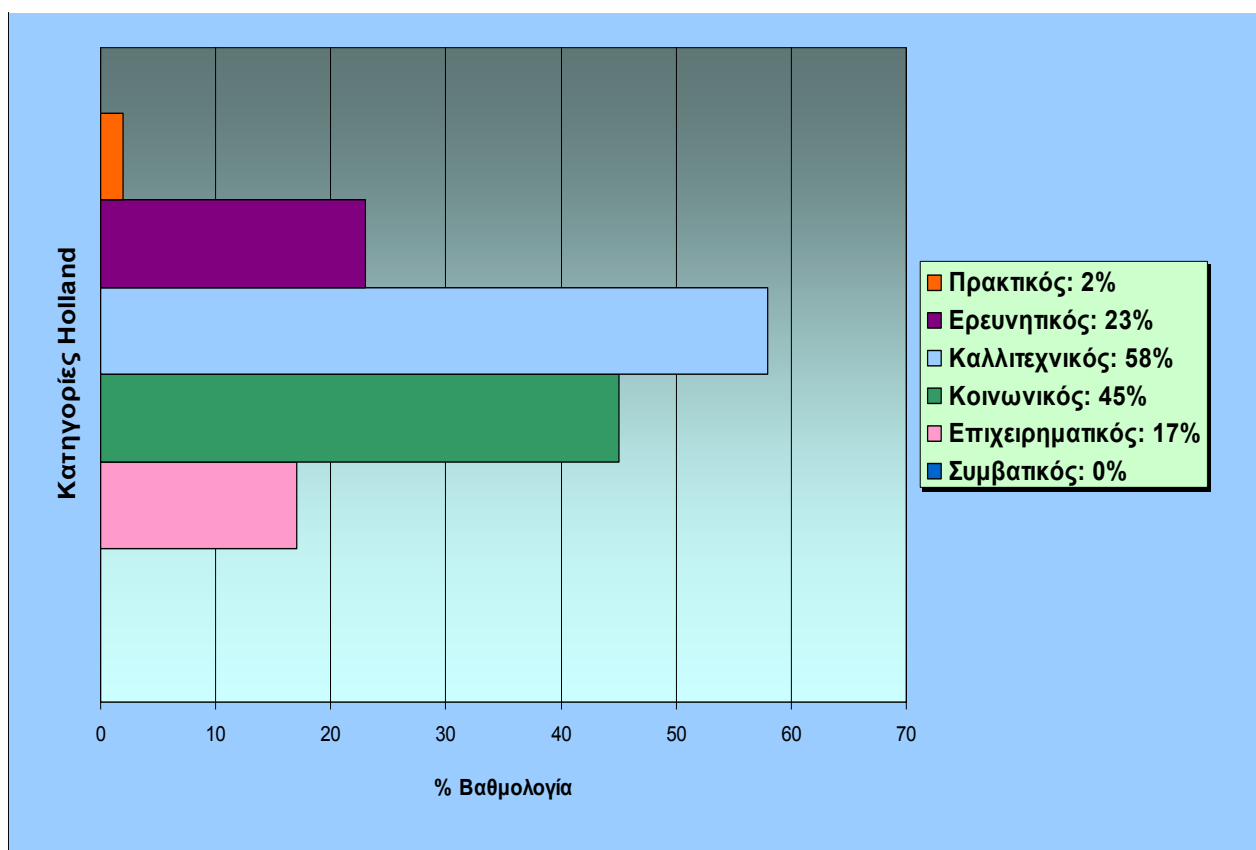
Η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία του κλάδου της συμβουλευτικής καριέρας, έχει εμπλουτιστεί με αρκετές θεωρίες που επιχειρούν να παντρέψουν επιμέρους προσωπικότητες, προτιμήσεις, κλίσεις, ενδιαφέροντα, ταλέντα, ικανότητες και δεξιότητες ανθρώπων με διάφορα επαγγέλματα. Ο *πρακτικός, ο ερευνητικός, ο καλλιτεχνικός, ο κοινωνικός, ο επιχειρηματικός και ο συμβατικός*, είναι οι έξι τύποι ανθρώπινης προσωπικότητας, όπως έχουν καταγραφεί από την πλέον διαδεδομένη και αποδεκτή διεθνώς θεωρία του John Holland (realistic, investigative, artistic, social, enterprising,

⁵ «Ου πάντες προς ταυτά πεφύκασιν» (Δεν είναι όλοι γεννημένοι για τα ίδια πράγματα), Αίσωπος.

conventional).⁶ Οι έξι αυτοί τύποι, συνδέονται και περιβάλλονται από αντίστοιχα και ομώνυμα εργασιακά περιβάλλοντα.

Το ιστόγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει τη διασπορά των παραγόντων της δικής σου προσωπικότητας, δηλαδή των κλίσεων, των ενδιαφερόντων, των προτιμήσεών σου, στους έξι ψυχολογικούς τύπους του Holland, σύμφωνα με τις απαντήσεις που έδωσες στο ερωτηματολόγιο του Career Gate Test K.17.

Ιστόγραμμα 1
Διασπορά της προσωπικότητας, όπως κατανέμεται στους έξι τύπους του Holland

⁶ Σχετικά με την περιώνυμη θεωρία του John Holland, βλ. μεταξύ άλλων, Holland, J. (1959). *A theory of vocational choice*. *Journal of Counseling Psychology*, τ.6, σσ. 35-45. Holland, J. (1973). *Making vocational choices: A theory of career*. Prentice Hall. Holland, J. (1992). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments*. *Psychological Assessment Resources*. Κάντας, Α. (2004). *Ψυχολογική διάγνωση των επαγγελματικών ενδιαφερόντων, κλίσεων και ικανοτήτων στο συλλογικό τόμο με επιμέλεια Κασσωτάκη, Μ. (2004). Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός. Τυπωθήτω. Κατσανέβας, Θ. (2002 και 2004). Επαγγέλματα του μέλλοντος. Πατάκης. κεφ.28. Επίσης, βλ. και ιστοσελίδες: www.careerkey.org, www.careergatest.com, www.keirsy.com, www.eric.ed.gov, www.self-directedsearch.com, www.career.vt.edu, www.pharmahorizons.com, www.careertypes.com, www.careerplanner.com, www.jobstar.org, www.springerlink.com.*

6. Περιγραφή των έξι τύπων προσωπικότητας του Holland

Πρακτικός-Ρεαλιστικός (Realistic) 2 %

Τα άτομα που υπάγονται στον πρακτικό τύπο, είναι πρακτικοί και ρεαλιστές, εσωστρεφείς, απόλυτοι και δογματικοί, εύρωστοι και επίμονοι, ενώ στις ενέργειές τους είναι αποτελεσματικοί, μεθοδικοί, προσγειωμένοι και συνήθως ευθείς και ειλικρινείς. Διαθέτουν τεχνικές, μηχανολογικές, και χειρωνακτικές ικανότητες, χειρίζονται με επιδεξιότητα εργαλεία, μηχανικά συστήματα και ηλεκτρονικό εξοπλισμό και συνήθως στρέφονται σε τεχνικά, τεχνολογικά, μηχανολογικά και κατασκευαστικά επαγγέλματα.

Το υπερκείμενο εργασιακό περιβάλλον τούς προσανατολίζει σε εργασίες με πρακτικό, τεχνικό και συχνά υπαίθριο προσανατολισμό, με άμεσα ορατό αποτέλεσμα, καθώς και στην ανάπτυξη παραδοσιακών αξιών που έχουν σχέση με την εξουσία και τις οικονομικές απολαβές. Επαγγέλματα που ταιριάζουν με τον ίδιο τύπο είναι, μεταξύ άλλων, ο πολιτικός μηχανικός, ο μηχανολόγος-μηχανικός, ο χημικός-μηχανικός, ο γεωλόγος, ο μηχανικός μεταλλίων, ο γεωπόνος, ο ιχθυολόγος, ο δασολόγος, ο ηλεκτρονικός-πληροφορικός υλισμικού κλπ.

Ερευνητικός (Investigative) 23 %

Στον ερευνητικό τύπο υπάγονται άτομα με ευρηματική, ανήσυχη, δημιουργική και κριτική σκέψη, με ιδιαίτερη κλίση στις επιστήμες και την έρευνα. Είναι ανεξάρτητοι, πολυσύνθετοι και διανοούμενοι ως χαρακτήρες, ευρηματικοί, παρατηρητικοί, έως και περίεργοι. Διαθέτουν αναλυτικές, συνθετικές ικανότητες και διακατέχονται από ριζοσπαστική, κριτική και επικριτική διάθεση, είναι εσωστρεφείς, μάλλον απαισιόδοξοι, επιφυλακτικοί και μετριοφρονες.

Το υπερκείμενο εργασιακό περιβάλλον τούς συνδέει με δραστηριότητες που συνεπάγονται τη συστηματική και καινοτόμα έρευνα, την κατανόηση και τον έλεγχο των φυσικών, βιολογικών, πολιτιστικών και κοινωνικών φαινομένων.

Ο ερευνητικός τύπος θα μπορούσε να διαχωριστεί σε δύο υποτύπους: α) τον ερευνητικό-θετικό τύπο, με ιδιαίτερες προτιμήσεις και δεξιότητες προς τα μαθηματικά, τη φυσικοχημεία, την τεχνολογία και τα συναφή επαγγέλματα και β) τον ερευνητικό-γραμματικό τύπο, με ροπή προς τις γλωσσικές και γραμματικές δεξιότητες, τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες και τα αντίστοιχα επαγγέλματα και θέσεις εργασίας.

Καλλιτεχνικός (Artistic) 58 %

Οι καλλιτεχνικοί τύποι είναι πολύπλοκοι χαρακτήρες, ευαίσθητοι, ατίθασοι και αφηρημένοι, χωρίς τάξη, απροσάρμοστοι και συναισθηματικοί. Είναι εκδηλωτικοί, παρορμητικοί και ευφάνταστοι, συχνά αναποτελεσματικοί αλλά και αυθεντικοί, ιδεαλιστές και ρομαντικοί. Προσανατολίζονται σε ελεύθερες, αφηρημένες και μη συστηματικές δραστηριότητες και προφανώς ενδιαφέρονται και κλίνουν προς τα καλλιτεχνικά επαγγέλματα.

Το υπερκείμενο εργασιακό περιβάλλον τούς ενθαρρύνει να θεωρούν τους εαυτούς τους αντικομφορμιστές και ανεξάρτητους χαρακτήρες. Η ιδιαίτερη κλίση, το φυσικό ταλέντο του καθενός προς κάποια τέχνη, τη μουσική, τη ζωγραφική, το χορό, το θέατρο κλπ.,

αποτελεί κύριο συστατικό του τύπου αυτού και είναι πρωταρχικής σημασίας για μια αξιοπρεπή καριέρα στη δύσβατη, όσο και ενδιαφέρουσα διαδρομή των καλλιτεχνικών επαγγελμάτων.

Κοινωνικός (Social) 45 %

Όσοι υπάγονται στον κοινωνικό τύπο, είναι κατά κύριο λόγο φιλικόι, συνεργάσιμοι, ευγενείς, εξωστρεφείς, ευχάριστοι, θερμοί και ζωντανόι χαρακτήρες, συνήθως υπομονετικοί, αλληλέγγυοι, εξυπηρετικοί και συγκαταβατικοί. Αναπτύσσουν καλές σχέσεις με τρίτους, διαθέτουν πειθώ, παρέχουν τη συνδρομή τους σε όσους τη χρειάζονται και εμπλέκονται με δραστηριότητες που συνεπάγονται τις δημόσιες σχέσεις, την επικοινωνία, την πληροφόρηση, την εκπαίδευση, τη θεραπεία, την αλληλεγγύη και την πρόνοια. Το υπερκείμενο εργασιακό περιβάλλον τούς οδηγεί στο να αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας, κατανόησης και συνεργασίας.

Οι κοινωνικόι τύποι θα μπορούσαν να διαχωριστούν σε δύο υποτύπους: α) τους κοινωνικόυ-εξωστρεφείοι και β) τους κοινωνικόυ-αλληλέγγυοι. Οι πρώτοι χαρακτηρίζονται από δεξιότητες δημοσίωv σχέσεων, ικανότητες πωλήσεων και προσωπικής ανέλιξης, η κοινωνικότητα τους δηλαδή, συνδυάζεται με σκοπούς, στόχους και προσωπικές φιλοδοξίες. Συναφή επαγγέλματα είναι του στελέχους δημοσίωv σχέσεων, του πωλητή, του δημοσιογράφου.

Οι δεύτεροι χαρακτηρίζονται περισσότερο από «αλληλέγγυα κοινωνικότητα», από ιδεαλισμό, συναισθηματισμό, γενναιοδωρία, ανθρωπισμό ή ακόμη και αυτοθυσία και ταιριάζουν περισσότερο σε επαγγέλματα εκπαίδευσης, πρόνοιας, υγείας, περίθαλψης, ανθρώπινης συνεργασίας και αλληλεγγύης γενικότερα.

Επισημαίνεται και εδώ ότι, επιμέρους χαρακτηριστικά της κάθε προσωπικότητας όπως τα παραπάνω, μπορεί να ενυπάρχουν ταυτόχρονα σε κλιμακούμενες αναλογίες, σε διάφορα άτομα.

Επιχειρηματικό (Enterprising) 17 %

Στον επιχειρηματικό τύπο υπάγονται άτομα που διαθέτουν ηγετικές ικανότητες, είναι φιλόδοξοι, κυριαρχικόι, ενεργητικόι, ανταγωνιστικόι, κοινωνικόι, αισióδοξοι, αποφασιστικόι και δημιουργικόι. Επιπλέον, μπορεί να χαρακτηριστούν ως επίμονοι, απόλυτοι, ανήσυχοι, δραστήριοι, εξωστρεφείοι, ενθουσιώδεις, ριψοκίνδυνοι, επινοητικόι, δυναμικόι, γενναίοι, αλλά και συχνά εγωκεντρικόι, επιθετικόι και αυταρχικόι.

Το υπερκείμενο εργασιακό περιβάλλον τούς οδηγεί στην ανάπτυξη επιχειρημάτωv και μεθόδων πειθούς και χειραγώγησης τρίτωv, ενώ θεωρούν τους εαυτούς τους δημοφιλείς, και γεμάτους αυτοπεποίθηση. Συχνά κρίνουν τον κόσμο απλουστευμένα και συμβατικόα, με βάση το κοινωνικό κύρος και την εξουσία.

Είναι προφανές ότι οι επιχειρηματικόι τύποι ταιριάζουν με διευθυντικές και ηγετικές θέσεις και επαγγέλματα, όπου ενυπάρχει οικονομική διάσταση, επιχειρηματικότητα και δυνατότητες ιεραρχικής ανέλιξης.

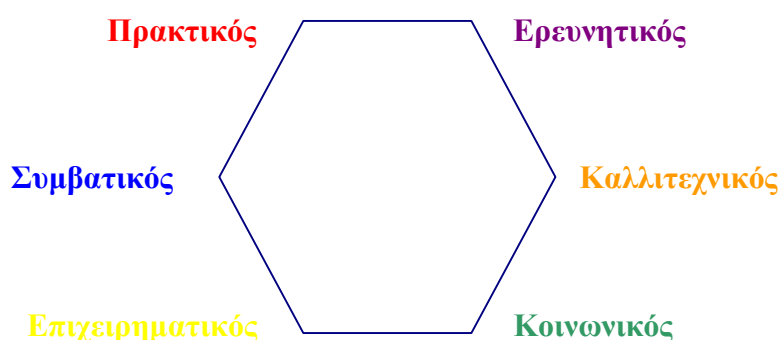
Συμβατικός-Οργανωτικός (Conventional) 0 %

Οι συμβατικοί τύποι αποδέχονται τον καθιερωμένο τρόπο ζωής, τις αποδεκτές αξίες της κοινωνίας και την υφιστάμενη ιεραρχία εξουσίας, είναι αφοσιωμένοι, ευσυνείδητοι με ανεπτυγμένο ιδιαίτερα το αίσθημα της οικονομίας. Είναι επιμελείς, ευπροσάρμοστοι, πειθαρχημένοι, προσεκτικοί, τακτικοί, πρακτικοί, ακριβείς, ψύχραιμοι, συνεργάσιμοι, αξιόπιστοι, συχνά δογματικοί και εσωστρεφείς, ευσυνείδητοι, μεθοδικοί και οργανωτικοί.

Τα άτομα που υπάγονται στον τύπο αυτό, προσανατολίζονται σε δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από τάξη, ακρίβεια και μεθοδικότητα. Το υπερκείμενο εργασιακό περιβάλλον τούς οδηγεί σε καθιερωμένες επαναλαμβανόμενες εργασίες που απαιτούν πειθαρχία, υπολογιστικές, λογιστικές, υπαλληλικές και επιχειρηματικές ικανότητες. Ταιριάζουν με επαγγέλματα όπως ο στρατιωτικός, ο αστυνομικός, ο δημόσιος ή ο διπλωματικός υπάλληλος, το στέλεχος επιχειρήσεων, ο βιβλιοθηκονόμος, ο συμβολαιογράφος, ο λογιστής κλπ.

Το εξάγωνο του Holland

Για την εύρεση της συγγένειας των διάφορων τύπων, ο John Holland έχει αναπτύξει ένα σχήμα εξαγώνου, γνωστό και ως “Holland’s hexagon”, σύμφωνα με το οποίο οι ομοιότητες και οι διαφορές ανάμεσα στους έξι τύπους προσωπικότητας απεικονίζονται με το ακόλουθο σχήμα:

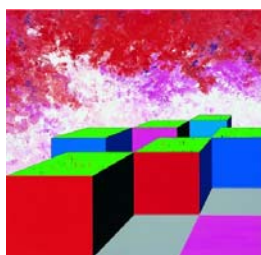
Οι τύποι προσωπικότητας που είναι πιο κοντά μεταξύ τους παρουσιάζουν μεγαλύτερες ομοιότητες. Ο πρακτικός και ο ερευνητικός τύπος π.χ., όπως εμφανίζονται στο πάνω αριστερά και στο πάνω δεξιά μέρος του σχήματος, συνήθως εμφανίζουν περισσότερα κοινά ενδιαφέροντα.

Ενώ αντίθετα, ο πρακτικός και ο κοινωνικός έχουν μεγαλύτερες διαφορές. Ο συμβατικός τύπος έχει συνήθως περισσότερα κοινά ενδιαφέροντα με τον επιχειρηματικό και τον πρακτικό και λιγότερα με τον κοινωνικό, τον καλλιτεχνικό και τον ερευνητικό.

Τα περισσότερα άτομα είναι συνήθως πολυσύνθετοι χαρακτήρες που εμπεριέχουν επιμέρους στοιχεία από τους διάφορους τύπους προσωπικότητας, με περισσότερες ή μικρότερες αναλογίες από τον καθένα.

Η διασπορά και το κατά περίπτωση εύρος του ιστογράμματος με τους τύπους προσωπικότητας, όπως εμφανίζονται στην εξατομικευμένη προσωπική έκθεση, μπορεί να οδηγήσουν σε κατάλληλα συμπεράσματα για το σύμβουλο επαγγελματικού προσανατολισμού.

Στη θεωρία του Holland, αλλά και σε διάφορες άλλες επιστημονικές αναλύσεις έχουν στηριχτεί πολυάριθμες πρακτικές εφαρμογές, με τις οποίες διερευνάται η ανθρώπινη προσωπικότητα και επιχειρείται η συσχέτισή της με διάφορα επαγγέλματα και κατ' επέκταση με συγγενείς σπουδές και καριέρα. Το Career Gate Test K.17 αξιοποιεί το μοντέλο Holland ως επιπλέον συνοδευτικό και χρήσιμο στοιχείο της εξατομικευμένης προσωπικής έκθεσης που παρουσιάζεται εδώ.

7. Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται στις δεκαεπτά ομάδες επαγγελμάτων της ταξινόμησης K.17

Στο σημείο αυτό, το Career Gate Test K.17 υπεισέρχεται στο κρίσιμο ζήτημα του βαθμού ταύτισης της προσωπικότητας, των ενδιαφερόντων, των κλίσεων, των προτιμήσεων με ομάδες επαγγελμάτων και επιμέρους επαγγέλματα. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ακολουθείται από το συγκεκριμένο τεστ, για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιείται η σύγχρονη, σταθμισμένη και δοκιμασμένη στην πράξη «ταξινόμηση K.17», η οποία στηρίζεται σε συνδυασμό οικονομικών, ψυχομετρικών και εκπαιδευτικών δεδομένων και συγκεκριμένα:

α) Στη διάρθρωση της οικονομίας και της παραγωγικής δραστηριότητας, με υπαγωγή των επαγγελμάτων ιεραρχικά στους τρεις τομείς της παραγωγής, στη γεωργία, τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, στον τελευταίο από τους οποίους, στη σημερινή εποχή, απασχολείται το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού.

β) Στη συσχέτιση των επαγγελμάτων με την ανθρώπινη προσωπικότητα, σύμφωνα με παραδεκτά ψυχομετρικά δεδομένα και ειδικότερα όσον αφορά τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις, τις δεξιότητες που απαιτούνται για την άσκηση των επιμέρους επαγγελμάτων, τις προϋποθέσεις εκπαίδευσης και εμπειρίας, καθώς και τη συγγένεια και αλληλεξάρτηση των επαγγελμάτων μεταξύ τους.

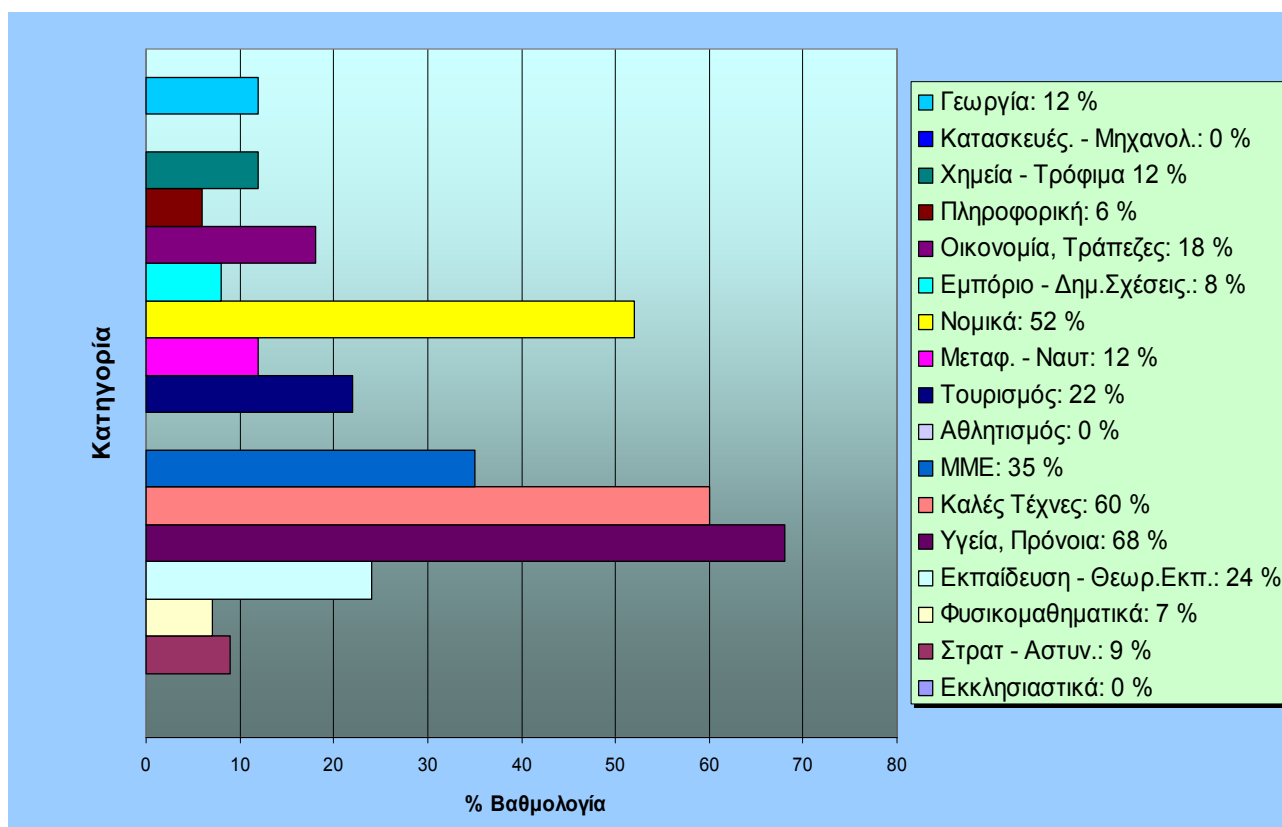
γ) Στη συσχέτιση των επαγγελμάτων με τις διαφορετικές εκπαιδευτικές κατευθύνσεις και βαθμίδες που υπάρχουν στη σύγχρονη πραγματικότητα.

δ) Στις ανάγκες πρακτικών εφαρμογών για λόγους επαγγελματικού προσανατολισμού, εκπαιδευτικών εφαρμογών και μέτρων πολιτικής για την απασχόληση.

Στο ιστόγραμμα που εμφανίζεται πιο κάτω, απεικονίζεται με παραστατικό τρόπο ένα είδος «ακτινογραφίας της προσωπικότητας» ως προς τις επαγγελματικές σου κλίσεις. Καταγράφονται δηλαδή με ακρίβεια οι επαγγελματικές σου προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα σε σχέση με τις δεκαεπτά γενικές ομάδες επαγγελμάτων της «ταξινόμησης Κ.17», σύμφωνα με τις απαντήσεις σου στο ερωτηματολόγιο, αφού αξιολογήθηκαν ως αξιόπιστες από τον αυτόματο έλεγχο ειλικρίνειας.

Ιστόγραμμα 2

Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται στις δεκαεπτά ομάδες επαγγελμάτων της ταξινόμησης Κ.17

Όπως φαίνεται στο ως άνω ιστόγραμμα, η προσωπικότητα, οι κλίσεις και οι προτιμήσεις σου έχουν ισχυρότερη ταύτιση με τις ομάδες εκείνες των επαγγελμάτων που εμφανίζουν μεγαλύτερο γράφημα, σε αντίθεση με τις ομάδες εκείνες με μικρότερο. Επισημαίνεται εδώ ότι, άτομα με πολυδιάστατη προσωπικότητα και πολλαπλά ενδιαφέροντα και κλίσεις, εμφανίζουν ιστόγραμμα με μεγαλύτερο γράφημα σε πολλές ομάδες επαγγελμάτων, ενώ το αντίστροφο ισχύει σε άτομα με λίγα ή χαμηλά ενδιαφέροντα και κλίσεις.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διασπορά ή η ταύτιση των παραγόντων της προσωπικότητας, των κλίσεων, των ενδιαφερόντων, των προτιμήσεών σου σε φθίνουσα σειρά, στις δεκαεπτά ομάδες επαγγελμάτων της ταξινόμησης Κ.17.

Πίνακας 1

Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται στις δεκαεπτά ομάδες επαγγελμάτων της ταξινόμησης Κ.17 σε φθίνουσα σειρά

A/A	Ομάδα επαγγελμάτων	%
1	Υγεία, Πρόνοια	68
2	Καλές και Εφαρμοσμένες Τέχνες	60
3	Νομικά επαγγέλματα	52
4	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	35
5	Εκπαίδευση, Θεωρητικές επιστήμες	24
6	Τουρισμός	22
7	Οικονομία, Τράπεζες, Διοίκηση	18
8	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία, Μεταλλεία, Γεωλογία, Δάση	12
9	Χημεία, Ενέργεια, Φάρμακα, Τρόφιμα, Ποτά	12
10	Μεταφορές, Ναυτιλία	12
11	Στρατιωτικά, Αστυνομικά επαγγέλματα	9
12	Εμπόριο, Δημόσιες σχέσεις	8
13	Φυσικομαθηματικές Επιστήμες	7
14	Πληροφορική, Τηλεπικοινωνίες	6
15	Κατασκευές, Μηχανολογία, Σιδηρουργία, Ξυλουργία	0
16	Αθλητισμός	0
17	Εκκλησιαστικά επαγγέλματα	0

Όπως αναλύεται εκτενέστερα πιο κάτω, από τις 17 αυτές γενικές ομάδες επαγγελμάτων, θα προκύψουν οι έξι επικρατέστερες, σε σχέση με την προσωπικότητά σου, ομάδες και υποομάδες και τελικά 33 επαγγέλματα που συνδέονται με σπουδές ανώτερης-ανώτατης εκπαίδευσης (Α.Ε.) και 16 επαγγέλματα που συνδέονται με σπουδές επαγγελματικής εκπαίδευσης (Ε.Ε.).

8. Περιγραφή των δεκαεπτά ομάδων επαγγελματιών της ταξινόμησης Κ.17

8.1 Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία, Μεταλλεία, Γεωλογία, Δάση

Ο τομέας της γεωργίας που αποκαλείται επίσης και πρωτογενής τομέας, περιλαμβάνει εκτός από το μεγαλύτερο ομώνυμο τμήμα του και την κτηνοτροφία, την αλιεία, τα μεταλλεία, τα ορυχεία και τα λατομεία. Η απασχόληση στον άλλοτε κυρίαρχο αυτό τομέα της ελληνικής οικονομίας μειώνεται τα τελευταία πενήντα χρόνια και φτάνει σήμερα σε ποσοστά κάτω του 18% της συνολικής απασχόλησης, έναντι περίπου 4% του αντίστοιχου μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επαγγέλματα που προϋποθέτουν ανώτερες, ανώτατες και συναφείς ή και μεταπτυχιακές σπουδές και υπάγονται στον ίδιο τομέα είναι, μεταξύ άλλων, ο γεωπόνος, ο δασολόγος, ο γεωλόγος, ο μηχανικός-μηχανολόγος μεταλλείων και ορυκτών πόρων, ο περιβαλλοντολόγος, ο ιχθυολόγος, ο σεισμολόγος, ο τεχνολόγος γεωργικών μηχανημάτων και αρδεύσεων, ο τεχνικός ανθοκομίας κτλ. Τα επαγγέλματα αυτά κατά κανόνα ασκούνται στην ύπαιθρο και ταιριάζουν σε άτομα που ελκύονται από το φυσικό περιβάλλον, τη γη, τη θάλασσα, τους αρέσει να εργάζονται σε εξωτερικούς χώρους και δεν αποστρέφονται τις χειρωνακτικές εργασίες.

Στη σημερινή εποχή, σε αντίθεση με τις περιορισμένες δυνατότητες ικανοποιητικής απασχόλησης για τον παραδοσιακό αγρότη-γεωργό, υπάρχει αυξημένη ζήτηση εργασίας για γεωπόνους με σύγχρονες καινοτομικές γνώσεις, για τεχνολόγους αρδεύσεων και γεωργικών μηχανημάτων, για τεχνικούς ιχθυοκαλλιεργειών, θερμοκηπίων, φυτωρίων, αρδεύσεων, ειδικών καλλιεργειών, βιολογικής και οικολογικής γεωργίας, για αμπελουργούς, οινολόγους, κτηνοτρόφους και εκτροφείς ζώων με σύγχρονες τεχνικές γνώσεις. Με την προϋπόθεση της σοβαρής κατάρτισης και της ευελιξίας προσαρμογής σε σύγχρονες τεχνικές και εναλλακτικές καλλιέργειες, εκτιμάται ότι οι γενικότερες επαγγελματικές προοπτικές στη γεωργία και στην αλιεία είναι ικανοποιητικές.

Η κτηνοτροφία εμφανίζει αμφιλεγόμενες προοπτικές, αν και παρουσιάζει δυνατότητες βελτίωσης, που εξαρτώνται και από τα μέτρα πολιτικής και από οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία δίνει προτεραιότητα στην ενίσχυση της κτηνοτροφίας των βόρειων ευρωπαϊκών χωρών. Η αλιεία και ιδιαίτερα οι ιχθυοκαλλιέργειες έχουν πολύ θετικές προοπτικές.

Οι προοπτικές των επαγγελματιών της γεωλογίας και των μεταλλείων είναι σήμερα αρνητικές, κυρίως λόγω της συρρίκνωσης και της φθίνουσας πορείας του κλάδου, καθώς και της ύπαρξης σοβαρού πλεονάσματος αποφοίτων και επαγγελματιών στα συναφή αντικείμενα. Τα επαγγέλματα περιβάλλοντος έχουν οριακά θετική προοπτική, στο πλαίσιο και της αυξανόμενης κοινωνικής ευαισθησίας και αναγκαιότητας για την προστασία του περιβάλλοντος.

Επαγγέλματα του τομέα που συνδέονται με επαγγελματική εκπαίδευση ή σχετική εργασιακή εμπειρία, όπως του κηπουρού, του αμπελουργού, του τεχνικού αναπαραγωγής ζώων, του τεχνικού αρδεύσεων, του τεχνίτη θερμοκηπίων κλπ, έχουν κατά κανόνα θετικές προοπτικές.

8.2 Κατασκευές, Μηχανολογία, Σιδηρουργία, Ξυλουργία, Κλωστοϋφαντουργία, Ένδυση, Υπόδηση

Στον ευρύτερο αυτό τομέα περιλαμβάνονται τα επαγγέλματα του δυναμικού κλάδου των κατασκευών και σημαντικού μέρους της βιομηχανίας, όπως της αυτοκινητιστικής και της αεροπορικής βιομηχανίας, που στην Ελλάδα έχουν περιορισμένη ανάπτυξη συγκριτικά με τις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η άλλοτε ισχυρή ναυπηγική βιομηχανία βρίσκεται κι αυτή σε πτώση. Επαγγέλματα που ενδιαφέρουν τους υποψηφίους για ανώτερες και ανώτατες σπουδές και υπάγονται στον τομέα είναι, μεταξύ άλλων, ο πολιτικός μηχανικός, ο αρχιτέκτονας μηχανικός, ο τοπογράφος, ο ναυπηγός, ο τεχνολόγος δομικών έργων, ο τεχνολόγος σχεδιαστής ξύλου και επίπλου, ο τεχνικός αυτοκινήτων-οχημάτων κτλ. Τα επαγγέλματα αυτά ταιριάζουν σε άτομα με πρακτικές και τεχνικές δεξιότητες και συχνά ασκούνται, ή προορίζονται για να ασκούνται, σε υπαίθριους χώρους. εργασίας.

Οι κατασκευές είναι ένας από τους πιο σημαντικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, αφού απασχολεί πάνω από 300.000 άτομα διάφορων κυρίως τεχνικών ειδικοτήτων. Τα επαγγέλματα των κατασκευών και των δομικών έργων έχουν θετικές προοπτικές, αν και περισσότερο από άλλους κλάδους υφίστανται απότομες διακυμάνσεις που συνδέονται με τις βραχυπρόθεσμες μεταβολές της οικονομίας.

Στον κατασκευαστικό και μηχανολογικό τομέα κυρίως, συμπεριλαμβάνονται οι περισσότερες τεχνικές ειδικότητες που συνδέονται με πανεπιστημιακές σπουδές και υπάγονται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), όπου είναι εγγεγραμμένα πάνω από 80.000 άτομα. Ιδιαίτερη βαρύτητα για τον ευρύτερο κλάδο έχουν οι απόφοιτοι του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, το οποίο είναι γνωστό για το υψηλό επίπεδο σπουδών που παρέχει, γεγονός που συμβάλλει σημαντικά στις σχετικές επαγγελματικές διεξόδους. Η πολυπληθέστερη κατηγορία διπλωματούχων του κλάδου είναι αυτή των πολιτικών μηχανικών και ακολουθούν οι ηλεκτρολόγοι μηχανικοί, και οι αρχιτέκτονες μηχανικοί., από τους οποίους οι μισοί περίπου απασχολούνται στην οικοδομή και στα δημόσια έργα.

Οι προοπτικές των μηχανολογικών επαγγελμάτων εμφανίζονται θετικές έως πολύ θετικές, στο πλαίσιο και των αυξανόμενων αναγκών της σύγχρονης τεχνολογίας.

Τα ξυλουργικά επαγγέλματα αναβιώνουν, ενώ, αντίθετα, αρνητική είναι η πορεία της ισχυρής άλλοτε στη χώρα μας κλωστοϋφαντουργίας, όπως και της κατασκευής ενδυμάτων και υποδημάτων. Τα επαγγέλματα των κατασκευών, της μηχανολογίας, της σιδηρουργίας, όπως ο υδραυλικός, ο τεχνίτης-ηλεκτρολόγος, ο ψυκτικός, ο αλουμινάς, ο σιδεράς, ο μηχανοτεχνίτης, ο τεχνίτης εργαλειομηχανών, ο πλακάς, κ.ά συνδέονται με την επαγγελματική εκπαίδευση ή και σχετική εργασιακή εμπειρία και έχουν καλές έως πολύ καλές προοπτικές.

8.3 Χημεία, Ενέργεια, Φάρμακα, Τρόφιμα, Ποτά

Τα επαγγέλματα που υπάγονται στην κατηγορία αυτή και προϋποθέτουν σπουδές σε ΑΕΙ, όπως του χημικού, του χημικού μηχανικού, του φαρμακοποιού, του βιολόγου και των συναφών ειδικοτήτων, ταιριάζουν με άτομα που διαθέτουν ερευνητική, μεθοδική και δημιουργική σκέψη και ενδιαφέρονται για τα φυσικά, χημικά και βιολογικά φαινόμενα. Οι εργασιακοί χώροι όπου συνήθως ασκούνται αποτελούν ένα

ευρύ φάσμα επιλογών, από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έως τη βιομηχανία, την έρευνα, τον ποιοτικό έλεγχο, αλλά και τις εξειδικευμένες πωλήσεις συναφών προϊόντων, όπως τα φάρμακα και τα καλλυντικά.

Οι επαγγελματικές προοπτικές τους όμως είναι αρνητικές έως και πολύ αρνητικές, κυρίως λόγω της υπερπληθώρας αποφοίτων από τις σχετικές σχολές σε επίπεδο ΑΕΙ, αλλά και μεταπτυχιακών σπουδών. Επιπλέον, οι κλάδοι της χημικής βιομηχανίας, του πλαστικού, των διυλιστηρίων, της τσιμεντοβιομηχανίας, που υπάγονται στην ως άνω κατηγορία, είναι έντασης κεφαλαίου. Είναι δηλαδή σε μεγάλο βαθμό αυτοματοποιημένες και κάθε επέκτασή τους με νέες επενδύσεις απαιτεί περιορισμένο σχετικά αριθμό εργαζομένων.

Η ελληνική παραγωγή φαρμάκων ολοένα και με αυξανόμενο ρυθμό υποκαθίσταται από εισαγωγές, με συνέπεια οι πλεονάζοντες φαρμακοποιοί της χώρας να έχουν αρνητικές προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης, τις οποίες συχνά αναζητούν στα υπεράριθμα ήδη μικρά φαρμακεία, που υπάρχουν σε κάθε γωνιά της χώρας, ή στο εμπόριο φαρμάκων, καλλυντικών και χημικών προϊόντων. Εκεί όμως εισέρχονται και απόφοιτοι από άλλους κλάδους, όπως οι γεωπόνοι, οι βιοτεχνολόγοι, οι τεχνολόγοι τροφίμων, οι χημικοί, οι βιολόγοι.

Ένας τομέας που εμφανίζει σχετικά καλύτερες προοπτικές είναι αυτός που σχετίζεται με την παρασκευή και τον ποιοτικό έλεγχο των τροφίμων και των ποτών, αν και εδώ υπάρχουν απόφοιτοι πολλών συναφών σχολών, όπως οι χημικοί, οι βιολόγοι, οι φαρμακοποιοί κτλ., που μπορούν να διεκδικήσουν θέσεις εργασίας. Συγκριτικά καλύτερη, αν και αμφιλεγόμενη, είναι η κατάσταση για επαγγέλματα που συνδέονται με σπουδές σε ανώτερες σπουδές τεχνολογικού χαρακτήρα, όπως του τεχνολόγου ελέγχου ποιότητας, του τεχνολόγου τροφίμων κλπ.

Ικανοποιητικές προοπτικές έχουν τα επαγγέλματα του κλάδου, που συνδέονται με επαγγελματική εκπαίδευση ή και σχετική εργασιακή εμπειρία, όπως ο οινολόγος, ο γαλακτοκόμος, ο τεχνίτης καυσίμων κλπ.

8.4 Πληροφορική, Τηλεπικοινωνίες

Είναι γνωστό ότι στην πληροφορική, στις τηλεπικοινωνίες και γενικότερα στην υψηλή τεχνολογία χτυπά η καρδιά του μέλλοντος της παγκοσμιοποιημένης και της ελληνικής οικονομίας, γι' αυτό και οι συνολικές προοπτικές όλων των επαγγελμάτων του ευρύτερου αυτού τομέα είναι ιδιαίτερα θετικές. Πολλές νέες ειδικότητες εμφανίζονται για πρώτη φορά στον ορίζοντα της επαγγελματικής ζωής του τομέα, ενώ άλλες προέρχονται από τη μετεξέλιξη ή τη διάσπαση παλαιότερων. Για το λόγο αυτό, οι ονομασίες σε πολλές περιπτώσεις δε θεωρούνται ακόμη δόκιμες, δεν είναι άμεσα αναγνωρίσιμες και πιθανώς να αλλοιωθούν στο κοντινό μέλλον.

Τα επαγγέλματα της πληροφορικής ταιριάζουν με άτομα που τους αρέσει να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ή τουλάχιστον δεν τους αποστρέφονται. Γι' αυτό και στην περίπτωση των τελευταίων, δε συνιστάται να επιλέγονται παρόμοια επαγγέλματα, παρόλο που γενικότερα αποτελούν ένα σίγουρο εισιτήριο για εργασιακή αποκατάσταση. Η απλή γνώση και χρήση των υπολογιστών φυσικά είναι υποχρεωτική για όλους, ανεξάρτητα από το ποιο επάγγελμα θα ακολουθήσουν τελικά.

Με την πληροφορική συνδέονται οι σύγχρονες ειδικότητες των τηλεπικοινωνιών, της ψηφιακής τεχνολογίας, του αυτοματισμού, της ρομποτικής και της τηλεματικής. Για όλες τις συναφείς ειδικότητες και υποειδικότητες, το μέλλον προϋδεάζεται πολύ αισιόδοξο, με την προϋπόθεση βέβαια ότι οι επαγγελματίες που τις ασκούν θα ενημερώνονται και θα ανανεώνουν συνεχώς τις γνώσεις τους σ' έναν τομέα όπως αυτός της πληροφορικής, όπου οι εξελίξεις τρέχουν με ιλιγγιώδη ταχύτητα.

Η πληροφορική μαζί με τη γνώση της αγγλικής αποτελούν απαραίτητο εφόδιο για την άσκηση των περισσότερων επαγγελμάτων μεσαίας και ανώτερης βαθμίδας. Ακόμη και οι απόφοιτοι θεωρητικών σπουδών, όπως της φιλολογίας, της ιστορίας, της κοινωνιολογίας, της αρχαιολογίας κτλ., είναι αναγκαίο σήμερα να γνωρίζουν τη χρήση των υπολογιστών, αφού η αναζήτηση των γνώσεων του αντικειμένου σπουδών τους και όχι μόνο βρίσκεται πλέον σε ηλεκτρονικά οργανωμένες βιβλιοθήκες.

Οι εφαρμογές της πληροφορικής είναι τόσες πολλές και καθημερινές, που η λεπτομερής καταγραφή τους ξεφεύγει του παρόντος. Οι απόφοιτοι σχολών με αρνητικές επαγγελματικές προοπτικές, όπως αυτές των λεγόμενων θεωρητικών σπουδών, μπορούν να μεταπηδήσουν σε άλλους εργασιακούς τομείς, με την απαραίτητη προϋπόθεση της καλής γνώσης της πληροφορικής και της αγγλικής. Το ίδιο ισχύει και για τους αποφοίτους λυκείου, οι οποίοι, εφόσον δεν εμπλουτίσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα με εξειδικευμένες γνώσεις, είναι σχεδόν αδύνατο σήμερα να βρουν εργασία σε μη οικογενειακές επιχειρήσεις.

Στον ευρύτερο τομέα της πληροφορικής στο ορατό μέλλον, προβλέπεται ότι θα απασχολούνται άμεσα ή έμμεσα, πάνω από τους μισούς εργαζόμενους. Η διαπίστωση αυτή θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά και έγκαιρα υπόψη από τους νέους στο σχεδιασμό του επαγγελματικού τους μέλλοντος.

Τα επαγγέλματα, ή και οι ειδικότητες που εμφανίζονται στο σχετικό πίνακα του C.G.T. K.17, είναι ενδεικτικές μόνο των πολλών και διαφορετικών αντικειμένων εργασίας που αναπτύσσονται και μετεξελίσσονται στον κλάδο της πληροφορικής. Οι ονομασίες των επαγγελμάτων που περιλαμβάνονται στην ταξινόμηση Κ του τεστ, προέρχονται από αντίστοιχη ονοματολογία σπουδών κυρίως σε ΑΕΙ, ΑΤΕΙ, ΙΕΚ ή και μεταπτυχιακών, που δεν αποκλείεται να αλλοιωθούν και να μετονομαστούν στο μέλλον.

Μια σημαντική διαφοροποίηση των ειδικοτήτων πληροφορικής όλων των βαθμίδων είναι ο διαχωρισμός τους με κριτήριο την κατεύθυνση λογισμικού (software) και υλισμικού (hardware). Ενώ ο όρος «λογισμικό» (software) θεωρείται δόκιμος πλέον εδώ και αρκετά χρόνια, ο όρος «υλισμικό» έχει καθιερωθεί πιο πρόσφατα, αφού έχει γίνει γενικότερα αποδεκτό ότι αποτελεί την πλέον κατάλληλη μετάφραση στην ελληνική του αγγλικού όρου «hardware».

Γενικότερα, το λογισμικό αναφέρεται στη δημιουργία προγραμμάτων για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ενώ το υλισμικό αφορά την κατασκευή και επισκευή τους. Οι σπουδές και τα επαγγέλματα που συνδέονται με το λογισμικό επικεντρώνονται κυρίως σε εφαρμογές και αξιοποίηση των υπολογιστών για διάφορες χρήσεις, με τη δημιουργία και την εφαρμογή προγραμμάτων, ενώ όσες έχουν σχέση με το υλισμικό συνδέονται περισσότερο με τις τεχνικές πλευρές τους, δηλαδή με το κατασκευαστικό του συνόλου και των επιμέρους εξαρτημάτων των υπολογιστών. Σύμφωνα με την ταξινόμηση Κ.17, η πληροφορική υποδιαιρείται σε δύο υποομάδες, του λογισμικού και του υλισμικού.

Όλα τα επαγγέλματα και οι διαρκώς εξελισσόμενες ειδικότητες του κλάδου που συνδέονται με την επαγγελματική εκπαίδευση ή σχετική εργασιακή εμπειρία, έχουν πολύ καλές προοπτικές, με την προϋπόθεση ότι τα άτομα που τα ασκούν, παρακολουθούν και ανανεώνουν συνεχώς τις τεχνικές τους γνώσεις.

8.5 Οικονομία, Τράπεζες, Διοίκηση

Στον ευρύτερο αυτό κλάδο περιλαμβάνονται επαγγέλματα της οικονομικής και της διοικητικής επιστήμης και πρακτικής, όπως ο οικονομολόγος, ο οικονομολόγος διοίκησης (διοίκηση επιχειρήσεων), ο φοροτεχνικός-λογιστής, το διοικητικό στέλεχος επιχειρήσεων, ο τραπεζικός κτλ.

Οι δεξιότητες και οι ικανότητες που απαιτούνται για το ευρύ φάσμα των επαγγελμάτων του κλάδου διαφέρουν αρκετά μεταξύ τους. Ο οικονομολόγος ερευνητής, χρειάζεται, λ.χ., να διαθέτει κυρίως ερευνητική, ευρηματική, δημιουργική, αριθμητικές ικανότητες, μεθοδική, αναλυτική και συνθετική σκέψη. Ο οικονομολόγος διοίκησης, ή οικονομοδιοικητικός (manager), ταιριάζει περισσότερο σε άτομα με διοικητικές ικανότητες, με κυρίαρχα στοιχεία τη μεθοδικότητα, την ενεργητικότητα και την αποφασιστικότητα. Ο φοροτεχνικός-λογιστής πρέπει να είναι τακτικός, μεθοδικός, να διαθέτει επιμονή και προσαρμοστικότητα στις ανάγκες αριθμητικών και υπολογιστικών πράξεων, να είναι δηλαδή περισσότερο συμβατικός και επιχειρηματικός τύπος.

Οι προοπτικές απασχόλησης των οικονομικών, τραπεζικών και διοικητικών, επαγγελμάτων είναι θετικές, αν και διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό σε σχέση με τις γνώσεις, τα προσόντα, τις ικανότητες των ατόμων που τα ασκούν. Η εποχή που υπήρχαν θέσεις εργασίας στον κλάδο διοίκησης για απλούς απόφοιτους λυκείων, ανήκει πλέον οριστικά στο παρελθόν. Στη σημερινή εποχή, η ένταξη σε διοικητικές θέσεις στο δημόσιο τομέα είναι πολύ περιορισμένες, ενώ στον ιδιωτικό, η υποψηφιότητα για την κατάληψη θέσεων εργασίας πρέπει απαραίτητα να ενισχύεται με επί πλέον προσόντα, με πολύ καλή γνώση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, της αγγλικής και άλλων γλωσσών κατά περίπτωση, καθώς και εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων.

Γενικότερα, θετικές και κατά περίπτωση πολύ θετικές είναι οι προοπτικές του οικονομολόγου, του οικονομολόγου διοίκησης, του φοροτεχνικού, του υψηλού επιπέδου στελέχους γραμματείας και ειδικότερα των στελεχών επιχειρήσεων που διαθέτουν ικανοποιητική απόδοση, αφοσίωση και ικανότητες προσαρμογής στο επιχειρηματικό και εταιρικό κλίμα. Στις σύγχρονες επιχειρήσεις, τα στελέχη που διακρίνονται για συνδυασμό γνώσεων οικονομίας και πληροφορικής έχουν ισχυρές δυνατότητες διεξόδου στην αγορά εργασίας.

Ειδικότερα στον τραπεζικό κλάδο, παρ' όλη τη μεγέθυνση του όγκου των συναλλαγών, οι θέσεις εργασίας συρρικνώνονται τα τελευταία χρόνια. Αυτό οφείλεται στην εκτεταμένη εισαγωγή της τεχνολογίας και του αυτοματισμού που υποκαθιστά πολλές θέσεις εργασίας στις τράπεζες. Οι καλές συνθήκες εργασίας στις περισσότερες περιπτώσεις, το υψηλό κύρος του επαγγέλματος και κατά κανόνα η μονιμότητα εργασίας, έχουν ως συνέπεια πολλοί νέοι να επιθυμούν την πρόσληψή τους σε τράπεζες. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια έχουν πολλαπλασιαστεί οι απόφοιτοι χρηματοοικονομικών και τραπεζικών σπουδών σε πτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο με προσδοκίες καριέρας στον ίδιο τομέα.

Για τους παραπάνω λόγους, οι υποψήφιοι για ένταξη στον τραπεζικό κλάδο είναι συνήθως πολύ περισσότεροι από τον αριθμό των αντίστοιχων θέσεων που προσφέρονται, γεγονός που είναι εξόφθαλμο όταν προκηρύσσονται διαγωνισμοί προσλήψεων για τράπεζες. Αν ένας νέος δε διαθέτει προσωπικές ή οικογενειακές προσβάσεις σε τράπεζες, οι πιθανότητες πρόσληψής του είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Σε αντίθεση με τις παραπάνω διαπιστώσεις, τον τελευταίο καιρό, σε ορισμένες ιδιωτικές τράπεζες έχουν υποβαθμιστεί σημαντικά τα επίπεδα αμοιβών και συνθηκών εργασίας, με συνέπεια να έχουν βελτιωθεί κάπως οι πιθανότητες εύρεσης εργασίας για νέα άτομα με περιορισμένες απαιτήσεις.

Ορισμένα επαγγέλματα του κλάδου που συνδέονται με επαγγελματική εκπαίδευση ή εμπειρική κατάρτιση όπως η γραμματέας διοίκησης, ο βοηθός λογιστή, ο υπάλληλος εξωτερικών εργασιών, ο ειδικός διαχείρισης αποθηκών κ.ά, έχουν συνήθως ικανοποιητικές προοπτικές.

8.6 Εμπόριο, Δημόσιες σχέσεις

Ο ευρύτερος τομέας του εμπορίου και των δημοσίων σχέσεων έχει παραδοσιακά ισχυρή παρουσία στη χώρα μας και προσφέρει πολλές ευκαιρίες απασχόλησης σε άτομα που διαθέτουν επικοινωνιακά προσόντα και ειδικές γνώσεις για τα διάφορα είδη και κατηγορίες πωλήσεων. Ο έμπορος, ο πωλητής, ο οικονομολόγος πωλήσεων (marketing manager), το στέλεχος δημοσίων σχέσεων, ο ιατρικός επισκέπτης, όπως ο ασφαλιστής, ο σύμβουλος-πωλητής επενδυτικών προϊόντων, είναι επαγγέλματα που ταιριάζουν σε εξωστρεφείς και κοινωνικούς χαρακτήρες, που να είναι σε θέση να επικοινωνούν και να πείθουν. Ο κλάδος των πωλήσεων χαρακτηρίζεται από εποχιακές αυξομειώσεις εργασιών, περιοδική και μερική απασχόληση και εισοδο-έξοδο μεγάλου αριθμού κυρίως νέων ατόμων που αναζητούν μια πρώτη και συνήθως προσωρινή εργασία. Παρ' όλα αυτά, οι έμπειροι και καλοί πωλητές που ειδικεύονται με επιτυχία σε επιμέρους τομείς, έχουν διασφαλισμένες επαγγελματικές προοπτικές.

Οι μικρές οικογενειακές εμπορικές επιχειρήσεις, που παραδοσιακά απασχολούσαν ένα πολύ μεγάλο αριθμό ατόμων στη χώρα μας, τα τελευταία χρόνια υφίσταται τον ισχυρό ανταγωνισμό των μεγάλων πολυεθνικών ή ημεδαπών πολυκαταστημάτων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλές να κλείνουν και οι μικροέμποροι του χθες συχνά να αναζητούν εργασία σε μεγάλα καταστήματα ως πωλητές. Παρ' όλα αυτά, υποστηρίζεται ότι πάντοτε θα υπάρχει χώρος και για μικρές εμπορικές επιχειρήσεις που παρέχουν εξειδικευμένες και συμπληρωματικές υπηρεσίες.

Ο κλάδος των ασφαλειών, ύστερα από μια αλματώδη ανοδική πορεία την τελευταία τριακονταετία, εμφανίζει σημάδια κορεσμού, γι' αυτό και είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικός. Παρ' όλα αυτά, το επάγγελμα του ασφαλιστή προσελκύει και παρέχει προσοδοφόρα σταδιοδρομία σε άτομα που διαθέτουν ξεχωριστό ταλέντο και έφεση στις δημόσιες σχέσεις και στις υψηλού επιπέδου πωλήσεις, ικανοποιητικές γνώσεις και εμπειρία της αγοράς, επιμονή, μεθοδικότητα και κινητικότητα. Γι' αυτό και οι καλοί ασφαλιστές έχουν ικανοποιητικές επαγγελματικές προοπτικές.

Απασχολούμενοι στον κλάδο αυτό που προέρχονται από επαγγελματική εκπαίδευση και διαθέτουν ικανοποιητική εμπειρία, εργατικότητα και ικανότητες στον ευρύτερο κλάδο του εμπορίου, των πωλήσεων, των δημοσίων σχέσεων, μπορεί να έχουν καλές έως και πολύ καλές προοπτικές εργασιακής αποκατάστασης.

8.7 Νομικά επαγγέλματα

Στα νομικά επαγγέλματα υπάγονται οι δικαστές και οι εισαγγελείς που είναι μόνιμοι ανώτεροι δημόσιοι λειτουργοί, απόφοιτοι νομικών σχολών και διορίζονται στον κλάδο ύστερα από την αποπεράτωση δεκαεπτάμηνης φοίτησης σε ειδική σχολή του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ο δικαστικός και εισαγγελικός κλάδος εξασφαλίζει μονιμότητα εργασίας και υψηλό κοινωνικό κύρος αλλά η ένταξη σ' αυτόν είναι πολύ δύσκολη, αφού γίνεται μέσα από αυστηρούς διαγωνισμούς, όπου η συμμετοχή είναι πολύ μεγάλη σε σχέση με τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων. Το ίδιο ισχύει και για τους ιατροδικαστές.

Μεγάλος είναι ο αριθμός των ατόμων που ασκούν το επάγγελμα του δικηγόρου ύστερα από την αποφοίτησή τους από νομικές σχολές, δεκαοκτάμηνη πρακτική εξάσκηση, εξετάσεις στα κατά τόπους Εφετεία και εγγραφή στον οικείο δικηγορικό σύλλογο. Οι επαγγελματικές προοπτικές του δικηγόρου, που πρέπει να διαθέτει κριτική, αναλυτική, συνθετική, μεθοδική σκέψη, δυνατότητες επικοινωνίας, έκφρασης και πειθούς, είναι εξαιρετικά αρνητικές. Παρατηρείται με ολοένα πιο αυξανόμενο ρυθμό υπερπροσφορά δικηγόρων, που κατατάσσει τη χώρα μας στις πρώτες θέσεις παγκοσμίως ως προς την αναλογία τους με τον πληθυσμό.

Το πρόβλημα βέβαια περιπλέκεται από τα τελευταία δεδομένα της επιβολής των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις οποίες είναι υποχρεωτική η εγγραφή στα μητρώα των κατά τόπους δικηγορικών συλλόγων και κατά συνέπεια η δυνατότητα άμεσης άσκησης δικηγορίας και σε αλλοεθνείς δικηγόρους από χώρες της Ε.Ε. που είναι εγγεγραμμένοι στους οικείους συλλόγους. Εκτιμάται όμως ότι ο κίνδυνος εισόδου πολυάριθμων Ευρωπαίων δικηγόρων στη χώρα μας είναι μάλλον περιορισμένος, λόγω κυρίως του μεγάλου εμποδίου που συνιστά για τους ξένους η χρήση της ελληνικής γλώσσας, σε συνδυασμό με τις ιδιαιτερότητες της δικαιοσύνης στην Ελλάδα.

Παρ' όλη τη γενικότερη αρνητική εικόνα των επαγγελματικών προοπτικών των δικηγόρων, ορισμένα προικισμένα άτομα, με γνώσεις, συγκρότηση, πρακτική εμπειρία και υψηλές δυνατότητες, μπορεί να έχουν ικανοποιητική επαγγελματική σταδιοδρομία στον κλάδο. Η οικογενειακή παράδοση, οι κοινωνικές γνωριμίες, οι καλές δημόσιες σχέσεις αποτελούν επιπλέον θετικούς παράγοντες σε μια τέτοια προοπτική. Σύγχρονες ειδικεύσεις που προσφέρουν σχετικά καλύτερες προοπτικές στον ανταγωνιστικό κόσμο της νομικής επιστήμης και της δικηγορίας είναι ο συνδυασμός των νομικών γνώσεων με οικονομικά, ναυτιλιακά και ζητήματα σύγχρονης τεχνολογίας, καθώς και θέματα διεθνούς οικονομικού και ευρωπαϊκού δικαίου.

8.8 Μεταφορές, Ναυτιλία

Στον ευρύτερο τομέα των μεταφορών και της εμπορικής ναυτιλίας περιλαμβάνονται επαγγέλματα όπως ο οδηγός λεωφορείου, φορτηγού, ταξί, ο πιλότος, ο ιπτάμενος φροντιστής, ο επιμελητής πτήσεων, ο εμποροπλοίαρχος, ο μηχανικός εμπορικού ναυτικού, ο ναύτης κλπ.

Οι δεξιότητες που ταιριάζουν με τα επαγγέλματα αυτά παρουσιάζουν ομοιότητες αλλά και διαφορές. Ο πιλότος χρειάζεται να διαθέτει πρακτικές και τεχνικές

ικανότητες, ισχυρά ανακλαστικά και δυνατότητες αντιμετώπισης κρίσεων, όπως ως ένα βαθμό ο πλοίαρχος και οι επαγγελματίες οδηγοί οδικών μεταφορών. Οι μηχανικοί του εμπορικού ναυτικού, εκτός από την αγάπη για τη θάλασσα, πρέπει να διαθέτουν έμφυτες κλίσεις σε τεχνικές ειδικότητες. Οι ιπτάμενοι φροντιστές, εκτός από την κλίση τους για ταξίδια, θα πρέπει να διαθέτουν και επικοινωνιακές δεξιότητες.

Οι οδικές μεταφορές και οι αερομεταφορές καλύπτουν ευρύ φάσμα και όγκο δραστηριοτήτων και απασχολούν μεγάλο αριθμό ατόμων διάφορων ειδικοτήτων. Οι οδικές μεταφορές περιλαμβάνουν τις αστικές συγκοινωνίες με λεωφορεία και ταξί και τις εμπορικές μεταφορές με φορτηγά και νταλίκες, καθώς και τις μεταφορές ανθρώπων και εμπορευμάτων με το σιδηροδρομικό δίκτυο.

Με τις αερομεταφορές μετακινούνται κυρίως άτομα, αλλά γίνονται και μεταφορές εμπορευμάτων περιορισμένου βάρους και όγκου. Οι κλάδοι των μεταφορών, όπως συμβαίνει και με τη ναυτιλία και τις κατασκευές, υφίστανται περισσότερα από άλλους κλάδους τις βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις των οικονομικών διακυμάνσεων με ανάλογα απότομες διακυμάνσεις στην αγορά εργασίας. Η γενικότερη τάση όμως των μεταφορών και της ναυτιλίας κατά την τρέχουσα περίοδο είναι θετική, με περιοδικές αυξομειώσεις. Ειδικότερα για τη χώρα μας, λόγω της γεωγραφικής θέσης και της αυξημένης σημασίας του τουρισμού για την οικονομία, οι μεταφορές αποτελούν έναν αρκετά ισχυρό κλάδο με καλές προοπτικές ανάπτυξης, με ανάλογες επιπτώσεις για τα σχετικά επαγγέλματα.

Η παραδοσιακή σύνδεση του Έλληνα με τη θάλασσα εκφράζεται σήμερα από το γεγονός ότι η ελληνόκτητη εμπορική ναυτιλία αποτελεί την πρώτη ναυτιλιακή δύναμη παγκοσμίως. Η εμπορική ναυτιλία διακρίνεται στην ποντοπόρα, που αφορά μεταφορές εμπορευμάτων σε διεθνή κλίμακα, και στην ακτοπλοΐα, όπου κινούνται τα πλοία των εσωτερικών γραμμών. Στο ναυτιλιακό κλάδο και στα συναφή επαγγέλματα περιλαμβάνεται επίσης και το πολεμικό ναυτικό. Μέρος της ναυτιλίας αποτελούν τα μεγάλα ή μικρά σκάφη αναψυχής, ένας κλάδος που μπορεί να έχει σοβαρές προοπτικές ανάπτυξης. Ο παλαιότερα ισχυρός αλιευτικός στόλος της χώρας εμφανίζει συρρίκνωση, λόγω της μείωσης των αλιευμάτων, του ισχυρού διεθνούς ανταγωνισμού και της ανάπτυξης των ιχθυοκαλλιεργειών.

Παρά το τεράστιο οικονομικό της μέγεθος, η ελληνόκτητη ναυτιλία απασχολεί συγκριτικά μικρό αριθμό Ελλήνων υπηκόων, αφού, από τη δεκαετία του 1970 και μετά, σε θέσεις κατώτερων κυρίως πληρωμάτων απασχολούνται αλλοδαποί ναυτικοί. Ακόμα και για τις υψηλόβαθμες θέσεις των πληρωμάτων, τουλάχιστον όσον αφορά την ποντοπόρα ναυτιλία, υπάρχει περιορισμένη προσέλευση Ελλήνων ναυτικών, γι' αυτό και οι προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο είναι θετικές έως πολύ θετικές.

Σημαντικά επαγγέλματα του κλάδου που συνδέονται με επαγγελματική εκπαίδευση όπως ο επαγγελματίας οδηγός λεωφορείου, φορτηγού, ταξί, ο πλοηγός, ο σκίπερ, κλπ. έχουν καλές προοπτικές, ενώ δεν ισχύει το ίδιο τον αεροσυνοδό-φροντιστή.

8.9 Τουρισμός

Ο ευρύτερος τομέας του τουρισμού και του επισιτισμού είναι σήμερα ένας από τους μεγαλύτερους αυτοτελείς κλάδους απασχόλησης της ελληνικής οικονομίας. Στον τουρισμό μόνο απασχολούνται πάνω από 300.000 άτομα, που όμως ένα μεγάλο μέρος τους εργάζεται σε εξαμηνιαία περίπου βάση. Ο κλάδος είναι έντασης εργασίας

(απασχολεί δηλαδή μεγάλο αριθμό εργαζομένων σε σχέση με το επενδυμένο κεφάλαιο), γι' αυτό και η όποια ανοδική του εξέλιξη είναι ευθέως ευεργετική για την απασχόληση. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι οι περιοχές της χώρας με τη μικρότερη ανεργία είναι αυτές που εμφανίζουν την υψηλότερη τουριστική ανάπτυξη.

Όπως είναι φυσικό, ο κλάδος εμφανίζει μεγαλύτερο δυναμισμό στις τουριστικές περιφέρειες της χώρας, όπου όμως ο κύκλος εργασιών συνήθως δεν ξεπερνά τους έξι μήνες ή και λιγότερο. Για την αναγκαία επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου απαιτείται σοβαρή και μεθοδική προώθηση εναλλακτικών και θεματικών μορφών, όπως ο συνεδριακός, θαλάσσιος, υποβρύχιος, ορεινός, χιονοδρομικός, ορειβατικός, αρχαιολογικός, πολιτισμικός, λαογραφικός κτλ. τουρισμός.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που κατέχει η χώρα, λόγω καλών κλιματολογικών συνθηκών, γεωγραφικής θέσης, ποικιλίας γεωλογικής διαμόρφωσης, τεράστιων παραλιακών εκτάσεων, μοναδικού νησιώτικου πλέγματος, ηλιοφάνειας, καθαρότητας της θάλασσας, αρχαιολογικών και ιστορικών θησαυρών, επιδέχονται μεγαλύτερη από τη μέχρι σήμερα αξιοποίησή τους. Η κατάλληλη εκπαίδευση και κατάρτιση σε σπουδές που συνδέονται με τον ίδιο τομέα αποτελούν ισχυρό εφελκυστικό τόσο για προσωπική όσο και για τη γενικότερη ανέλιξη της χώρας.

Πρέπει βέβαια να επισημανθεί ότι ο τουρισμός, σε μεγαλύτερη έκταση από τους άλλους κλάδους υφίσταται πρώτος τις επιπτώσεις από την άνοδο ή πτώση της διεθνούς οικονομίας. Γενικότερα όμως, τα τουριστικά επαγγέλματα, παρ' όλες τις περιοδικές διακυμάνσεις και ιδιαιτερότητες, εμφανίζουν θετικές έως πολύ θετικές προοπτικές.

Ο επισιτισμός αποτελεί πάντοτε μια σταθερή οικονομική και εργασιακή αξία. Ειδικότερα, επαγγέλματα όπως του μάγειρα και του ζαχαροπλάστη, με την προϋπόθεση ότι οι φορείς τους είναι καλοί και έμπειροι στη δουλειά τους, εξασφαλίζουν ένα σίγουρο επαγγελματικό μέλλον.

Επαγγέλματα που συνδέονται με επαγγελματική εκπαίδευση, όπως ο ξενοδοχοϋπάλληλος, ο υπάλληλος υποδοχής ξενοδοχείων, ο σερβιτόρος, έχουν θετικές προοπτικές σε περιοχές με μέση έως υψηλή τουριστική ανάπτυξη. Πολύ καλές προοπτικές έχουν ο μάγειρας, ο ζαχαροπλάστης, ο αρτοποιός.

8.10 Αθλητισμός

Η αλματώδης ανάπτυξη του επαγγελματικού αθλητισμού τα τελευταία τριάντα χρόνια, έχει οδηγήσει στη δημιουργία αξιοπρόσεκτου αριθμού επαγγελματιών που απασχολούνται στον ίδιο τομέα. Εκτός από το παραδοσιακό επάγγελμα του γυμναστή-εκπαιδευτικού, απόφοιτου ΑΕΙ που απασχολείται σε δημόσια και ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, σήμερα υπάρχουν πολλοί εργαζόμενοι προπονητές διάφορων αθλημάτων, αθλητές-ψυχαγωγοί κλπ. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα συναφή επαγγέλματα ασκούνται από πρώην ερασιτέχνες ή επαγγελματίες αθλητές οι οποίοι συνδυάζουν κατάλληλα σωματικά προσόντα, αγάπη για το άθλημα όπου ειδικεύονται, προσήλωση για υπαίθριες δραστηριότητες, σε συνδυασμό με διοικητικές-οργανωτικές ικανότητες. Τα αθλητικά επαγγέλματα, που φυσικά προϋποθέτουν καλή φυσική κατάσταση, έχουν ανερχόμενη ζήτηση και προοπτική. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, και ειδικότερα εκείνα που σχετίζονται με τη θάλασσα ή

τα χειμερινά αθλήματα, έχουν τη μορφή της εποχιακής ή μερικής απασχόλησης. Τα βοηθητικά επαγγέλματα του κλάδου, όπως ο φύλακας ασφαλείας, ο βοηθός γυμναστή έχουν μέτριες έως προβληματικές προοπτικές απορρόφησης στην αγορά εργασίας.

8.11 Ενημέρωση και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

Επαγγέλματα που υπάγονται στην κατηγορία της ενημέρωσης και των μέσων μαζικής επικοινωνίας είναι, μεταξύ άλλων, του δημοσιογράφου, του διαφημιστή, του επικοινωνιολόγου, του επιμελητή εκδόσεων, του μεταφραστή-διερμηνέα, του τηλεπαρουσιαστή, του ηχολήπτη, του παραγωγού τηλεόρασης και ραδιοφώνου, του φωτορεπόρτερ κτλ. Τα περισσότερα από τα επαγγέλματα αυτά στη σημερινή εποχή ταιριάζουν σε άτομα με κοινωνικό, επικοινωνιακό, ενεργητικό και κυριαρχικό χαρακτήρα, που να συνδυάζεται με επιμονή, υπομονή, αποφασιστικότητα, το θάρρος, δημιουργικότητα, ευρηματικότητα και προσαρμοστικότητα.

Το σημαντικό επάγγελμα του δημοσιογράφου, που απασχολεί μεγάλο αριθμό ατόμων, προσελκύει άτομα διαφορετικού είδους και βαθμίδων εκπαίδευσης. Η εμπειρία, το ταλέντο, οι σφαιρικές και ειδικές γνώσεις, η συγκρότηση της προσωπικότητας, οι ξεχωριστές δεξιότητες γραπτού λόγου, οι καλές διαπροσωπικές σχέσεις, η ενεργητικότητα, η επιμονή αποτελούν τα κύρια προσόντα και εφόδια για την επαγγελματική σταδιοδρομία στον ιδιαίτερα ανταγωνιστικό αυτό εργασιακό στίβο.

Η είσοδος στο επάγγελμα δεν προϋποθέτει υποχρεωτικά αντίστοιχες πανεπιστημιακές σπουδές, που στη χώρα μας άλλωστε δημιουργήθηκαν σχετικά πρόσφατα. Βέβαια, δε νοείται δημοσιογράφος χωρίς ικανοποιητική παιδεία, η οποία όμως δεν αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο της τυπικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Οι επαγγελματικές προοπτικές των δημοσιογράφων είναι γενικότερα αρνητικές, αν και υπάρχουν ιδιαιτερότητες που συνδέονται με κάθε ατομική περίπτωση χωριστά. Ιδιαίτερα δυσχερής είναι η είσοδος στο επάγγελμα και τα πρώτα χρόνια άσκησης του επαγγέλματος που κατά κανόνα γίνονται με ελάχιστες ή μηδενικές αμοιβές.

Είναι γνωστό ότι οι δημοσιογράφοι εξειδικεύονται σε επιμέρους θεματολογία και είδος ρεπορτάζ, όπως πολιτικό ρεπορτάζ, οικονομικό, διεθνές, αθλητικό, στρατιωτικό, υγείας-πρόνοιας, εργασίας, εκπαίδευσης, περιβάλλοντος, δημοσίων έργων, μεταφορών και ναυτιλίας κτλ. Συνήθως, οι εξειδικεύσεις αυτές είναι αντίστοιχες των κυβερνητικών υπουργείων. Σε άλλες περιπτώσεις όπως στο πολιτικό ή το αθλητικό ρεπορτάζ, ορισμένοι δημοσιογράφοι μπορεί να ειδικεύονται σε κόμματα ή ομάδες. Υπάρχουν ακόμη οι συντάκτες ύλης, οι αρθρογράφοι, οι σχολιογράφοι, που ορισμένες φορές είναι πρόσωπα τα οποία παράλληλα ασχολούνται με ένα ορισμένο ρεπορτάζ.

Ο κύριος όγκος των μέσων μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) συγκεντρώνεται στην Αθήνα, η οποία έχει επιβάλει την κυριαρχία της στον επαρχιακό τύπο και γενικότερα στα ΜΜΕ όλης της χώρας. Αξιοπρόσεκτη, αν και πιο περιορισμένη δημοσιογραφική δραστηριότητα παρατηρείται στη Θεσσαλονίκη και ακολουθούν ο Βόλος, η Λάρισα, η Πάτρα, η Κρήτη, η Ρόδος, η Κέρκυρα, η Καβάλα, η Αλεξανδρούπολη, οι Σέρρες, η Δράμα, το Αγρίνιο, η Σύρος και άλλες επαρχιακές πόλεις. Τα τελευταία χρόνια, η τηλεόραση αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη βαρύτητα στα δημόσια και πολιτικά πράγματα της χώρας και μεταβάλλεται σε ιδιαίτερα επιθετικό και κυριαρχικό μέσο χειραγώγησης της κοινής γνώμης.

Η ειδικότητα του διαφημιστή, που απασχολείται σε διαφημιστικές εταιρείες, υποδιαιρείται και αυτή σε επιμέρους ειδικεύσεις και συγκεκριμένα: στο δημιουργό (δημιουργικό, λεκτικό και εικαστικό), στον προγραμματιστή (media planner), που ασχολείται με την κατανομή κονδυλίων, στον προμηθευτή και στον πωλητή διαφήμισης. Οι διαφημιστές που απασχολούνται σε διάφορα μέσα επικοινωνίας, οι οποίοι λειτουργούν κυρίως ως ειδικού τύπου έμπειροι πωλητές, εξειδικεύονται συνήθως ανάλογα με το μέσο στο οποίο απασχολούνται (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά, διαφήμιση εξωτερικού χώρου, χορηγίες κτλ.). Συναφές με το επάγγελμα του διαφημιστή είναι και αυτό του ειδικού στις δημόσιες σχέσεις.

Οι επαγγελματικές προοπτικές του διαφημιστή είναι μάλλον καλές, αν και εδώ υπάρχουν διαφοροποιήσεις κατά περίπτωση. Επαγγέλματα όπως του σκιτσογράφου έχουν περιορισμένες επαγγελματικές προοπτικές, αν και ένας ιδιαίτερα ταλαντούχος εικονογράφος-σκιτσογράφος μπορεί σχετικά εύκολα να βρει εργασία σε εικονογραφήσεις διάφορων μορφών, στα μέσα μαζικής επικοινωνίας, τις εκδόσεις, τις εκτυπώσεις, το σχεδιασμό εντύπων κτλ.

Επαγγέλματα όπως του τηλεπαρουσιαστή και του εκφωνητή ραδιοφώνου εξαρτώνται φυσικά από ειδικούς παράγοντες, όπως η εμφάνιση ή η χροιά της φωνής, το φυσικό χάρισμα το ταλέντο, οι ικανότητες δημοσίων σχέσεων και προβολής. Επαγγέλματα που συνδέονται με την επαγγελματική εκπαίδευση, όπως ηχολήπτες, εικονολήπτες, μοντέρ, ο μακιγιέρ κτλ., αντιμετωπίζουν δυσκολίες εύρεσης εργασίας.

8.12 Καλές, Εφαρμοσμένες και Γραφικές Τέχνες

Στις καλές, εφαρμοσμένες και γραφικές τέχνες υπάγονται πολλά ελκυστικά και λαμπερά επαγγέλματα όπως του ηθοποιού, σκηνοθέτη, του μουσικού, του ζωγράφου, του τραγουδιστή, του χορευτή, του ενδυματολόγου θεάτρου, του καλλιτεχνικού πράκτορα, του γκαλερίστα, αλλά και του τεχνολόγου-φωτογράφου, του τεχνολόγου-γραφίστα, του τεχνολόγου γραφικών τεχνών, του τεχνικού κινούμενης εικόνας, του διακοσμητή, του τεχνικού μουσικολόγου, του τεχνικού κοσμήματος, του τεχνικού συντήρησης παραδοσιακών κτιρίων κτλ.

Ευνόητο είναι πως τα επαγγέλματα αυτά ταιριάζουν σε άτομα με καλλιτεχνική φύση, με ευρηματικότητα, ελευθεριότητα, ευαισθησία, που διαθέτουν έμφυτο ταλέντο για την άσκησή τους, κάτι που συχνά δεν είναι εύκολο να διαπιστωθεί εγκαίρως. Οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας στον ίδιο τομέα αυξάνονται σε όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Όμως, παράλληλα, υπερβολικά μεγάλος αριθμός νέων ατόμων επιδιώκει να ασκήσει παρόμοια «λαμπερά» επαγγέλματα, όπως του ηθοποιού, του σκηνοθέτη, του μουσικού, του φωτομοντέλου κτλ. Γι' αυτό και οι επαγγελματικές προοπτικές στις περισσότερες περιπτώσεις των καλλιτεχνικών επαγγελμάτων, όπου μπορούν να εισέρχονται απόφοιτοι από διάφορες κατευθύνσεις και βαθμίδες σπουδών ή και χωρίς ανώτερες σπουδές, εμφανίζονται αρνητικές έως και πολύ αρνητικές.

Οι καλοί και έμπειροι ζωγράφοι κατά περίπτωση πιθανόν να βρουν κάποιες διεξόδους εργασίας, γι' αυτό και το ισοζύγιό τους μπορεί να εμφανίζεται κατά περίπτωση αρνητικό ή θετικό. Κάτι τέτοιο, φυσικά, συνδέεται πολύ έντονα με το προσωπικό ταλέντο του καθένα. Οι διαπιστώσεις αυτές δεν ισχύουν φυσικά για τους ερασιτέχνες ζωγράφους. Επαγγέλματα όπως του ζωγράφου, του γλύπτη, του μυθιστοριογράφου, του σεναριογράφου εξαρτώνται σε τέτοιο βαθμό από το ταλέντο, που είναι

παρακινδυνευμένο να γίνουν προβλέψεις επαγγελματικών προοπτικών. Σε γενικές γραμμές πάντως, το ισοζύγιο των επαγγελμάτων αυτών είναι αρνητικό.

Για τους μουσικούς υπάρχει αρκετή ζήτηση εργασίας, που όμως υπερκαλύπτεται από αντίστοιχη υπερπροσφορά, αφού μεγάλος αριθμός τους δυσκολεύεται να βρει εργασία. Πολλοί επαγγελματίες μουσικοί, επειδή έχει μειωθεί ο συνολικός χρόνος απασχόλησής τους, επιδιώκουν να ασκούν παράλληλη εργασία σε άλλα επαγγέλματα. Στο χώρο της κλασικής μουσικής η κατάσταση εμφανίζεται λίγο καλύτερη.

Οι εργασιακές προοπτικές των ηθοποιών είναι πολύ αρνητικές, με εξίσου δυσοίωνες προοπτικές για το απώτερο μέλλον, λόγω της υπερβάλλουσας ζήτησης θέσεων εργασίας στον κλάδο. Οι περισσότεροι επαγγελματίες ηθοποιοί σήμερα, με εξαίρεση τους πολύ επώνυμους, υποχρεώνονται να ετεροαπασχολούνται. Οι προοπτικές των χορευτών-χορογράφων είναι σχετικά καλύτερες.

Οι προοπτικές των επαγγελμάτων στις γραφικές τέχνες είναι θετικές έως πολύ θετικές. Θετικές είναι και οι προοπτικές ειδικοτήτων που προέρχονται κυρίως από σπουδές που συνδυάζουν τις τέχνες με την τεχνολογία, όπως λ.χ. του τεχνολόγου-μουσικού, του τεχνολόγου-γραφίστα κτλ. Αλλά και σε άλλα επαγγέλματα που συνδέονται με την επαγγελματική εκπαίδευση, όπως του τεχνίτη κεραμικής και αγγειοπλαστικής, του τεχνίτη αργυροχρυσόχου, του μαρμαρογλύπτη, του κομμωτή, οι προοπτικές εμφανίζονται σχετικά ικανοποιητικές.

8.13 Υγεία, Πρόνοια

Σύμφωνα με την ταξινόμηση Κ.17, τα επαγγέλματα αυτά υποδιαιρούνται σε δύο υποομάδες, της υγείας και της πρόνοιας. Εδώ υπάγεται το σημαντικότερο όλων επάγγελμα του γιατρού, καθώς και, μεταξύ άλλων, του οδοντίατρου, του ψυχολόγου, του κοινωνικού λειτουργού, του νοσηλευτή, του κτηνίατρου, του φυσιοθεραπευτή, του αισθητικού, του διαιτολόγου, του οπτικού, του λογοθεραπευτή, του νοσοκόμου, του τεχνολόγου ιατρικών μηχανημάτων και εργαστηρίων, του ειδικού φροντίδας παιδιών με ειδικές ανάγκες κτλ.

Τα περισσότερα από τα επαγγέλματα αυτά ταιριάζουν σε άτομα με ανεπτυγμένη την αίσθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης, με αναλυτική, ερευνητική και δημιουργική σκέψη, καθώς και με δυνατότητες και θέληση πρακτικών εφαρμογών στους χώρους της ιατρικής και της κοινωνικής πρόνοιας.

Στον ευρύτερο τομέα απασχολείται μεγάλος αριθμός ατόμων που προβλέπεται να αυξηθεί στο μέλλον, αν και σε μια τέτοια γενικότερη διαπίστωση υπάρχει μια σημαντική αρνητική εξαίρεση, αυτή των γιατρών και των οδοντιάτρων. Η αναλογία γιατρών προς τον πληθυσμό της χώρας είναι 1/185 και στην Αθήνα 1/150 κατοίκους, όταν η ευρωπαϊκή αντίστοιχη αναλογία είναι 1/350-400. Παρόμοια περίπου δεδομένα ισχύουν και για τους οδοντίατρους. Όμως, ενώ στην Αθήνα έχουμε τέτοια φαινόμενα υπερσυγκέντρωσης, δεν ισχύει το ίδιο στην επαρχία και ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές, όπου παρατηρείται, κατά περίπτωση, μέχρι και σοβαρή έλλειψη γιατρών σε ορισμένες ειδικότητες.

Το πρόβλημα περιπλέκεται αν ληφθεί υπόψη ότι οι γιατροί και οι οδοντίατροι, μετά από πολυετείς εξειδικευμένες σπουδές και αυξημένες επαγγελματικές και

εισοδηματικές προσδοκίες, είναι πολύ δύσκολο να μεταπηδήσουν σε κάποιο άλλο επαγγελματικό αντικείμενο. Η υπερπροσφορά εργασίας από απόφοιτους ιατρικών σχολών, πολλοί από τους οποίους εισρέουν μαζικά από το εξωτερικό, επιφέρει επιπλέον, όπως έχει επισημανθεί, αυξημένη πλασματική ζήτηση ιατρικών και φαρμακευτικών υπηρεσιών, που οφείλονται στις ανάγκες επιβίωσης των υποαπασχολούμενων γιατρών, με συνακόλουθες δυσάρεστες συνέπειες για την υγεία του πληθυσμού.

Οι επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων σχολών ψυχολογίας είναι μερικώς θετικές, αν και πολλά εξαρτώνται από τη μετέπειτα εργασιακή κατεύθυνση, που μπορεί να είναι η κλινική ψυχολογία, η συμβουλευτική, ο επαγγελματικός προσανατολισμός ή και η ειδίκευση σε θέματα ανθρώπινου δυναμικού και διοίκησης επιχειρήσεων.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι νοσηλευτές, οι διαιτολόγοι, οι αισθητικοί, οι φυσιοθεραπευτές και όλα τα τεχνολογικά επαγγέλματα υγείας έχουν θετικές έως πολύ θετικές προοπτικές. Για τους οπτικούς υπάρχει κάποια σχετική επιφύλαξη, που εξαρτάται από τις προοπτικές των χειρουργικών επεμβάσεων τελευταίας τεχνολογίας με ακτίνες λέιζερ, που έχουν αρχίσει να γίνονται για τη θεραπεία της μυωπίας.

Πολύ ικανοποιητικές προοπτικές εμφανίζουν τα βοηθητικά επαγγέλματα υγείας που συνδέονται με επαγγελματικές σπουδές, όπως των ειδικών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, των νοσοκόμων - τραυματολόγων, των βοηθών ακτινολόγων, των τεχνικών ιατρικών οργάνων, κτλ.

8.14 Εκπαίδευση, Θεωρητικές Επιστήμες

Τα επαγγέλματα της εκπαίδευσης και των θεωρητικών σπουδών υποδιαιρούνται, σύμφωνα με την ταξινόμηση Κ.17, σε τρεις υποομάδες: α) παιδαγωγικά, φιλολογία, ξένες γλώσσες, β) ιστορία, αρχαιολογία, εθνογραφία, γεωγραφία και γ) κοινωνιολογία, διεθνολογία, πολιτικές επιστήμες.

Τα επαγγέλματα αυτά όπου σε μεγάλο βαθμό κατευθύνονται γυναίκες, ταιριάζουν κυρίως σε άτομα με ερευνητική, κριτική, αναλυτική και συγκροτημένη σκέψη, με ενδιαφέρον για την παιδαγωγική και την κατανόηση κοινωνικών, ιστορικών, ανθρωπολογικών και πολιτιστικών φαινομένων. Στο παρελθόν, οι απόφοιτοι των περισσότερων από τις ως άνω σχολές έβρισκαν επαγγελματική διέξοδο στην εκπαίδευση, όπου σήμερα οι επαγγελματικές προοπτικές είναι δυσμενέστερες εξαιτίας της πληθώρας των αποφοίτων και της σταθερότητας ή και μείωσης των θέσεων εργασίας, λόγω της υπογεννητικότητας του πληθυσμού, που μερικώς μόνο υποκαθίσταται από την υπεργεννητικότητα των μεταναστών.

Ορισμένοι ικανοί και εργατικοί εκπαιδευτικοί βρίσκουν κάποιες επαγγελματικές διεξόδους, συνήθως μερικής ή προσωρινής απασχόλησης, σε ιδιωτικά σχολεία, σε φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα. Γενικότερα, οι δυνατότητες εύρεσης εργασίας είναι δυσχερείς για όλα τα επαγγέλματα που συνδέονται με τις θεωρητικές σχολές όπως η φιλολογία, η φιλοσοφία, η θεολογία, η ιστορία, η αρχαιολογία, η εθνολογία, η λαογραφία, η γεωγραφία, η κοινωνιολογία, η διεθνολογία, οι πολιτικές επιστήμες κτλ., γιατί υπάρχει χρόνια υπερπροσφορά πληθώρας αποφοίτων στους συναφείς επιστημονικούς κλάδους.

Οι επαγγελματικές προοπτικές των νηπιαγωγών είναι απελπιστικές, σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τουλάχιστον για την τρέχουσα περίοδο, εξαιτίας του αιφνίδιου και μαζικού διορισμού πολλών χιλιάδων στο δημόσιο το 2001 και 2002, για την εφαρμογή του θεσμού του ολοήμερου σχολείου.

Σχετικά ικανοποιητικές δυνατότητες απασχόλησης υπάρχουν για τους εκπαιδευτικούς αγγλικής γλώσσας και πολύ καλές για τους εκπαιδευτικούς σε θέματα πληροφορικής, μηχανολογίας και σύγχρονων τεχνολογιών. Αρκετές διαφοροποιήσεις στις εργασιακές διεξόδους υπάρχουν στην περίπτωση των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων σε επιμέρους περιφέρειες και περιοχές της χώρας και ειδικότερα ανάμεσα σε αστικές, ημιαστικές και απομακρυσμένες ή δύσβατες περιοχές, όπου δεν υπάρχει ενδιαφέρον «διορισμού».

Θα πρέπει πάντως να τονιστεί ότι οι απόφοιτοι όλων των ως άνω θεωρητικών σχολών, σε αντίθεση με στενές ειδικότητες όπως του γιατρού, του οδοντίατρου, του γεωλόγου κτλ., είναι σε θέση, λόγω και της κριτικής σκέψης που αναπτύσσουν στις σπουδές τους, να έχουν ευρύτητα επαγγελματικών επιλογών, γι' αυτό υπάρχει η δυνατότητα εύρεσης διεξόδων σε διάφορα άλλα επαγγέλματα, όπως τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, οι εκδόσεις, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ευνόητο είναι πως σε περίπτωση διορισμού των αποφοίτων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, κάτι που είναι ιδιαίτερα δυσχερές σήμερα, οι επαγγελματικές προοπτικές είναι διασφαλισμένες.

8.15 Φυσικομαθηματικές Επιστήμες

Τα επαγγέλματα του μικρού συγκριτικά ως άνω τομέα είναι του μαθηματικού, του φυσικού, του φυσικομαθηματικού, του αστρονόμου, του μαθηματικού-στατιστικολόγου και συνδέονται με ανώτατες σπουδές σε σχετικά αντικείμενα. Τα επαγγέλματα αυτά συνήθως ταιριάζουν σε άτομα με ερευνητική, μεθοδική, θετική και συστηματική σκέψη, που διαθέτουν υπολογιστικές και αριθμητικές ικανότητες. Είναι δηλαδή κατά κύριο λόγο ερευνητικοί τύποι. Στο παρελθόν, οι περισσότεροι πτυχιούχοι φυσικομαθηματικοί έβρισκαν διέξοδο στη δημόσια ή στην ιδιωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σήμερα, πολλοί απόφοιτοι του κλάδου απασχολούνται σε φροντιστήρια ή ιδιωτικά μαθήματα ή μεταπηδούν σε άλλους τομείς, κυρίως σε ιδιωτικές επιχειρήσεις ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Οι φυσικομαθηματικοί, λόγω της φύσης των σπουδών τους, μπορούν να προσαρμοστούν σχετικά εύκολα στις απαιτήσεις της πληροφορικής και να βρουν επαγγελματική διέξοδο στον ανερχόμενο αυτό τομέα. Οι μαθηματικοί-στατιστικολόγοι μπορούν να βρουν εργασιακή διέξοδο στην έρευνα, καθώς και σε ασφαλιστικές και διάφορων τύπων επιχειρήσεις. Ευνόητο είναι πως ειδικότητες όπως του αστρονόμου έχουν πολύ περιορισμένες εργασιακές διεξόδους.

8.16 Στρατιωτικά, Αστυνομικά επαγγέλματα

Στα στρατιωτικά, αστυνομικά υπάγονται οι αξιωματικοί του στρατού, της αεροπορίας, του ναυτικού, οι αστυνόμοι, οι αρχιφύλακες και οι αστυφύλακες, οι πυροσβέστες, οι υπαξιωματικοί των σχετικών κλάδων. Η ένταξη των υποψηφίων στους αντίστοιχους κλάδους γίνεται ύστερα από την επιτυχή εισαγωγή και αποφοίτησή τους από τις σχετικές σχολές. Τα επαγγέλματα αυτά ταιριάζουν σε άτομα με διοικητικές και οργανωτικές

ικανότητες, με προσήλωση στην τάξη, στην πειθαρχία και αφοσίωση στην ιεραρχία. Είναι δηλαδή περισσότερο συμβατικοί και επιχειρηματικοί τύποι.

Ως μόνιμοι δημόσιοι λειτουργοί, οι στρατιωτικοί, οι αστυνομικοί, οι πυροσβέστες δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα εργασιακής ανασφάλειας. Τα τελευταία χρόνια, η εισαγωγή στις στρατιωτικές και αστυνομικές σχολές είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική, αφού οι συναφείς κλάδοι προσελκύουν μεγάλο αριθμό ικανών υποψηφίων, κυρίως λόγω της μονιμότητας εργασίας που προσφέρουν και τις σχετικά ικανοποιητικές συνταξιοδοτικές προοπτικές. Και αυτό παρόλο που οι στρατιωτικοί υφίστανται υποχρεωτικές περιοδικές μεταθέσεις σε διάφορες περιοχές της χώρας, ενώ για τους αστυνομικούς και τους πυροσβέστες, μεταξύ άλλων, υπάρχει το πρόβλημα της εργασίας με μη αμειβόμενες υπερωρίες.

8.17 Εκκλησιαστικά επαγγέλματα

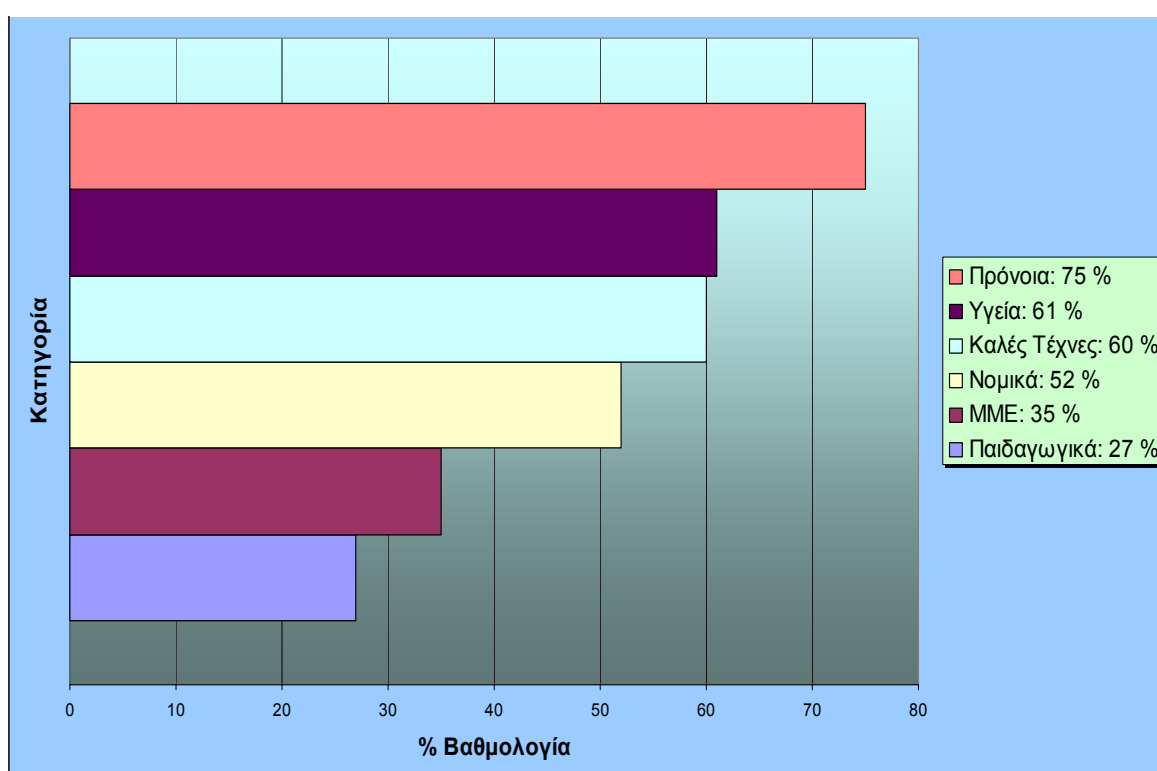
Τα εκκλησιαστικά επαγγέλματα-λειτουργήματα προσιδιάζουν σε άτομα με ισχυρή πίστη και αφοσίωση στο Θεό, ήπιο χαρακτήρα, αίσθηση και ανάγκη προσφοράς και κοινωνικής αλληλεγγύης.

Για τα εκκλησιαστικά επαγγέλματα-λειτουργήματα, παρατηρείται την τελευταία εικοσαετία αυξημένο ενδιαφέρον και από άτομα με ικανοποιητική μόρφωση, αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ο μεγάλος αριθμός πτυχιούχων θεολόγων που παράγει το εκπαιδευτικό μας σύστημα επί σειρά ετών. Ο πτυχιούχος θεολόγος στο στενό αντικείμενο των σπουδών του στην ιδιωτική αγορά εργασίας είναι σχεδόν αδύνατο να βρει εργασία. Ο θεολόγος όμως ή ο εκκλησιαστικός λειτουργός από τη στιγμή της χειροτόνησης και ένταξής του στην εκκλησιαστική ιεραρχία, είναι διασφαλισμένος εργασιακά λόγω της μονιμότητας εργασίας που του παρέχεται.

9. Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται στις έξι επικρατέστερες ομάδες-υποομάδες της ταξινόμησης K.17

Η αξιολόγηση των απαντήσεών σου στο Career Gate Test⁷ από τον κεντρικό υπολογιστή οδήγησε σε έξι επικρατέστερες ομάδες-υποομάδες με υψηλότερη βαθμολογία που ταιριάζουν περισσότερο στην προσωπικότητα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις τα ενδιαφέροντά σου, όπως εμφανίζονται στο ιστόγραμμα που ακολουθεί:

Ιστόγραμμα 3
Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται στις έξι επικρατέστερες ομάδες επαγγελμάτων της ταξινόμησης K.17

Οι εξειδικευμένες αυτές ομάδες αποτελούν τη βάση για την ανάλυση των επαγγελματικών σου κλίσεων, με στόχο να εντοπιστούν συγκεκριμένα επαγγέλματα που σου ταιριάζουν.

⁷ Ορισμένες από τις δεκαεπτά γενικές επαγγελματικές ομάδες υποδιαιρούνται σε υποομάδες, σύμφωνα με την επιστημονική έρευνα της ταξινόμησης K.17. (Βλ. και κεφ.1).

10. Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται σε 33 επαγγέλματα Ανώτερης-Ανώτατης Εκπαίδευσης (Α.Ε.) και 16 επαγγέλματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Ε.)

Στους δύο σημαντικούς πίνακες εδώ, εμφανίζονται συγκεκριμένα επαγγέλματα που ταιριάζουν περισσότερο με την προσωπικότητα, τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις σου. Από την επεξεργασία των απαντήσεών σου στο ερωτηματολόγιο του τεστ αναδείχτηκαν: α) 33 τέτοια επαγγέλματα που συνδέονται κυρίως με εκπαίδευση ανώτερου, ανώτατου ή και μεταπτυχιακού επιπέδου (Α.Ε.) και β) 16 επαγγέλματα που συνδέονται με μέση ή και μεταλυκειακή επαγγελματική εκπαίδευση ή και εργασιακή εμπειρία (Ε.Ε.).

Τα επαγγέλματα που περιέχονται στους πίνακες αυτούς (2 και 3) συνιστούν ένα αξιόπιστο δείγμα των επαγγελμάτων που σου ταιριάζουν⁸. Ο βαθμός ταύτισής τους με την προσωπικότητά σου εμφανίζεται επίσης στους ίδιους πίνακες, μαζί με τις προοπτικές και τις διεξόδους τους στην αγορά εργασίας, όπως αναλύεται παρακάτω. Στην ευρύτερη αγορά εργασίας, υπάρχουν και άλλα παρόμοια ή παραπλήσια επαγγέλματα, ή ίδια επαγγέλματα με διαφορετικές ονομασίες που σου ταιριάζουν, αλλά δεν ήταν δυνατό, ούτε σκόπιμο, να περιληφθούν στους πίνακες.

Στην περίπτωση που επιθυμείς να αναζητήσεις και άλλα επαγγέλματα που είναι κοντά στον κύκλο των κλίσεων και των προτιμήσεών σου, θα πρέπει να προσφύγεις, εκτός από τις επιμέρους ειδικότητες των έξι πρώτων ομάδων και σε αυτά που υπάγονται κυρίως στην έβδομη και όγδοη ομάδα επαγγελμάτων της ταξινόμησης Κ.17, όπως εμφανίζονται κατά φθίνουσα σειρά στον πίνακα 1 του παρόντος⁹. Τα επαγγέλματα που μάλλον πρέπει να αποφύγεις γιατί δε σου ταιριάζουν καθόλου, είναι εκείνα που υπάγονται στις τελευταίες ομάδες του ίδιου πίνακα. Εφόσον συνηγορούν και άλλοι παράγοντες, όπως λχ. οικογενειακοί, οικονομικοί ή τοπικιστικοί λόγοι, εύκολη πρόσβαση σε σπουδές, προοπτικές στην αγορά εργασίας, κλπ., μπορεί να επιλεγούν επαγγέλματα που έχουν χαμηλότερο βαθμό ταύτισης με την προσωπικότητά σου, αλλά όχι επαγγέλματα που είναι εντελώς αντίθετα με αυτή.

Ορισμένα επαγγέλματα του επιπέδου Α.Ε., προϋποθέτουν αναγνωρισμένο πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τέτοιες περιπτώσεις, μεταξύ άλλων, είναι του γιατρού, του ψυχολόγου, του οδοντιάτρου, του φαρμακοποιού, του βιολόγου, του χημικού, του χημικού-μηχανικού, του γεωπόνου, του γεωλόγου, του πολιτικού μηχανικού, του αρχιτέκτονα, του φοροτεχνικού, του δικηγόρου, του δικαστή, του εισαγγελέα, του διπλωματικού υπαλλήλου, του εκπαιδευτικού, του αξιωματικού στρατού, αεροπορίας, ναυτικού κ.α.

Ορισμένα άλλα επαγγέλματα, προέρχονται συνήθως από σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά η άσκησή τους δεν προϋποθέτει υποχρεωτικά την ύπαρξη αναγνωρισμένου σχετικού πτυχίου. Στην περίπτωση αυτή, υπάγονται κυρίως επαγγέλματα της πληροφορικής, της οικονομίας, του εμπορίου, των μεταφορών, του τουρισμού, του αθλητισμού, των μέσων επικοινωνίας, των καλών τεχνών. Στη σύγχρονη εποχή, σημαντικά επαγγέλματα όπως λχ. ο δημοσιογράφος, ο πληροφορικός δικτύων, ο σύμβουλος επενδύσεων, ο διαφημιστής πωλήσεων, το

⁸ Τα επαγγέλματα αυτά, όπως έχει αναφερθεί, έχουν προέλθει από τις έξι επικρατέστερες ομάδες και υποομάδες επαγγελμάτων που εμφανίζονται στο ιστόγραμμα 3.

⁹ Αναλυτικότερα στοιχεία για τα επαγγέλματα και τις προοπτικές τους, όπως κατανέμονται στις διάφορες ομάδες της ταξινόμησης Κ.17, βλ. ιστοσελίδα: www.careergatetest.com.

στέλεχος δημοσίων σχέσεων, ο ασφαλιστής κλπ., συνήθως ασκούνται από άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση, χωρίς αυτό να αποτελεί υποχρεωτική προϋπόθεση.

Στο επίπεδο της επαγγελματικής εκπαίδευσης (Ε.Ε.), υπάγονται επαγγέλματα που συνήθως προέρχονται από μέσες ή και μεταλυκειακές είτε επαγγελματικές είτε τεχνικές σπουδές ή και ύστερα από σχετική εργασιακή εμπειρία. Εδώ υπάγονται πολλά επαγγέλματα κυρίως των κατασκευών, της γεωργίας, της υγείας, αλλά και της οικονομίας και του τουρισμού. Ορισμένα από τα επαγγέλματα αυτά, όπως του ηλεκτρολόγου-εγκαταστάτη, του υδραυλικού, του νοσοκόμου, του τεχνικού ακτινολόγου, του αισθητικού κ.α., προϋποθέτουν την ύπαρξη γνώσεων που πιστοποιείται ύστερα από συγκεκριμένο κύκλο εκπαίδευσης ή και εργασιακής εμπειρίας και τη χορήγηση σχετικής άδειας από δημόσιο ή ειδικά πιστοποιημένο φορέα. Στις περισσότερες περιπτώσεις όμως, τα επαγγέλματα στο επίπεδο της Ε.Ε. ασκούνται ελεύθερα από άτομα που έχουν τυπική ή άτυπη συναφή εκπαίδευση ή εργασιακή εμπειρία.

Γενικότερα, στους πίνακες του Career Gate Test K.17, επαγγέλματα που συνήθως συνδυάζονται με τυπικές ή άτυπες γνώσεις σε ανώτερο, ανώτατο ή και μεταπτυχιακό επίπεδο, υπάγονται στο επίπεδο της επιλεγόμενης Ανώτερης-Ανώτατης Εκπαίδευσης, που σηματοδοτείται με τα αρχικά Α.Ε. (Ανώτερη-Ανώτατη Εκπαίδευση).

Επαγγέλματα που συνδέονται με μέσες ή μεταλυκειακές, τυπικές ή άτυπες σπουδές ή και σχετική εργασιακή εμπειρία, υπάγονται στο επίπεδο που σηματοδοτείται με τα αρχικά Ε.Ε. (Επαγγελματική Εκπαίδευση).

Ορισμένες ομάδες επαγγελμάτων της ταξινόμησης K.17, όπως τα νομικά, τα φυσικομαθηματικά, τα εκπαιδευτικά, δεν εμπεριέχουν ειδικότητες που υπάγονται στο επίπεδο της επαγγελματικής εκπαίδευσης (Ε.Ε.). Γι' αυτό σε ορισμένες περιπτώσεις στο σχετικό πίνακα, δεν αποκλείεται να εμφανιστούν λιγότερα από 16 ή και κανένα από τα επαγγέλματα αυτά, όταν οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο του τεστ συγκεντρώνονται κυρίως ή αποκλειστικά στις αντίστοιχες ομάδες. Κάτι τέτοιο όμως είναι πολύ σπάνιο να συμβεί.

Καθένα από τα 33 επαγγέλματα του επιπέδου Α.Ε. και τα 16 επαγγέλματα του επιπέδου Ε.Ε., χαρακτηρίζεται ως προς την προοπτική του στην κυπριακή, την ελληνική και τη διεθνή αγορά εργασίας¹⁰ για τα επόμενα δέκα περίπου χρόνια, με ένα από τα ακόλουθα σύμβολα (βλ. σχετικούς πίνακες):

- *** Πολύ θετικές προοπτικές
- ** Θετικές προοπτικές
- * Περιορισμένες προοπτικές

¹⁰ Οι δείκτες των εργασιακών προοπτικών στηρίζονται σε πολυετείς σχετικές έρευνες και εκτιμήσεις του μοντέλου «του ισοζυγίου της ζήτησης και προσφοράς επαγγελμάτων». Όσον αφορά τη διεθνή αγορά εργασίας, αφορούν τη μέση κατάσταση ανεπτυγμένων ή ταχέως αναπτυσσόμενων χωρών. Βλ. υποσημείωση 2 και μεταξύ άλλων, Κατσάνεβας, Θ. (2002 και 2004). Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος. Πατάκης. Μέρος Γ και Μέρος Δ. Επίσης: www.careergatetest.com και www.unipi.gr/katsanevas. Επίσης του ίδιου (2007). Οι προβλέψεις των επαγγελματικών προοπτικών, η ταξινόμηση επαγγελμάτων και το Career Gate Test K.17. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού. Ελληνική Εταιρεία Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού και Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Επίσης, στο ίδιο τεύχος. Ηλίας Λιβανός. Προβλέψεις απασχόλησης. Η διεθνής εμπειρία και η περίπτωση της Ελλάδας.

Ένας άλλος δείκτης που παρατίθεται στους ίδιους πίνακες, είναι αυτός των επαγγελματικών διεξόδων σε άλλα επαγγέλματα ή ειδικότητες, που σηματοδοτείται ως εξής:

ΔΔΔ	Επάγγελμα με ευρύτερες επαγγελματικές διεξόδους
ΔΔ	Επάγγελμα με ικανοποιητικές επαγγελματικές διεξόδους
Δ	Επάγγελμα με περιορισμένες επαγγελματικές διεξόδους

Επαγγέλματα με ευρύτερες επαγγελματικές διεξόδους είναι εκείνα που παρέχουν ευελιξία μεταπήδησης του ατόμου που τα ασκεί σε ένα άλλο, συνήθως συναφές ή και διαφορετικό επάγγελμα. Στην περίπτωση αυτή, υπάγονται κυρίως οι απόφοιτοι θεωρητικών σπουδών όπως οι κοινωνιολόγοι, οι πολιτικοί επιστήμονες, οι φιλόλογοι, οι ιστορικοί, οι θεολόγοι, οι μαθηματικοί, οι φυσικοί κλπ., οι οποίοι μέσω των σπουδών τους, αποκτούν ευρύτερη μόρφωση και τη δυνατότητα να αναπτύσσουν κριτική σκέψη, δηλαδή να «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν». Γι' αυτό και συνήθως τους είναι πιο εύκολο να μεταπηδήσουν, ύστερα από κατάλληλη μετεκπαίδευση ή εργασιακή εμπειρία, σ' ένα άλλο επάγγελμα, όπως λχ. των μέσων επικοινωνίας, των δημοσίων σχέσεων, του εμπορίου, των μεταφορών ή ακόμα και της πληροφορικής. Αντίθετα, ένας γιατρός, οδοντίατρος, πολιτικός μηχανικός, κλπ., ύστερα από πολυετή εκπαίδευση και ενασχόληση με το στενό εργασιακό του αντικείμενο, είναι δύσκολο και μάλλον ασυνήθιστο να μεταπηδήσει σε διαφορετικό κλάδο. Γι' αυτό και στην τελευταία περίπτωση, οι διέξοδοι σε άλλα επαγγέλματα θεωρούνται περιορισμένες.

Οι δυνατότητες διεξόδων σε άλλα επαγγέλματα, συνεκτιμώνται, αν και με μικρότερη βαρύτητα, με τις επαγγελματικές προοπτικές. Ένα επάγγελμα με περιορισμένες επαγγελματικές προοπτικές και επίσης περιορισμένες διεξόδους, καθιστά τη συγκεκριμένη προοπτική εργασιακής αποκατάστασης του ατόμου που το έχει επιλέξει, ακόμα πιο προβληματική. Αντίθετα, ένα επάγγελμα με αρνητικές προοπτικές αλλά ευρύτερες διεξόδους, είναι φυσικό να εμφανίζει σχετικά καλύτερες προοπτικές εργασιακής αποκατάστασης.

Το επίπεδο της εκπαίδευσης, των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση των επαγγελμάτων που σου ταιριάζουν, εξαρτάται φυσικά και από τις μαθησιακές σου δυνατότητες, την εργατικότητα, τις επιδόσεις, τη θέληση που διαθέτεις, την προσπάθεια που καταβάλλεις, το οικογενειακό σου περιβάλλον και επιμέρους δεδομένα.

Το τεστ σου παρέχει μια αξιόπιστη εικόνα για προβληματισμό, για να συζητήσεις το όλο ζήτημα με τους γονείς σου, τους εκπαιδευτικούς, τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού και να πάρεις τις καλύτερες δυνατές αποφάσεις για το μέλλον. Πάνω απ' όλα η επιλογή σπουδών και επαγγέλματος αποτελεί ένα πολύ σημαντικό θέμα, γι' αυτό και θα πρέπει να το αντιμετωπίσεις με περίσκεψη, σοβαρότητα και υπευθυνότητα. Γιατί από τις επιλογές που θα κάνεις σήμερα, θα εξαρτηθεί η διαδρομή της ζωής σου αύριο.

Πίνακας 2

Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται σε 33 κυρίαρχα επαγγέλματα Α.Ε., με επίσημανση του βαθμού ταύτισης, των διεξόδων και των προοπτικών τους στην αγορά εργασίας¹¹

Επάγγελμα	Βαθμός ταύτισης	Διεξοδοι	Προοπτικές	
			Ελλάδα	Διεθνώς
Ψυχολόγος	100	ΔΔ	*	*
Κοινωνικός Λειτουργός	100	ΔΔ	**	**
Σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού	100	ΔΔ	**	**
Λογοθεραπευτής	100	Δ	**	**
Ειδικός οργάνωσης παιδικών κατασκηνώσεων	100	Δ	**	
Εργοθεραπευτής	100	ΔΔ	**	
Ψυχολόγος-Σύμβουλος οικογένειας	100	Δ	*	*
Γιατρός	81	Δ	*	**
Νοσηλεύτης /τρια	81	Δ	**	**
Οδοντίατρος	81	Δ	*	**
Διαιτολόγος	81	Δ	**	**
Φαρμακοποιός	81	ΔΔ	*	**
Τεχνολόγος-Οπτικός	81	Δ	*	
Οργανωτής ιατρικών πωλήσεων	81	ΔΔ	**	**
Ηθοποιός	80	Δ	*	*
Σκηνοθέτης	80	ΔΔ	*	*
Αρχιτέκτονας	80	Δ	***	***
Γραφίστας	80	ΔΔ	**	**
Εικαστικός	80	ΔΔ	*	*
Μουσικός	80	Δ	*	*
Δικηγόρος	69	ΔΔΔ	*	**
Δικαστής	69	Δ	***	***
Εισαγγελέας	69	Δ	***	***
Νομικός σύμβουλος	69	ΔΔΔ	*	**
Νομικός-οικονομολόγος	69	ΔΔΔ	**	**
Δημοσιογράφος	47	ΔΔΔ	*	*
Διαφημιστής δημιουργικού	47	ΔΔ	**	**
Επιμελητής εκδόσεων	47	ΔΔ	**	**
Μεταφραστής- Διερμηνέας	47	Δ	**	**
Δάσκαλος	36	Δ	**	**
Φιλολόγος-εκπαιδευτικός	36	ΔΔ	*	*
Νηπιαγωγός	36	Δ	*	**

¹¹ Βλ. και προηγούμενη υποσημείωση.

Πίνακας 3

Διασπορά της προσωπικότητας και των επαγγελματικών κλίσεων, όπως κατανέμονται σε 16 κυρίαρχα επαγγέλματα Ε.Ε., με επισήμανση του βαθμού ταύτισης, των διεξόδων και των προοπτικών τους στην αγορά εργασίας¹²

Επάγγελμα	Βαθμός ταύτισης	Διεξοδοί	Προοπτικές	
			Ελλάδα	Διεθνώς
Ειδικός φροντίδας ΑΜΕΑ	100	ΔΔ	**	**
Ειδικός φροντίδας ηλικιωμένων	100	ΔΔ	**	**
Ειδικός φροντίδας παιδιών	100	ΔΔ	*	**
Ειδικός οργάνωσης παιδικών κατασκηνώσεων	100	ΔΔ	*	
Κοινωνικός φροντιστής-οικιακός βοηθός	100	ΔΔ	**	
Ειδικός αισθητικής	81	Δ	**	**
Νοσοκόμος	81	Δ	**	**
Τεχνικός ιατρικών εργαστηρίων	81	Δ	***	***
Τεχνικός ιατρικών οργάνων	81	Δ	***	***
Ειδικός αρχιτεκτονικής σχεδίου	80	Δ	**	**
Φωτογράφος	80	Δ	*	*
Αργυροτεχνίτης- Χρυσοχόος	80	Δ	**	*
Ηχολήπτης	47	Δ	*	*

Αν επιδίωξή σου είναι οι ανώτερες-ανώτατες ή και μεταπτυχιακές σπουδές, ευνόητο είναι πως ο παραπάνω πίνακας 3, δε σε αφορά άμεσα και έχει μόνο επιμέρους ενδιαφέρον στην περίπτωση σου.

¹² Βλ. και προηγούμενη υποσημείωση.

11. Επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική καριέρας

Στη διαδρομή του μέλλοντος ενός ατόμου, η επιλογή του επαγγέλματος, της καριέρας, αποτελεί την πιο κρίσιμη απόφαση ζωής. Μέσα στους χώρους εργασίας, στη διάρκεια της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας, θα δαπανήσει πάνω από το ένα τρίτο της ζωής του. Εκεί αναπτύσσει γνωριμίες, δημιουργεί φιλικούς ή οικογενειακούς δεσμούς. Η εργασία, εκτός από τα μέσα επιβίωσης που προσφέρει στους περισσότερους, αποτελεί το επίκεντρο της δραστηριότητάς τους, είναι ο περίγυρος που χαράζει τα πιο βαθιά αποτυπώματα ζωής.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μια τέτοια κρίσιμη απόφαση πρέπει να λαμβάνεται με σοβαρότητα και υπευθυνότητα. Για το σκοπό αυτό, οφείλει ο καθένας να μάθει «ποιος είναι, τι θέλει και τι μπορεί να κάνει». Να αποκτήσει επαρκή αυτογνωσία, όσον αφορά τις δυνατότητες, τις ικανότητες, τις δεξιότητες, τις κλίσεις, τα ταλέντα, τις αξίες, τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντά του, τα χαρακτηριστικά δηλαδή εκείνα που συνθέτουν το πολύπλοκο μωσαϊκό της προσωπικότητας και του χαρακτήρα του¹³.

Επιπλέον, οφείλει να γνωρίσει τι συμβαίνει γύρω του στο στίβο της ζωής, στους χώρους της εργασίας και των επαγγελμάτων. Να φροντίσει να πληροφορηθεί για το περιεχόμενο, το αντικείμενο των διάφορων επαγγελμάτων και για το είδος και το επίπεδο εκπαίδευσης και εμπειρίας που απαιτούνται σχετικά. Και τέλος, είναι απαραίτητο να μάθει ποιες είναι οι τρέχουσες συνθήκες και οι όροι που επικρατούν στον κόσμο της εργασίας και οι προοπτικές απασχόλησης που διαγράφονται στο μέλλον.

Απώτερος στόχος για όλα τα παραπάνω είναι να υπάρξει η κατά το δυνατόν καλύτερη σύζευξη της προσωπικότητας και των ενδιαφερόντων του κάθε ατόμου με ορισμένα επαγγέλματα και είδος εκπαίδευσης. Η επιλογή επαγγέλματος και σταδιοδρομίας, εφόσον δε μεσολαβούν άλλες επιμέρους καταστάσεις και τυχαία γεγονότα, είναι σκόπιμο να γίνεται με γνώμονα τα δεδομένα αυτά. Στην τελική φάση μιας τέτοιας επιλογής, από ένα ευρύτερο κατάλογο επαγγελμάτων που ταιριάζουν στην προσωπικότητα του καθενός είναι προτιμότερο να επιλεγθούν εκείνα τα επαγγέλματα που ταιριάζουν με την προσωπικότητα του ενδιαφερόμενου, σε συνδυασμό και με άλλα δεδομένα, όπως θα αναλυθεί και παρακάτω.

Για την πλέον ορθολογική επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας χρειάζεται η σωστή προετοιμασία και ο κατάλληλος προσανατολισμός. Εδώ υπεισέρχεται ο θεσμός των υπηρεσιών επαγγελματικής συμβουλευτικής ή του «επαγγελματικού προσανατολισμού», που ως έννοια και περιεχόμενο έχει καθιερωθεί και μπορεί να οριστεί ως «το σύνολο των διαδικασιών και ενεργειών που προσανατολίζουν ένα άτομο σε ορισμένα επαγγέλματα και το προετοιμάζουν για τη μελλοντική επαγγελματική του σταδιοδρομία».

Επίσης, ο επαγγελματικός προσανατολισμός έχει οριστεί ως «η διαδικασία ενημέρωσης, διερεύνησης και προετοιμασίας που βοηθά το άτομο να επιλέξει το ρόλο του στην παραγωγική διαδικασία, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και τις

¹³ «Ανθρώποισι πάσι μετεστι γιγνώσκειν εαυτούς και σοφρωνείν» (οι άνθρωποι μπορεί να γνωρίσουν τον εαυτό τους και να αποκτήσουν φρόνηση), Ηράκλειτος. «Αι δε πράξεις ανθρώπων, από θυμού και επιθυμίας» (Η ιδιοσυγκρασία και οι επιθυμίες, ορίζουν τις πράξεις των ανθρώπων), Αριστοτέλης.

ικανότητές του»¹⁴. Σύμφωνα με τις κλασικές θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί για τα ζητήματα αυτά διεθνώς, ήδη από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα η συμβουλευτική καριέρας στηρίζεται βασικά σε διαδικασία τριών βημάτων και συγκεκριμένα:

- *Ανάπτυξη ατομικής αυτογνωσίας*
- *Διερεύνηση των επαγγελματικών επιλογών που υπάρχουν*
- *Ορθολογική επιλογή των κατάλληλων επαγγελμαμάτων*

Η «συμβουλευτική καριέρας» έχει καθιερωθεί ως η πλέον ολοκληρωμένη και αποτελεσματική διαδικασία που βοηθά τα άτομα να μάθουν περισσότερα για τον εαυτό τους, καθώς και για τις πλέον κατάλληλες επαγγελματικές επιλογές που τους ταιριάζουν. Επιπλέον, τους βοηθά να πάρουν τις καλύτερες δυνατές αποφάσεις για το εργασιακό τους μέλλον, που τονίζεται και πάλι, οριοθετεί και καθορίζει τη ζωή τους όλη.

Ο ευρύτερος κλάδος της συμβουλευτικής καριέρας διεθνώς έχει αναπτυχθεί σε μεγάλη κλίμακα και προσελκύει τεράστιο επιστημονικό αλλά και πρακτικό ενδιαφέρον, λόγω των σημαντικότητας εφαρμογών της. Αυτό αφορά ιδιαίτερα τη σύγχρονη εποχή, όπου η εργασιακή πραγματικότητα γίνεται ολοένα και πιο πολυσύνθετη και εξελίσσεται συνεχώς ως αποτέλεσμα των ταχύτατων τεχνολογικών αλλαγών.

Βασικό επιστημονικό εφαλτήριο του ομώνυμου κλάδου είναι παραδοσιακά η ψυχολογία της εργασίας. Στη σύγχρονη εποχή, η συμβουλευτική καριέρας θεωρείται περισσότερο ως ένας πολυκλαδικός επιστημονικός τομέας, όπου συναντώνται και συνεργάζονται, εκτός από την πάντοτε δυναμική παρουσία της ψυχολογίας της εργασίας, η παιδαγωγική, η οικονομία της εργασίας, η διοίκηση ανθρώπινων πόρων και η κοινωνιολογία της εργασίας.

12. Η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όσων νέων ατόμων μπορούν και επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους, αποτελεί καθοριστικό βήμα για τη μελλοντική πορεία στην καριέρα και τη ζωή τους. Γι' αυτό και η απόφαση για την κατεύθυνση που θα έχει μια τέτοια επιλογή πρέπει να λαμβάνεται με μεγάλη περίσκεψη, με σοβαρότητα και με συνεκτίμηση συγκεκριμένων δεδομένων και καταστάσεων.

¹⁴ Βλ. σχετικά Κατσανέβας, Θ. (2002 και 2004). *Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος*. Πατάκης, σσ. 21-24. Επίσης, Δημητρόπουλος, Ε. (2000). *Συμβουλευτική και προσανατολισμός*. Τόμος Α., κεφ.1. Επίσης: Κασσωτάκης, Μ. (2000). *Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός*. Τυπωθήτω, Μέρος Α. Επίσης: Σταλίκας, Α., Τιλίβα, Σ., Ρούσση, Π. (2002). *Τα ψυχομετρικά εργαλεία στην Ελλάδα, Ελληνικά Γράμματα*. Επίσης: Isaacson, L., Brown, D. (2000). *Career information, career counseling and career development*. Allyn and Bacon, Part 1. Επίσης: Gysbers, N., Heppner, M., Johnston, J. (1998). *Career counseling*. Allyn and Bacon, Part 1. Επίσης: Sears, S. (1982). *A definition of vocational guidance terms*. *Vocational Guidance Quarterly*, σσ. 137-143. Επίσης: Swanson, J., Fouad, N. (1999). *Career theory and practice*. Sage Publications. Ch.1. Επίσης, Gothard, B., Melvyn, R., Marcus, O. (2001). *Career guidance in context*. Sage Publications. Επίσης, Walsh, B., Osipow, S. (1998). *Career decision making*. Lawrence Erlbaum Associates. Ch.1. Επίσης, Brown, D., Brooks, L. (1991). *Career counseling techniques*. Allyn and Bacon. Ch.1. Επίσης, Bolles, R.N. (2005). *What color is your parachute?*. Berkeley CA: Ten Speed Press. Ch.1. Επίσης, Osipow, S., Fitzgerald, L. (2001). *Theories of career development*. Allyn and Bacon. Introduction and ch.3. Επίσης, Parsons, F. (1909). *Choosing a vocation*. Boston: Houghton-Mifflin. Επίσης: www.guidance-research.org, www.icg-uk.org, www.amazon.co.uk, www.strath.ac.uk.

Το είδος των σπουδών είναι αναγκαίο να επιλέγεται όχι παρορμητικά, αλλά με αυτογνωσία, με μακροπρόθεσμους στόχους, εφικτά οράματα και προσδοκίες. *Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να κάνει όνειρα για το μέλλον. Καλό όμως είναι να φροντίσει ώστε τουλάχιστον ορισμένα από αυτά να μπορέσουν να γίνουν πραγματικότητα.*

Μπροστά στη μεγάλη απόφαση της επιλογής σπουδών που θα προκαθορίσει σε μεγάλο βαθμό το μέλλον του, ένας νέος ή μια νέα πρέπει να προσπαθήσει να δει τον εαυτό του/της ύστερα από δέκα ή είκοσι χρόνια και να σκεφτεί τι θα ήθελε και τι θα μπορούσε να κάνει στη ζωή του/της. Αν επιλέξει μια ορισμένη κατεύθυνση σπουδών, σκόπιμο είναι να εξετάσει τις επαγγελματικές προοπτικές που συνδέονται με μια τέτοια κατεύθυνση. Αυτό δεν αποκλείει την περίπτωση βέβαια να διαλέξει κάποιες σπουδές που του/της είναι ιδιαίτερα επιθυμητές, αλλά οι προοπτικές των πλέον συγγενών επαγγελμάτων να είναι περιορισμένες στην αγορά εργασίας. Τότε, θα πρέπει να γνωρίζει ότι είναι πολύ πιθανό να μην υπάρχουν αρκετές θέσεις εργασίας στο συναφές αντικείμενο και ότι τελικά θα πρέπει να ακολουθήσει μια διαφορετική πορεία καριέρας από αυτήν που συνδέεται με τις σπουδές του/της. Επίσης, χρήσιμο είναι να συνεκτιμήσει το βαθμό δυσκολίας εισαγωγής σε σχέση με τις ατομικές βαθμολογικές του/της επιδόσεις.

Αυτό δε σημαίνει φυσικά ότι θα πρέπει να αποκλείονται οι όποιοι υψηλοί στόχοι, αλλά, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να βρίσκονται μέσα στα όρια του εφικτού, έστω και οριακά. Ένας απλός και πρακτικός τρόπος να προσδιοριστεί κάτι τέτοιο, είναι η σύγκριση των κατώτερων βαθμολογικών βάσεων για την εισαγωγή στα επιθυμητά τμήματα σπουδών με τις ατομικές επιδόσεις και τις λογικές δυνατότητες βελτίωσής τους, ύστερα από σοβαρή προετοιμασία και εντατική προσπάθεια, χωρίς ακραίες υπερβολές βέβαια. Αυτό έχει φυσικά σημασία μόνο στο βαθμό που θα τηρηθεί στην πράξη. Έχει σημασία στη ζωή *να τηρούμε τις συμφωνίες που κάνουμε και κυρίως αυτές που κάνουμε με τον εαυτό μας.*

Ένα άλλο ζήτημα είναι η περιοχή, ο τόπος δηλαδή όπου βρίσκεται το τμήμα ή τα τμήματα των σχολών επιλογής του υποψηφίου. Όταν επιτυγχάνεται η εισαγωγή σε σχολή μακριά από την οικογενειακή εστία, τότε τίθεται το ζήτημα των επιπλέον οικονομικών εξόδων που απαιτούνται, καθώς και οι όποιες ανησυχίες –συνήθως όχι σοβαρές– σχετικά με τη διαβίωση μακριά από το σπίτι, κάτι που κανονικά δε θα πρέπει να αποκλείεται υπό κανονικές και ελεγχόμενες συνθήκες.

Οι εναλλακτικές δυνατότητες για εισαγωγή σε τμήματα για τα οποία υπάρχει μικρότερη επιθυμία εισαγωγής, θα πρέπει επίσης να συνεκτιμηθούν. Ίσως είναι προτιμότερο να επιλέγονται τμήματα με χαμηλότερη βαθμολογική βάση, που όμως ταιριάζουν περισσότερο με τα ενδιαφέροντα και τις προοπτικές καριέρας του υποψηφίου, παρά να επιλέγονται τμήματα που έχουν υψηλότερη βάση, αλλά δεν είναι συμβατά με τις παραπάνω προϋποθέσεις. Φυσικά, έχει επίσης σημασία και το επίπεδο σπουδών κάθε σχολής.

Ανακεφαλαιώνοντας, επισημαίνεται ότι η επιλογή σπουδών πρέπει να γίνεται βασικά συνεκτιμώντας τα ακόλουθα δεδομένα:

- 1) Ενδιαφέροντα, κλίσεις και δυνατότητες του υποψηφίου.
- 2) Βαθμός δυσκολίας εισαγωγής σε σχέση με τις ατομικές επιδόσεις του υποψηφίου.
- 3) Προοπτικές στην αγορά εργασίας των επαγγελμάτων που συνδέονται με τις επιλεγόμενες σπουδές.
- 4) Περιοχή όπου βρίσκεται το επιλεγόμενο τμήμα, σε σχέση με τον τόπο κατοικίας του υποψηφίου.

Όσον αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές, θα πρέπει με ακόμη μεγαλύτερη προσοχή να επιλέγονται εκείνες που οδηγούν σε επαγγέλματα με θετικές προοπτικές. Η εξαίρεση στον κανόνα αυτό αφορά τις περιπτώσεις εκείνες των ατόμων με υψηλότερες επιδόσεις, ισχυρή θέληση και έφεση για ακαδημαϊκή και ερευνητική καριέρα. Κι αυτό με την προϋπόθεση ότι θα γνωρίζουν ότι μια τέτοια καριέρα είναι ιδιαίτερα απαιτητική και ότι οι εισοδηματικές της προοπτικές συνήθως δεν αντιστοιχούν στην επίπονη προσπάθεια, τις υψηλές επιδόσεις και δυνατότητες που απαιτούνται σχετικά.

13. Ο ρόλος των γονέων

Οι γονείς μπορούν και οφείλουν να βοηθούν τα παιδιά τους στην επιλογή σπουδών και επαγγέλματος. Το πρώτο τους βήμα είναι να αποδεχτούν ότι την κρίσιμη αυτή απόφαση δε θα την επιβάλουν οι ίδιοι. Οι γονείς λένε τη γνώμη τους, αλλά τα παιδιά αποφασίζουν. Είναι δική τους ζωή, όπως και οι ευθύνες για το μέλλον τους.

Ίσως η πιο χρήσιμη συμβουλή των γονέων στα παιδιά τους, είναι να τους πείσουν ότι πρέπει να προετοιμαστούν κατάλληλα και να ασχοληθούν σοβαρά πριν καταλήξουν στην πιο κρίσιμη απόφαση της ζωής τους, αυτή που αφορά την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος.

Οι γονείς μέσα σε κλίμα ζεστασιάς, αλληλοκατανόησης και αλληλοσεβασμού πλησιάζουν, συζητούν, διαβουλεύονται με τα παιδιά τους, για τις καλύτερες δυνατές επαγγελματικές διαδρομές στο μέλλον. Κατανοούν τις συναισθηματικές μεταπτώσεις, τις αβεβαιότητες και τις ιδιαιτερότητες τους, που είναι σύνηθες φαινόμενο στην κρίσιμη περίοδο της εφηβείας. Οι γονείς είναι πάντα εκεί, όταν τους χρειάζονται τα παιδιά τους κι αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την περίπτωση που συζητάμε.

Οι γονείς λένε τη γνώμη τους, που όμως τη στηρίζουν σε καλή γνώση του όλου ζητήματος. Γνώση για τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις, τα ταλέντα, τις ικανότητες και δεξιότητες των παιδιών τους. Για τις επιθυμίες, τις αξίες, το χαρακτήρα και την προσωπικότητά τους. Γνώση για τις εκπαιδευτικές επιλογές, το επίπεδο, τον τόπο, την περιοχή που προσφέρονται. Για την κατάσταση της αγοράς εργασίας και των επαγγελματικών προοπτικών. Για τα επαγγέλματα, το αντικείμενο και το περιεχόμενο, τις συνθήκες, και τις αμοιβές εργασίας. Και πάνω απ' όλα, διερευνούν με ιδιαίτερη σωφροσύνη και προσφυγή σε ειδικούς, για τα επαγγέλματα

που ταιριάζουν πραγματικά στα παιδιά τους και όχι για όποια νομίζουν ότι τους ταιριάζουν.

Για το σκοπό αυτό, οφείλουν να αφιερώσουν χρόνο, ενέργεια και προσωπικό ενδιαφέρον. Να συζητήσουν με συμβούλους καριέρας, εκπαιδευτικούς και γενικότερα με ειδικούς για τα σχετικά ζητήματα. Να διατηρήσουν τακτική επαφή με το σχολείο, ή το φροντιστήριο των παιδιών τους. Να αναζητήσουν τα κατάλληλα, σύγχρονα και έγκυρα τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού. Να αξιοποιήσουν τη γνώση, τις εμπειρίες, τις γνωριμίες συγγενών και φίλων. Να προσφύγουν σε αξιόπιστες δημοσιεύσεις και πληροφορίες, αποφεύγοντας ορισμένες πρόχειρες και αναξιόπιστες πηγές που εμφανίζονται κυρίως σε κάποια έντυπα.

Οι σκεπτόμενοι και προβληματισμένοι γονείς, οφείλουν και μπορούν να κάνουν τη δική τους προσωπική έρευνα, να αυτομορφωθούν, να γίνουν όσο γίνεται καλύτεροι γνώστες του όλου ζητήματος. Τα παιδιά τους, είναι η συνέχεια τους στο μέλλον. Και *«το μέλλον δεν έρχεται μόνο του αν δεν κάνουν κάτι και εκείνοι γι' αυτό»*¹⁵.

Ορισμένοι γονείς χαρακτηρίζονται από υπερπροστατευτική συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά τους. Αυτό είναι λάθος πρακτική. Στη σημερινή εποχή, είναι πιο αποτελεσματικό να συζητούν, να συμβουλεύουν και να διαβουλεύονται με διακριτικό και έμμεσο τρόπο μαζί τους, αντί να θέλουν να επιβάλουν αυταρχικά τη δική τους θέληση.

Ορισμένοι γονείς επιδιώκουν να επιβάλουν τις δικές τους επιθυμίες ή και απωθημένα, για τις σπουδές και το επάγγελμα που θα επιλέξουν οι γιοι και οι κόρες τους, όπως λ.χ. η ιατρική ή η νομική, γιατί τις θεωρούν εισιτήριο για κοινωνική και οικονομική άνοδο. Ορισμένοι άλλοι, τους πιέζουν περισσότερο απ' όσο είναι ανεκτό, για να ακολουθήσουν το δικό τους επάγγελμα ή τη δική τους επιχειρηματική δραστηριότητα.

Στη σημερινή εποχή, αυτές οι παρωχημένες πρακτικές, έχουν συνήθως το αντίθετο αποτέλεσμα από το επιδιωκόμενο. Οι νέοι συχνά λειτουργούν αρνητικά ή και ανατρεπτικά απέναντι στις παλαιότερες γενιές και ειδικότερα απέναντι σε γονείς με υπερπροστατευτική συμπεριφορά. Ενώ πολλές φορές οι τελευταίοι μπορεί να έχουν δίκιο όταν επιμένουν για την επιλογή μιας ορισμένης καριέρας για τους «διαδόχους» τους, το χάνουν εξαιτίας του επίμονου και πατερναλιστικού τρόπου με τον οποίο θέλουν να το επιβάλουν.

Συχνά η οικογενειακή επιχείρηση, το επάγγελμα του πατέρα ή της μητέρας, είναι μια ενδιαφέρουσα προοπτική για το εργασιακό μέλλον των νέων. Αυτό ίσχυε πάντοτε και υπάρχουν άπειρα παραδείγματα συνέχισης του γονικού επαγγέλματος, συνήθως από το γιο και σε λιγότερες περιπτώσεις από την κόρη. Ανεξάρτητα από τις όποιες ενστάσεις που μπορεί να υπάρχουν γενικότερα, θα ήταν σε βάρος του ατομικού συμφέροντος των νέων, να παραγνωρίζεται το προβάδισμα που τους παρέχει η οικογενειακή παράδοση και η ύπαρξη ενός αξιόμαχου επαγγελματικού εφελκυστήριου. Χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει και εφησυχασμό. Γιατί συχνά *«είναι δυσκολότερο να κρατήσεις κάτι από το να το αποκτήσεις από την αρχή»*¹⁶.

¹⁵ Η ρήση αυτή αποδίδεται στον Μαγιακόφσκι.

¹⁶ «Το φύλαξαι τα αγαθά χαλεπότερον του κτήσασθαι», Δημοσθένης.

Η συνέχιση της επαγγελματικής δραστηριότητας του γονέα, είναι συνετή πράξη με μια απαραίτητη και βασική προϋπόθεση: ο χαρακτήρας, τα πραγματικά ενδιαφέροντα, οι κλίσεις, οι ικανότητες και δεξιότητες του νέου, να ταιριάζουν με το συγκεκριμένο επάγγελμα. Ή, στη χειρότερη περίπτωση, να μην είναι εντελώς ασύμβατα μεταξύ τους.

Όταν ορισμένα παιδιά τελικά υποχωρούν στις πιέσεις των γονέων και ακολουθούν σπουδές και επαγγέλματα που δεν τους ταιριάζουν, τότε τους αναμένουν δυσάρεστες εργασιακές περιπέτειες και αποτυχίες, για τις οποίες την καθοριστική ευθύνη φέρουν φυσικά οι γονείς.

Σε άλλες περιπτώσεις, ορισμένοι θεληματικοί νεαροί με ισχυρή προσωπικότητα, επιλέγουν ένα δρόμο σπουδών και επαγγέλματος με προσωπική τους εμμονή και ευθύνη. Όταν η επιλογή αυτή δεν είναι προϊόν προσωπικού πείσματος, ή επιπόλαιων εξωγενών επιρροών, αλλά στηρίζεται σε σοβαρή αυτογνωσία των προσωπικών δυνατοτήτων, ταλέντων και επιθυμιών, τότε οι γονείς δεν μπορούν παρά να αποδεχτούν την επιλογή αυτή, ακόμη και όταν οι εργασιακές προοπτικές του συγκεκριμένου επαγγέλματος, εμφανίζονται ιδιαίτερα δυσοίωνες και ανταγωνιστικές.

Ένας νέος ή μια νέα, λόγου χάριν, που επιμένει να ακολουθήσει το δύσκολο και δύσβατο δρόμο του ηθοποιού, δεν αποκλείεται τελικά να πετύχει αυτό που ονειρεύεται, με τη βασική προϋπόθεση φυσικά ότι διαθέτει το φυσικό ταλέντο και την επιμονή που απαιτεί το επάγγελμα αυτό. Αν κάτι τέτοιο δεν ισχύει, τότε οι γονείς θα μπορούσαν να προσφύγουν σε συμβούλους καριέρας που θα συζητήσουν και διαβουλευτούν με τον ενδιαφερόμενο για να του προτείνουν και όχι φυσικά να του επιβάλουν, την ανάκληση μιας τέτοιας απόφασης, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μελλοντικές περιπέτειες.

Παρόλα αυτά, αν το συγκεκριμένο άτομο, επιμένει με συνέπεια στην αρχική του απόφαση, τότε τίποτα δε θα μπει εμπόδιο. Και δεν είναι εντελώς απίθανο παρ' όλες τις ενστάσεις, να τα καταφέρει στο τέλος, αφού η επιμονή και η συνέπεια με τις οποίες επιδιώκεται ένας στόχος, αποτελεί πολύ σημαντικό όπλο για την επίτευξή του. Στην προκειμένη περίπτωση, δεν αποκλείεται να είχε γίνει λάθος αρχική διάγνωση και το συγκεκριμένο άτομο να διαθέτει εκτός από ισχυρή θέληση, το απαραίτητο ταλέντο και τις ικανότητες για να πετύχει ως ηθοποιός. Άλλωστε, λέγεται πως και ο Αϊνστάιν είχε αρχικά μέτριες επιδόσεις στο σχολείο στα μαθηματικά και τελικά έγινε ο μεγαλύτερος μαθηματικός της σύγχρονης εποχής. Γι' αυτό και εδώ ίσως ταιριάζει να παραφράσουμε τη ρήση του Κομφούκιου, που αναφέρει πως «*όταν ξέρεις τι θέλεις και τι μπορείς, οι πάντες υποχωρούν*»¹⁷.

Ανακεφαλαιώνοντας, επισημαίνεται ότι οι γονείς οφείλουν να βρουν χρόνο και τρόπο για να ασχοληθούν σοβαρά με το μέλλον των παιδιών τους. Να διερευνήσουν

¹⁷ Στην παγκόσμια ιστορία υπάρχουν πάμπολλες περιπτώσεις ατόμων που με τη δύναμη της ισχυρής θέλησης που διέθεταν, είχαν μεγάλη επιτυχία στη ζωή τους, σε πείσμα σημαντικών προσωπικών τους παθήσεων και δυσάρεστων καταστάσεων. Μεταξύ άλλων, χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του μεγάλου ρήτορα της αρχαιότητας Δημοσθένη που ήταν δυσλεκτικός, του Ρωμαίου αυτοκράτορα Ιουλίου Καίσαρα, που έπασχε από επιληψία, τον διαπρεπές πολιτικού Ουίνστον Τσόρτσιλ, που τον βασάνιζαν κρίσεις κατάθλιψης, της μουσουλμάνας Μπεναζίρ Μπούτο, που έγινε πρωθυπουργός της χώρας της, του Πακιστάν, της μεγάλης χορεύτριας κλασικού χορού Μαργκότ Φοντέιν που ήταν ραχιτική, του μαύρου, τυφλού και ορφανού Ραίη Τσαρλς, που κατάφερε να απεμπλακεί από τα ναρκωτικά και να διαπρέψει ως μουσικός και πολλών άλλων. Ο Φρεντερίκο Γκαρθία Λόρκα σε γράμμα προς τον πατέρα του έγραφε: «γεννήθηκα ποιητής, όπως άλλοι γεννιούνται μηχανικοί ή όμορφοι και δεν μπορείς να με κάνεις ν' αλλάξω».

σφαιρικά και όσο βαθύτερα γίνεται το όλο ζήτημα, να αποκτήσουν και οι ίδιοι τις κατάλληλες γνώσεις, έτσι ώστε η γνώμη τους να έχει βαρύτητα και εγκυρότητα. Όταν το πετύχουν αυτό, μπορούν χαλαρά και χωρίς διάθεση επιβολής, να εκφέρουν τη γνώμη τους. Το παιδί θα αντιληφθεί ότι η γνώμη αυτή είναι σοβαρή, είναι προϊόν κόπου και προσπάθειας, γι' αυτό και θα είναι πολύ πιο σωστή, αξιόπιστη και πειστική. Και τότε το χρέος του γονέα στη χάραξη της πορείας ζωής του παιδιού του, θα έχει επιτελεστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο

14. Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος¹⁸

Η επιλογή επαγγέλματος

«Ποιο επάγγελμα μου ταιριάζει; Ποιο επάγγελμα να διαλέξω για να βρω εργασία και να έχω μια επιτυχημένη καριέρα;». Αυτές είναι οι δύο αγωνιώδεις ερωτήσεις που υποβάλλουν στον εαυτό τους οι νέοι και οι πιο ώριμοι άνθρωποι στη σημερινή εποχή της γνώσης, της παγκοσμιοποίησης και της υψηλής τεχνολογίας, που τη σκιάζει το φάσμα της ανεργίας και της επαγγελματικής αβεβαιότητας.

Ο πρόλογος στο βιβλίο της ζωής έχει μεγάλη σημασία για το τι θα ακολουθήσει. Οι επαγγελματικές επιλογές αποτελούν καίριας σημασίας αποφάσεις που προκαθορίζουν το μέλλον κάθε ανθρώπου. Γι' αυτό πρέπει να παίρνονται με σύνεση, περίσκεψη και αυτογνωσία, με προσεκτική και όχι επιπόλαια αποκρυπτογράφηση της προσωπικότητας, των κλίσεων, των ταλέντων, των δυνατοτήτων, των δεξιοτήτων, των προτιμήσεων, των ενδιαφερόντων ενός ατόμου, καθώς και των επαγγελμάτων που του ταιριάζουν.

Η καλύτερη συμβουλή για τους νέους είναι να *γίνουν αυτό που είναι και όχι αυτό που νομίζουν ότι είναι*¹⁹. Να επιλέξουν δηλαδή το επάγγελμα που πραγματικά τους ταιριάζει, τους ενδιαφέρει και στις απαιτήσεις του οποίου μπορούν να ανταπεξέλθουν. *Η επιτυχία στη ζωή γενικότερα, είναι παιδί των σωστών επιλογών, των κλίσεων, των δυνατοτήτων, της θέλησης και της προσπάθειας.*

Αφού επιλεγούν τα κατάλληλα επαγγέλματα με τη βοήθεια των συμβούλων καριέρας και των τεστ επαγγελματικών επιλογών, απαραίτητο είναι για την τελική απόφαση, να συνεκτιμηθούν οι προοπτικές που υπάρχουν στη δεδομένη αγορά εργασίας. Αν και κάθε περίπτωση χρειάζεται σαφώς ειδική αντιμετώπιση και κατάλληλη ατομική συμβουλευτική, σε γενικές γραμμές εκτιμάται ότι, νέα άτομα με υψηλές μαθησιακές επιδόσεις, πολλές δυνατότητες και ισχυρή θέληση, έχουν μεγαλύτερη ευχέρεια προσωπικών επιλογών και μπορούν να στραφούν και σε επαγγέλματα που τους ταιριάζουν και τα οποία έχουν αρνητικές ή και πολύ αρνητικές προοπτικές. Χωρίς να αμφισβητείται το δικαίωμα της προσωπικής επιλογής, στην περίπτωση που άτομα χαμηλών επιδόσεων και αδύναμης θέλησης και επιμονής επιλέξουν κορεσμένα

¹⁸ Σχετικά με τη μεθοδολογία της έρευνας και περισσότερα σχετικά στοιχεία, βλ. βιβλίο του Θ.Κ. «Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος», Πατάκης, 4^η έκδοση 2004. Επίσης: www.careergatetest.com και www.unipi.gr/katsanevas.

¹⁹ Η φράση « γίνε αυτό που είσαι», ειπώθηκε για πρώτη φορά από τον αρχαίο Έλληνα ποιητή Πίνδαρο.

επαγγέλματα, θα πρέπει να γνωρίζουν ότι θα αντιμετωπίσουν σοβαρές δυσκολίες επαγγελματικής αποκατάστασης.

Ως «επαγγέλματα του μέλλοντος» χαρακτηρίζονται εκείνα των οποίων οι προοπτικές είναι θετικές ή πολύ θετικές στην αγορά εργασίας. Τα επαγγέλματα δηλαδή για τα οποία οι κενές θέσεις εργασίας στο άμεσο μέλλον των επόμενων δέκα περίπου ετών προβλέπεται να είναι περισσότερες από τον αριθμό των ατόμων που επιθυμούν και έχουν τα προσόντα να τις καταλάβουν.

Επαγγέλματα με περιορισμένες ή αρνητικές προοπτικές (κορεσμένα επαγγέλματα) είναι εκείνα για τα οποία προβλέπεται να υπάρχουν λιγότερες κενές θέσεις εργασίας από τον αριθμό των ατόμων που επιθυμούν και έχουν τα προσόντα να τις καταλάβουν. Δεν αποκλείεται βέβαια, ένας επίμονος, ικανός, εργατικός και ταλαντούχος νέος να επιτύχει στην καριέρα του ακόμα και αν επιλέξει ένα κορεσμένο επάγγελμα που τον ενδιαφέρει και ταιριάζει στην προσωπικότητά του. Και το αντίθετο: όταν ένας νέος επιλέξει ένα επάγγελμα με μέλλον το οποίο όμως δεν του ταιριάζει ή είναι αδιάφορος, δυσκίνητος, χαμηλών δυνατοτήτων και ενδιαφερόντων, τότε το εργασιακό του μέλλον είναι αβέβαιο.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι δεν αρκεί να επιλέξει κανείς επαγγέλματα με μέλλον για να έχει μια επιτυχημένη καριέρα. Ούτε όμως τα κορεσμένα επαγγέλματα είναι το βέβαιο εισιτήριο για την ανεργία και την επαγγελματική αποτυχία.

Με δεδομένο ότι σε κάθε άνθρωπο δεν ταιριάζει μόνο ένα αλλά αρκετά διαφορετικά επαγγέλματα, είναι ασφαλώς προτιμότερο να επιλέξει από εκείνα που του ταιριάζουν και τον ενδιαφέρουν, τα επαγγέλματα με μέλλον και να αποφύγει όσα εμφανίζονται κορεσμένα. Βέβαια, είναι λάθος να επιλέξει ένα επάγγελμα με μέλλον, που όμως δεν ταιριάζει καθόλου με την προσωπικότητα, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του.

Ως γενική και ιδιαίτερα σημαντική αρχή τονίζεται και πάλι ότι, μεγαλύτερη ευχέρεια επιλογής επαγγελμάτων ακόμα και με αρνητικές ή πολύ αρνητικές προοπτικές, έχουν άτομα με υψηλές μαθησιακές επιδόσεις, ισχυρή θέληση, επιμονή και υπομονή. Αντίθετα, άτομα με χαμηλές μαθησιακές επιδόσεις, περιορισμένη θέληση και επιμονή, είναι προτιμότερο να προσφεύγουν σε επαγγέλματα που τους ταιριάζουν, αλλά έχουν θετικές προοπτικές απασχόλησης.

Γεγονός είναι επίσης ότι, στη διάρκεια της καριέρας ενός ανθρώπου υπάρχει η δυνατότητα στροφής σε άλλα επαγγέλματα που δεν εμφανίζουν αρνητικές προοπτικές όπως εκείνο που αρχικά είχε επιλεγεί. Κάτι τέτοιο διευκολύνεται ιδιαίτερα στην εποχή μας, από τις ραγδαίες αλλαγές της σύγχρονης αγοράς εργασίας, ως συνέπεια των ταχύτατων εξελίξεων της τεχνολογίας και της οικονομίας.

Όμως, δεν πρέπει να παραγνωριστεί η συχνά δυσάρεστη πραγματικότητα, ότι πολλοί νέοι επιλέγουν κορεσμένα επαγγέλματα που δεν τους ταιριάζουν και έτσι αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στον υψηλό ανταγωνισμό που υπάρχει σήμερα γι' αυτά.

Ειδικότερο ενδιαφέρον προσελκύουν επαγγέλματα που δείχνουν ότι «λάμπουν», όπως του ηθοποιού, του τραγουδιστή, του καλλιτέχνη γενικότερα. Ωστόσο, «ό,τι λάμπει δεν είναι χρυσός», αφού στη συχνά σκληρή καθημερινή πραγματικότητα της ζωής, τα επαγγέλματα αυτά σπάνια οδηγούν στη γη της εργασιακής επαγγελίας, αφού

στην είσοδό τους συνωστιζονται πολύ περισσότερα άτομα από τις υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας.

Θα πρέπει πάντως να τονιστεί ειδικότερα, ότι η επιμέλεια, η εργατικότητα, οι προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα, τα ταλέντα, οι ικανότητες και η σωστή αξιοποίησή τους αποτελούν βασικά στοιχεία για την επαγγελματική ανέλιξη. *Η επιτυχία στη ζωή χρειάζεται, επίσης, κυρίως προσπάθεια, επιμονή και θέληση. Μπορεί ένας μόνο από τους πολλούς να καταφέρει κάτι το ξεχωριστό και το σπουδαίο, αλλά οι περισσότεροι μπορούν σίγουρα να καλυτερεύσουν τη δική τους ζωή και γιατί όχι και των συνανθρώπων τους, αν προετοιμαστούν σωστά, αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες και διαθέτουν τη θέληση για να πραγματώσουν πολλά από τα όνειρά τους.*²⁰ Απαραίτητο δεδομένο για την επιτυχημένη καριέρα είναι η καλή γνώση του περιεχομένου και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση ενός επαγγέλματος, καθώς και η συνεχής ανανέωσή τους, στα πλαίσια των σύγχρονων εξελίξεων της τεχνολογίας και της οικονομίας. Για τον ίδιο σκοπό, η δια βίου μάθηση, η συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση, αποτελεί σήμερα το πλέον κατάλληλο μέσο.

Επιπλέον, για τα περισσότερα υψηλόβαθμα ή και μεσαίων βαθμίδων επαγγέλματα απολύτως αναγκαία είναι η γνώση ξένων γλωσσών, και κυρίως της αγγλικής, καθώς και η δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και του διαδικτύου. Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί και πάλι ότι ολοκληρωμένος επαγγελματίας και άνθρωπος είναι εκείνος που *γηράσκει αεί διδασκόμενος*²¹, *διδασκόμενος φροντίζει για την εγκυκλοπαιδική του μόρφωση, ενδιαφέρεται για ευρύτερες πτυχές της επιστήμης, της τέχνης, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού, αυτός που προσπαθεί να βελτιώσει τη ζωή του, αλλά και των συνανθρώπων του*²².

Το ισοζύγιο της ζήτησης και προσφοράς επαγγελμάτων

Οι διαπιστώσεις που γίνονται για τα επαγγέλματα και τις προοπτικές τους, προέρχονται από τα πορίσματα της πολυετούς έρευνας της επιστημονικής ομάδας του Career Gate Test, η οποία ανανεώνεται κάθε χρόνο και αφορά προβλέψεις των προοπτικών των επαγγελμάτων στην κυπριακή, την ελληνική και τη διεθνή αγορά εργασίας για τα επόμενα δέκα περίπου χρόνια. Η έρευνα στηρίζεται σε ειδική μεθοδολογία και ειδικότερα στο επονομαζόμενο *ισοζύγιο της ζήτησης και προσφοράς επαγγελμάτων (balance of demand and supply of professions)*, το οποίο παρουσιάζεται αναλυτικά για 700 περίπου επαγγέλματα. Στους πίνακες του C.G.T. K.17 παρέχονται οι τελευταίες εξελίξεις και διαφοροποιήσεις των προοπτικών επιμέρους επιλεγμένων επαγγελμάτων για τα επόμενα δέκα περίπου χρόνια, σύμφωνα με τα πορίσματα της πρωτογενούς και συνεχόμενης έρευνας που διενεργείται από την επιστημονική ομάδα του τεστ από τα Πανεπιστήμια Πειραιώς και Αθηνών επί σειρά ετών²³.

²⁰ «Όταν θέλεις κάτι πολύ, το σύμπαν όλο θα συμμαχήσει μαζί σου για να το πετύχεις», Πάολο Κοέλο. «όταν δεν ξέρεις ποιο δρόμο να πάρεις, όλοι οι δρόμοι είναι ίδιοι», Αραβική παροιμία. «όταν δεν ξέρεις τι θέλεις να γίνεις, μπορεί να μη γίνεις τίποτα...».

²¹ Η «ρήση γηράσκω αεί διδασκόμενος», όπως και το «εν οίδα ότι ουδέν οίδα», αποδίδονται στο Σωκράτη.

²² «Το να είσαι άνθρωπος είναι και αυτό καθήκον», Graham Greene.

²³ Για αναλυτικά σχετικά στοιχεία βλ. www.careergatetest.com.

Συνοπτικός πίνακας επιλεγμένων επαγγελμάτων Α.Ε. και Ε.Ε. με αρνητικές ή πολύ αρνητικές προοπτικές στην Ελλάδα

Φαρμακοποιός, Βιολόγος, Χημικός, Γενετιστής, Ναυπηγός, Αεροναυπηγός, Αστρονόμος, Σεισμολόγος, Τεχνολόγος-Κλωστοϋφαντουργός, Δικηγόρος, Δημοσιογράφος, Πολιτικός Επιστήμονας, Κοινωνιολόγος, Διεθνολόγος, Ηθοποιός, Μουσικός, Σκηνοθέτης, Ζωγράφος, Γλύπτης, Θεατρολόγος, Ιστορικός, Αρχαιολόγος, Γεωγράφος, Λαογράφος, Ανθρωπολόγος, Νηπιαγωγός, Βρεφονηπιοκόμος, Αεροσυνοδός, Ενδυματολόγος, Εικονολήπτης, Ηχολήπτης, Παραγωγός ραδιοφώνου, Μακιγιέρ, Βοηθός Φαρμακοποιού

Συνοπτικός πίνακας επιλεγμένων επαγγελμάτων Α.Ε. και Ε.Ε. με θετικές ή πολύ θετικές προοπτικές στην Ελλάδα

Πληροφορικός, Πληροφορικός δικτύων, Πληροφορικός - Οικονομολόγος, Πληροφορικός - Μηχανικός, Πληροφορικός τηλεπικοινωνιών, Τηλεπληροφορικός, Πληροφορικός ψηφιακής εικόνας, Πληροφορικός-Αυτοματισμών, Πληροφορικός-Ηλεκτρονικός-Ηλεκτρολόγος, Πληροφορικός-Εκπαιδευτικός, Οικονομολόγος, Οικονομολόγος διοίκησης ή πωλήσεων Φοροτεχνικός, Λογιστής, Στέλεχος τουριστικών επιχειρήσεων, Στέλεχος δημοσίων σχέσεων, Ξεναγός, Γυμναστής, Μεταφραστής, Εμποροπλοίαρχος, Μηχανικός εμπορικού ναυτικού, Μηχανολόγος-Μηχανικός, Πολιτικός Μηχανικός, Αρχιτέκτονας-Μηχανικός, Μηχανολόγος διοίκησης, Τεχνολόγος τροφίμων, Ελεγκτής ποιότητας, Τεχνολόγος μουσικών οργάνων, Γραφίστας, Διακοσμητής, Αγγειοπλάστης, Τεχνολόγος-Ακτινολόγος, Τεχνολόγος ιατρικών μηχανημάτων ή εργαστηρίων, Κοινωνικός Λειτουργός, Νοσηλευτής, Διαιτολόγος, Αισθητικός, Λογοθεραπευτής Φυσιοθεραπευτής, Εργοθεραπευτής, Κτηνίατρος, Ιχθυοπαθολόγος, Ιχθυολόγος, Γεωπόνος φυτικής ή ζωικής παραγωγής, Γεωπόνος, Θερμοκηπίων, Γεωπόνος σύγχρονων ή οικολογικών καλλιεργειών, Τεχνολόγος- Ζωοτεχνικός, Ποτοποιός Οινολόγος, Μάγειρας, Ζαχαροπλάστης, Κομμωτής, Επιπλοποιός, Σχεδιαστής επίπλων, Ξυλουργός, Ηλεκτρολόγος, Ηλεκτροτεχνίτης, Υδραυλικός, Ψυκτικός, Αλουμινας, Σοβατζής, Πλακάς, Μαρμαράς, Ειδικός για ΑΜΕΑ, Ειδικός αισθητικής, Επαγγελματίας οδηγός, Πωλητής

Οι διεθνείς προβλέψεις

Σε όλες σχεδόν τις αναπτυσσόμενες και ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες, επαγγέλματα του μέλλοντος, με καλές έως πολύ καλές προοπτικές στην αγορά εργασίας, είναι εκείνα που συνδέονται με την πληροφορική, τις νέες τεχνολογίες, τις τηλεπικοινωνίες και κατά δεύτερο λόγο με τις κατασκευές και την οικονομία. Στις περισσότερες χώρες, στον τομέα της υγείας και της πρόνοιας, τα περισσότερα συναφή επαγγέλματα έχουν καλές προοπτικές. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, τα επαγγέλματα του γιατρού, του οδοντίατρου, του φαρμακοποιού, εμφανίζονται κορεσμένα, εξαιτίας του ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός αποφοίτων από αντίστοιχες σχολές. Ευρύτερες διαφοροποιήσεις των επαγγελματικών προοπτικών παρατηρούνται σε ορισμένους κλάδους όπως ο τουρισμός, η γεωργία, οι μεταφορές, σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες των επιμέρους οικονομιών.

Σε χώρες ή περιοχές με ισχυρή τουριστική ανάπτυξη, αναμενόμενο είναι να έχουν καλές προοπτικές τα επαγγέλματα του αντίστοιχου τομέα. Όπου υπάρχει κυρίαρχη αγροτική παραγωγή, τα άτομα που ασκούν συναφή επαγγέλματα με γνώσεις σύγχρονων αποδοτικών ή και εναλλακτικών καλλιεργειών, έχουν μεγαλύτερες ευκαιρίες απορρόφησης στην αγορά εργασίας. Στις ανεπτυγμένες χώρες, τα βιομηχανικά επαγγέλματα έχουν καθοδική πορεία, λόγω της τεχνολογικής προόδου και της μεταφοράς πολλών βιομηχανιών σε χώρες χαμηλού εργατικού κόστους. Αντίθετα, ικανοποιητική προοπτική εμφανίζουν όλα τα επαγγέλματα των κατασκευών και της μηχανολογίας, ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες και ακόμη καλύτερη στις ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες.

Τα επαγγέλματα των μεταφορών σε όλες τις χώρες, με εξαίρεση όσες εμφανίζουν αναπτυξιακή στασιμότητα, έχουν καλές προοπτικές. Τα επαγγέλματα των τεχνών και των μέσων μαζικής επικοινωνίας διεθνώς είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικά και κορεσμένα, αφού πολλοί νέοι φιλοδοξούν να κάνουν καριέρα στους σχετικούς τομείς. Τα θεωρητικά επαγγέλματα και αυτά της εκπαίδευσης, είναι μάλλον κορεσμένα στις περισσότερες χώρες, αφού υπάρχει μεγαλύτερος αριθμός αποφοίτων από τον αριθμό των θέσεων εργασίας στους ίδιους τομείς. Η απορροφητικότητα ανά επάγγελμα, ποικίλει ανάλογα και με τις διαφορές στα επίπεδα ανάπτυξης, απασχόλησης, ανεργίας εκπαιδευτικών εκρών και επιμέρους δεδομένων στις διάφορες χώρες. Όπου επικρατούν χαμηλά επίπεδα ανεργίας γενικότερα, η απορρόφηση του συνόλου των επαγγελματιών, είναι συγκριτικά καλύτερη από την περίπτωση χωρών με υψηλή ανεργία.

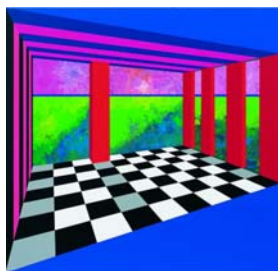
Κατά την τρέχουσα περίοδο, επιμέρους πιλοτικές έρευνες προβλέψεων για τις προοπτικές του ισοζυγίου της ζήτησης και προσφοράς επαγγελματιών με βάση την «ταξινόμηση Κ.17», διενεργούνται από την ερευνητική μας ομάδα, εκτός από την Ελλάδα, στην Κύπρο, την Τουρκία, τη Μεγάλη Βρετανία, την Ιταλία, σε χώρες της Μέσης Ανατολής την Κίνα κλπ. Με επίκεντρο τις βασικές θεωρητικές και εφαρμοσμένες αρχές που αναπτύχθηκαν πιο πάνω και τις πρώτες εκτιμήσεις από τις ως άνω έρευνες, έχουμε καταρτίσει πίνακες για τις γενικές τάσεις των προοπτικών των επαγγελματιών για επιμέρους ανεπτυγμένες ή ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες και διεθνώς²⁴. Σύμφωνα με τα πρώτα συμπεράσματα των διεθνών αυτών ερευνών, διαπιστώνονται κοινά δεδομένα αλλά και επιμέρους διαφοροποιήσεις σε διάφορα επαγγέλματα. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, θετική ή και πολύ θετική εικόνα

²⁴ Για τις σχετικές προβλέψεις βλ. ιστοσελίδα www.careergatetest.com και υποσημειώσεις 9 και 17.

εμφανίζουν οι προοπτικές για τα περισσότερα επαγγέλματα της νέας τεχνολογίας, της πληροφορικής, και κατά δεύτερο λόγο της οικονομίας και των κατασκευών. Καλές ή και πολύ καλές είναι οι προοπτικές των περισσότερων επαγγελμάτων των μεταφορών, του τουρισμού, του επισιτισμού, της υγείας, της πρόνοιας. Αρνητικές ή και πολύ αρνητικές είναι οι προοπτικές των επαγγελμάτων που αφορούν τις τέχνες ή συνδέονται με θεωρητικές σπουδές. Κατά περίπτωση, παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις. Οι γιατροί λχ. στην Ελλάδα εμφανίζουν υψηλό κορεσμό, ενώ το αντίθετο ισχύει στη Μεγάλη Βρετανία και την Τουρκία.

Το ίδιο παρατηρείται και για τους οδοντίατρους και τους δικηγόρους. Οι δημοσιογράφοι πλεονάζουν στην Ελλάδα και την Τουρκία, αλλά η αντίστοιχη κατάσταση στην Κύπρο εμφανίζεται μάλλον καλύτερη. Οι πιλότοι αεροπλάνων είναι δυσεύρετοι στην Τουρκία, αλλά αυτό δεν αφορά την Ελλάδα και την Κύπρο. Οι ξεναγοί πλεονάζουν στην Τουρκία, αλλά στην Ελλάδα, την Κύπρο και τη Μεγάλη Βρετανία, η κατάσταση είναι σχετικά καλύτερη για το επάγγελμα αυτό. Οι βιολόγοι και οι χημικοί μάλλον δύσκολα βρίσκουν εργασία στην Ελλάδα και την Τουρκία, αλλά η κατάσταση είναι σχετικά καλύτερη στις άλλες υπό εξέταση χώρες και διεθνώς. Οι εκπαιδευτικοί που προέρχονται από θεωρητικές σπουδές όπως οι φιλόλογοι, οι ιστορικοί, οι θεολόγοι, κλπ, στις περισσότερες χώρες αντιμετωπίζουν πρόβλημα εργασιακής αποκατάστασης στο στενό αντικείμενο της ειδικότητάς τους.

Για τους εκπαιδευτικούς των θετικών επιστημών και κυρίως τους μαθηματικούς και τους φυσικούς, η κατάσταση εμφανίζεται σχετικά καλύτερη, αν και ποικίλει αρκετά ανάμεσα στις διάφορες χώρες. Στις ανεπτυγμένες χώρες, τα τεχνικά και βοηθητικά επαγγέλματα, όπως ο υδραυλικός, ο ηλεκτρολόγος, ο ψυκτικός, ο ξυλουργός, ο σιδεράς-αλουμινας, ο τεχνικός τηλεπικοινωνιών, ο τεχνικός ιατρικών εργαστηρίων, αλλά και ο νοσοκόμος, κομμωτής, ο οικιακός βοηθός, ο κηπουρός, έχουν πολύ καλή απορροφητικότητα στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα τα βοηθητικά επαγγέλματα και μερικώς όσα συνδέονται με την τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση, υποκαθίστανται από μετανάστες οι οποίοι εισρέουν από χώρες με οικονομικά ή πολιτικά προβλήματα.

15. Σπουδές και επαγγελματική σταδιοδρομία

Η εκπαίδευση είναι η γόνιμη ανηφορική διαδικασία που γονιμοποιεί τη σκέψη, «παιδεύοντας» και γυμνάζοντας το νου. Στηρίζει την ολοκλήρωση της προσωπικότητας του ανθρώπου, ανοίγει ένα παράθυρο στον κόσμο της εργασίας, είναι η βάση για την προσωπική και επαγγελματική του ζωή²⁵. Η σύγχρονη εκπαίδευση προϋποθέτει μια πολυσύνθετη διαδικασία, τη συσσώρευση πολυποίκιλων αλλά και κατά περίπτωση εξειδικευμένων πληροφοριών, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη κριτικής σκέψης, με τη βοήθεια της οποίας λαμβάνονται διάφορες αποφάσεις και επιλύονται πολυσύνθετα προβλήματα. Η σωστή εκπαίδευση διαχέεται μέσα από ζεστή ατμόσφαιρα διδαχής, προσέγγιση και αναγνώριση της προσπάθειας του μαθητή από το δάσκαλο, μετάβαση από το απλό στο δύσκολο, από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο, από την πληροφόρηση στην κριτική σκέψη.

Εκτός από την επιμορφωτική της αξία ως αυτοσκοπού, ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή, η γνώση, η κατάλληλη εκπαίδευση, αποτελεί το αναγκαίο όχημα για τη διασφάλιση του επαγγελματικού μέλλοντος ενός ατόμου. Ολοκληρωμένος επαγγελματίας είναι εκείνος που κατέχει καλά τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να ασκήσει σωστά το επάγγελμά του, αλλά και που παράλληλα διαθέτει πλατιά ενδιαφέροντα, βαθιά μόρφωση και κριτική σκέψη.

Η πλούσια μόρφωση μπορεί να συμβάλλει όχι μόνο στην επιτυχή επαγγελματική σταδιοδρομία αλλά και στην κοινωνική καταξίωση, καθώς και στην πνευματική εξύψωση ενός ατόμου. Η δημιουργία μιας τέτοιας πολύπλευρης και πολυσύνθετης προσωπικότητας προσφέρει, εκτός από επαγγελματική ανέλιξη, υψηλές μορφές ικανοποίησης, οι οποίες αντλούνται από την ενασχόληση με την τέχνη, τη λογοτεχνία, την ιστορία, τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές σπουδές, την ευαισθησία για το περιβάλλον και το κοινό καλό. «Ο σωστός επιστήμονας πρέπει να έχει την ευαισθησία του καλλιτέχνη», έχει πολύ εύστοχα ειπωθεί από το μεγάλο οικονομολόγο J. M. Keynes.

Είναι γνωστή η άποψη που υποστηρίζει ότι οι σπουδές αποτελούν αυτοσκοπό και ότι θα πρέπει να αποσυνδέονται από την όποια επαγγελματική προοπτική. Η άποψη αυτή ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη και ίσως να είχε κάποια βάση στο παρελθόν, όταν οι ανώτερου επιπέδου σπουδές ήταν συνήθως προνόμιο των γόνων εύπορων οικογενειών, οι οποίοι δεν είχαν πρόβλημα επαγγελματικής αποκατάστασης. Επιπλέον, στο παρελθόν ο αριθμός των αποφοίτων πανεπιστημίων ήταν πολύ μικρότερος σε σχέση με σήμερα.

Το ισοζύγιο προσφοράς και ζήτησης επαγγελμάτων για θέσεις εργασίας ανώτερου επιπέδου ήταν συνήθως θετικό. Κατά κανόνα, δηλαδή, υπήρχαν αρκετές κενές θέσεις εργασίας για άτομα με γενική πανεπιστημιακή ή ανώτερη μόρφωση, ενώ η όποια αναγκαία εξειδίκευση μπορούσε να αποκτηθεί μέσα στους χώρους εργασίας. Άλλωστε, στο παρελθόν η διάρθρωση και τα μεγέθη της παραγωγικής διαδικασίας ήταν πολύ μικρότερα και λιγότερο πολυσύνθετα απ' ό,τι στη σημερινή εποχή και, κατά συνέπεια, οι απαιτήσεις εξειδίκευσης πιο περιορισμένες.

²⁵ «Η μόρφωση που αποκτά ο άνθρωπος προκαθορίζει τη ζωή του όλη», Πλάτων.

Για τους παραπάνω λόγους, η άποψη που υποστηρίζει δογματικά ότι οι σπουδές θα πρέπει να αποσυνδέονται από τις επαγγελματικές προοπτικές δεν ευσταθεί στη σημερινή εποχή της υψηλής τεχνολογίας, των αυξημένων απαιτήσεων παραγωγικότητας, του οξύτατου ανταγωνισμού, της πληθώρας των αποφοίτων ανώτερων και ανώτατων σπουδών και της μεγάλης ανεργίας, της οποίας ένα μεγάλο μέρος, οφείλεται στην αναντιστοιχία του εκπαιδευτικού συστήματος σε σχέση με τις ανάγκες και τις προοπτικές της αγοράς εργασίας. Επιπλέον, μια τέτοια παρωχημένη άποψη βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τις σύγχρονες αντιλήψεις για θέματα παιδείας και απασχόλησης.

Χωρίς την ένταξη του στην απασχόληση, ένας μέσος πολίτης αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις βασικές ανάγκες επιβίωσης, της δικής του και της οικογένειάς του. Στην περίπτωση του, η ενασχόληση με την εκπαίδευση, όσο κι αν αυτό ακούγεται δυσάρεστα, αποτελεί δευτερεύουσα ανάγκη. Και σε ευρύτερο επίπεδο, είναι γνωστό ότι η παιδεία και οι τέχνες ανθούν εκεί όπου οι οικονομικές συνθήκες είναι ευοίωνες²⁶.

Οι παραπάνω προβληματισμοί δε σημαίνουν φυσικά ότι γίνεται αποδεκτό το άλλο άκρο του σχετικού προβληματισμού, που υποστηρίζεται από ακραίους τεχνοκράτες, ότι δηλαδή η εκπαίδευση θα πρέπει να οδηγεί μονοδιάστατα στην επαγγελματική αποκατάσταση.

Όπως στα περισσότερα ζητήματα, έτσι κι εδώ χρειάζεται να γίνει σύνθεση των ακραίων απόψεων και καταστάσεων. *Οι μέσοι όροι άλλωστε, είναι συνήθως οι καλύτεροι σύμβουλοι της αλήθειας και του πρέποντος.* Το γενικότερο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η εκπαίδευση, η κατάκτηση της γνώσης²⁷ αποτελεί αυτοσκοπό που στοχεύει στην ολοκλήρωση της ανθρώπινης προσωπικότητας και παράλληλα αναγκαία προϋπόθεση και μέσο για την επαγγελματική αποκατάσταση ενός ανθρώπου στη σύγχρονη εποχή.

16. Τα βασικά κριτήρια για την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος

Ανακεφαλαιώνοντας, σχετικά με το βασικό ζητούμενο που είναι η κατάλληλη επιλογή σπουδών και επαγγέλματος, καταλήγουμε στα ακόλουθα βασικά κριτήρια που θα πρέπει να βαρύνουν για τη σωστή επιλογή σπουδών και επαγγέλματος:

- 1) Αυτογνωσία, ενδιαφέροντα, κλίσεις, προτιμήσεις και γενικότερα ταίριασμα της προσωπικότητας του υποψήφιου με σπουδές και επαγγέλματα.
- 2) Ικανότητες, δεξιότητες, επιδόσεις, θέληση, αξίες, στόχοι, φιλοδοξίες.
- 3) Οικογενειακή παράδοση, κουλτούρα, οικονομικές δυνατότητες, τόπος κατοικίας σε σχέση με την περιοχή όπου βρίσκονται τα επιλεγόμενα τμήματα σχολών.
- 4) Προοπτικές στην αγορά εργασίας των επαγγελμάτων που συνδέονται με τις επιλεγόμενες σπουδές και ο χρυσός κανόνας.

Αυτογνωσία

²⁶ Στον Μπέρτολτ Μπρέχτ, *κατεξοχήν άνθρωπο του πνεύματος και της τέχνης, αποδίδεται η σκληρή ρήση ότι «πρώτα έρχεται το στομάχι και μετά η τέχνη».*

²⁷ Έχει εύστοχα ειπωθεί ότι «γνώση είναι αυτό που σου μένει όταν ξεχάσεις τι διάβασες».

Η κατάκτηση της αυτογνωσίας, το περίφημο «γνώθι σαυτόν», δεν είναι απλή υπόθεση. Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν πολύπλοκες προσωπικότητες, με διαφορετικά ενδιαφέροντα, ταλέντα, προτιμήσεις, ικανότητες, δεξιότητες, στόχους και αξίες ζωής, θέληση, φιλοδοξίες κλπ. Γι' αυτό και απαιτείται ο έγκαιρος και έγκυρος επαγγελματικός προσανατολισμός με τη συνδρομή ειδικών συμβούλων καριέρας και η λήψη ειδικών τεστ. Η αποκρυπτογράφηση της προσωπικότητας πρέπει να γίνεται με επιστημοσύνη, με σύνεση, περίσκεψη, και όχι επιπόλαια και βιαστικά. Γιατί τότε μόνο θα μπορέσουν οι νέοι να γίνουν αυτό που είναι και όχι αυτό που νομίζουν ότι είναι. Να επιλέξουν δηλαδή το επάγγελμα που πραγματικά τους ταιριάζει, τους ενδιαφέρει και στις απαιτήσεις του οποίου μπορούν να αντεπεξέλθουν και εφόσον συντρέχουν και ορισμένες άλλες προϋποθέσεις, να έχουν μια επιτυχημένη καριέρα και καλοτάξιδο δρόμο ζωής.²⁸

Ικανότητες, δεξιότητες, επιδόσεις, αξίες, φιλοδοξίες, θέληση

Οι ικανότητες, οι δεξιότητες, οι επιδόσεις, οι αξίες, οι φιλοδοξίες και κυρίως η θέληση για την επίτευξη των στόχων ζωής, αποτελούν ένα δεύτερο βασικό κριτήριο επιλογής του είδους και κυρίως του επιπέδου των σπουδών όπου κατευθύνεται ένας νέος άνθρωπος. Γι' αυτό πρέπει να ξέρει ποιος είναι και τι μπορεί να κάνει. Οι επιδόσεις στα επιμέρους μαθήματα, αλλά και στο γενικό σύνολο στο σχολείο, είναι ένα πρώτο κριτήριο για το είδος και κυρίως το επίπεδο σπουδών στο οποίο μπορεί να στοχεύσει. Οι μαθητικές επιδόσεις βέβαια δεν αποτελούν απόλυτο και μοναδικό ασφαλές κριτήριο για το μέλλον. Είναι γνωστό ότι πολλοί επιτυχημένοι επιστήμονες δεν υπήρξαν λαμπροί μαθητές. Οι επιδόσεις μπορεί να βελτιωθούν ριζικά, εφόσον υπάρχει ισχυρή θέληση, στόχοι και ευγενής φιλοδοξία για επαγγελματική και κοινωνική ανέλιξη.

Το οικογενειακό περιβάλλον

Το οικογενειακό περιβάλλον, η οικογενειακή παράδοση και κουλτούρα, βαρύνουν επίσης κατά περίπτωση περισσότερο ή λιγότερο, στην πλάστιγγα των επιλογών επαγγέλματος. Όπως ειπώθηκε αναλυτικότερα και πιο πάνω, συχνά το επάγγελμα του πατέρα, της μητέρας, η οικογενειακή επιχείρηση, είναι μια αξιόμαχη και ενδιαφέρουσα προοπτική για το επαγγελματικό μέλλον των νέων. Όσο κι αν ακούγεται παρωχημένο ή καταγγέλλεται ως νεποτισμός, είναι γεγονός ότι σήμερα, σε μια άκρως ανταγωνιστική αγορά, είναι σε βάρος του ατομικού συμφέροντος των παιδιών να παραγνωρίζεται το προβάδισμα που τους παρέχεται από την οικογενειακή παράδοση, χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει και εφησυχασμό.

Όμως είναι επίσης γεγονός, ότι αρκετοί γονείς επιχειρούν να επιβάλλουν στα παιδιά τους τις δικές τους επιθυμίες ή και απωθημένα, όσον αφορά τις σπουδές και το επάγγελμα που αυτά θα ακολουθήσουν. Πολλοί νέοι ή νέες πιέζονται υπέρμετρα για να σπουδάσουν μια από τις επιστήμες που θεωρούνται ότι αποτελούν το εισιτήριο για κοινωνική και οικονομική άνοδο, όπως γιατρός, μηχανικός, δικηγόρος ή να ακολουθήσουν το οικογενειακό επάγγελμα. Αλλά, στη σημερινή εποχή, πολύ συχνά αυτού του τύπου η πίεση έχει το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα από το επιδιωκόμενο. Οι νέοι δηλαδή λειτουργούν αρνητικά ή και ανατρεπτικά απέναντι στις παλαιότερες γενιές και ιδιαίτερα απέναντι σε γονείς με υπερπροστατευτική συμπεριφορά. Ενώ πολλές φορές οι γονείς μπορεί και να έχουν δίκιο όταν επιμένουν για την επιλογή

²⁸ «Do your vocation your vacation», (κάνε το επάγγελμά σου, διακοπές αναψυχής), Μαρκ Τουαίην. «Ένας άνθρωπος δεν μπορεί να είναι ευτυχισμένος αν δεν τα πάει καλά στη δουλειά του», Έμερσον.

μιας ορισμένης καριέρας για τα παιδιά τους, το χάνουν εξαιτίας του επίμονου και πατερναλιστικού τρόπου με τον οποίο θέλουν να την επιβάλουν.

Τέλος, για να είμαστε ρεαλιστές, δε θα πρέπει να παραγνωριστεί και ο ρόλος των οικονομικών δυνατοτήτων που έχει κάθε οικογένεια για τις σπουδές των παιδιών της. Για να αναφερθούμε σε ένα πρακτικό και μόνο ζήτημα, ο τόπος όπου είναι εγκαταστημένη μια σχολή, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη για υποψήφιους των οποίων οι οικογένειες δεν έχουν μεγάλες οικονομικές δυνατότητες²⁹.

Οι προοπτικές των επαγγελματιών και ο χρυσός κανόνας

Σύμφωνα με τελευταίες έρευνες και πολλές σχετικές ενδείξεις, η πλειοψηφία των νέων σήμερα επιλέγει τις σπουδές και το επάγγελμα ή τα επαγγέλματα που θα ακολουθήσει, με βασικό κριτήριο τις προοπτικές τους. Η αγωνία για να βρεθεί μια θέση στο χλωμό σημερινό ήλιο της αγοράς εργασίας, είναι πολύ ισχυρότερη από όσα μπορεί να ειπωθούν ενάντια στην αντίληψη αυτή. Όμως, όσο ισχυρό και αν είναι το ίδιο κριτήριο, σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να είναι το μόνο ή το κυρίαρχο στη μεγάλη απόφαση ζωής που συζητάμε εδώ. Αν ένα επάγγελμα δεν ταιριάζει στο χαρακτήρα, τις προτιμήσεις, τις κλίσεις ενός νέου, δε θα πρέπει να επιλέγεται, όσο εξαιρετικές και αν είναι οι προοπτικές του. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πρώτιστης σημασίας είναι η αυτογνωσία και το ταίριασμα των ενδιαφερόντων, των κλίσεων, των προτιμήσεων, των ικανοτήτων με ένα επάγγελμα και κατά δεύτερο λόγο θα πρέπει να συνεξετάζονται οι προοπτικές του.

Ένας χρυσός κανόνας που θα πρέπει και πάλι να τονιστεί είναι ότι: άτομα με υψηλές μαθησιακές επιδόσεις και ισχυρή θέληση, μπορούν να επιλέγουν από ευρύτερο πεδίο επαγγελματιών που τους ταιριάζουν ακόμα και από εκείνα με αρνητικές προοπτικές. Αντίθετα, άτομα με χαμηλές επιδόσεις χωρίς σοβαρές ελπίδες βελτίωσής τους και αδύναμη θέληση, είναι προτιμότερο να στρέφονται σε σπουδές και επαγγέλματα που κατ' αρχήν τους ταιριάζουν και κατά δεύτερο λόγο έχουν διαπιστωμένες καλές προοπτικές στην αγορά εργασίας.

Επισημαίνεται επίσης και πάλι, ότι σε όλα τα επαγγέλματα μάλλον υψηλής εκπαίδευσης, απαραίτητη είναι η γνώση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, της αγγλικής γλώσσας, καθώς και η διαρκής ανανέωση των γενικών και ειδικών γνώσεων και εμπειριών. Και βέβαια δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ολοκληρωμένος άνθρωπος και επιτυχημένος επαγγελματίας, είναι εκείνος που έχει πνευματικές ανησυχίες και ευαισθησίες, εμμένει σε αξίες και αρχές, αναζητά τη μόρφωση και τη γνώση, ασχολείται με την τέχνη και τη λογοτεχνία, συμμετέχει στα δρώμενα, αναπτύσσει κριτική και δημιουργική σκέψη, ενεργεί με εντιμότητα και δραστηριοποιείται θετικά για το δικό του αλλά και για το γενικότερο καλό³⁰.

²⁹ Έχει ειπωθεί ότι αν ο Μπαχ είχε γεννηθεί στο Κονγκό αντί στη Σαξονία, δε θα είχε συνθέσει ούτε μία σονάτα, αλλά πολύ πιθανό θα είχε διαπρέψει σε κάποιο είδος τοπικής μουσικής». Fernando Savater, Ισπανός καθηγητής της φιλοσοφίας, στο βιβλίο του: (1977 και 2004). Η αξία του εκπαιδευέιν. Editorial Ariel, S.A. και Ελληνικά Γράμματα.

³⁰ Οι επτά βασικές αρχές ζωής κατά τον Μαχάτμα Γκάντι είναι ότι «δεν μπορείς να έχεις γνώση χωρίς χαρακτήρα, πλούτο χωρίς μόχθο, κέρδος χωρίς ήθος, επιστήμη χωρίς ανθρωπιά, πολιτική χωρίς αρχές, απόλαυση χωρίς συναίσθημα, αγάπη χωρίς θυσία».

17. Επίλογος

Η προσωπική έκθεση του Career Gate Test K.17 ολοκληρώθηκε εδώ. Το προσωπικό αυτό βιβλίο με το όνομά σου στην επικεφαλίδα και τον εαυτό σου ως κεντρικό του περιεχόμενο, ανοίγει ένα παράθυρο στο μέλλον. Στο δικό σου μέλλον. Είναι μια έγκυρη και αξιόπιστη ακτινογραφία του χαρακτήρα, της προσωπικότητας και κυρίως των επαγγελματικών σου κλίσεων, και προτιμήσεων. Τα συμπεράσματά της θα τα συζητήσεις με τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού, τους γονείς και κυρίως με τον εαυτό σου.

Θα σε βοηθήσουν να μάθεις καλύτερα ποιος είσαι, τι θέλεις και τι μπορείς να κάνεις. Να αποκτήσεις την αναγκαία αυτογνωσία και να σχεδιάσεις με σοβαρότητα και υπευθυνότητα το μέλλον σου. Να προετοιμαστείς έγκαιρα και έγκυρα για τη μεγάλη, ανηφορική, σπουδαία περιπέτεια της προσωπικής και επαγγελματικής σου διαδρομής που είναι αλληλένδετες μεταξύ τους.

Στους χώρους εργασίας θα περάσεις πάνω από το ένα τρίτο της ζωής σου. Το επάγγελμα ή τα επαγγέλματα που θα ασκήσεις θα είναι μέρος του εαυτού σου. Γι' αυτό, φρόντισε να έχεις στόχους και εφικτά οράματα, που για να τα πετύχεις, χρειάζεται επιμονή, υπομονή, αποφασιστικότητα και σωστές επιλογές την κατάλληλη στιγμή. Οι επιλογές σπουδών και επαγγέλματος θα σηματοδοτήσουν το μέλλον σου. Γι' αυτό, ποτέ μην ξεχνάς ότι το μέλλον ανήκει σε όσους το προετοιμάζουν.

***Η ζωή είναι όλη μπροστά σου.
Σου ενχόμαστε ένα καλοτάξιδο δρόμο στο μέλλον.***

***Επιστημονική ομάδα του
Career Gate Test***

